Annick de Souzenelle

EGIPTUL INTERIOR

sau cele zece plăgi ale sufletului

editura amarcord

Cuprins

Introducere 7

1. Cele două paşte 19
2. Coborîrea în Egipt 27
3. Întoarcerea 39
4. Prima plagă : apele preschimbate în sînge ... 49
5. A doua plagă : broaştele 59
6. A treia plagă : ţînţarii 75
7. A patra plagă : tăunii 87
8. A cincea plagă : ciuma 97
9. A şasea plagă : lepra 109
10. A şaptea plagă : grindina 119
11. A opta plagă : lăcustele 133
12. A noua plagă : întunericul 145
13. A zecea plagă : moartea primilor născuţi dintre oameni şi animale 159
14. Trecerea mării roşii 177
15. Rîsul 193

Titlul original : Annick de Souzenelle, L'Égypte intérieure ou les dix plaies de l'âme
© - 1991. Éditions Albin Michel
© - 2001. Toate drepturile asupra acestei ediţii sînt rezervate Editurii AMARCORD, str. Dropiei, nr. 3, sc. B, ap. 5, tel./fax 056/146.645, 1900 - Timişoara, ROMÂNIA.
e-mail : amarcord@mail.dnttm.ro

ANNICK DE SOUZENELLE

EGIPTUL INTERIOR

sau cele zece plăgi ale sufletului

În româneşte de :

Prof. **VIORICA AZZOUZ**

Pr. Prof. **GHEORGHE POPA**

EDITURA AMARCORD

Timişoara, 2001

INTRODUCERE

Tema acestei lucrări își are originea într-o povestire biblică din cartea Exodul. Am avut deja ocazia, de mai multe ori, să abordez pe scurt această temă la prelegeri și mai ales la seminarii, în urma cărora un număr mare de auditori mi-au cerut să aștern pe hîrtie ideile la care meditasem împreună.

Cred că gîndirea mea se comunică mai ușor prin viu grai decît în scris, vorba lasă viața să țîșnească, în timp ce scrisul pare s-o încremenească fără echivoc. Felul meu de a scrie uneori prea eliptic comportă un asemenea risc.

Mă hotărăsc totuși să scriu, străduindu-mă să fiu cît mai explicită.

Această observație impune, de la început, unele precizări pe care le voi considera cunoscute de cititorii cărții, pentru a nu încărca textul repetîndu-le.

Iată una dintre ele :

Ne vom raporta la o perioadă istorică din viața poporului ebraic care, între secolele al XIX-lea și al XIV-lea înainte de Hristos, a trăit în Egipt, s-a înmulțit și a devenit o forță pe care Faraon, regele Egiptului, a osîndit-o

la o aspră sclavie. Din rîndurile acestui popor, un om, Moise, a înțeles dintr-o dată că această situație din afară era semnul sclaviei lăuntrice. El a hotărît „să scape", adică, în esență, să se elibereze de poverile lăuntrice, de ură, revoltă, teamă etc., poveri în a căror captivitate căzuse. Foarte concret, această hotărîre l-a făcut să părăsească Egiptul, în prima etapă, apoi, la porunca dumnezeiască, să se întoarcă în Egipt pentru a elibera poporul ebraic ; Faraonul se împotrivi aprig, deoarece poporul ebraic reprezenta o mînă de lucru foarte ieftină.

Cu ajutorul dumnezeiesc, ieșirea acestui popor din Egipt s-a realizat totuși. Ea este sărbătorită solemn și astăzi de frații noștri evrei sub denumirea de „Paște" ; această sărbătoare poate fi înțeleasă în cel puțin două moduri :

Primul este de ordin istoric, dar nu îmi propun un astfel de studiu.

Al doilea ține de puterea noastră de a ne desluși înstrăinările lăuntrice și de a alege calea ce ni se propune pentru a „ne izbăvi". E interpretarea asupra căreia mă voi opri.

Din această perspectivă, „Evreul" va simboliza în noi pe acela în care se deschide un spațiu de conștiință din ce în ce mai mare prin avataruri succesive, în timp ce „Egipteanul" rămîne blocat de constrîngerile sclaviei lăuntrice și se împotrivește oricărei ridicări a conștiinței.

„Evreul" și „Egipteanul" sînt denumiri simbolice, specifice istorisirii de față ; nu este nicidecum vorba de evreul sau egipteanul din zilele noastre, din istoria contemporană, ci de ceea ce reprezintă aceste denumiri în fiecare dintre noi, în mine și în toată umanitatea pornind de la referința biblică și în scopul de a desluși o situație de extremă actualitate.

Aş mai vrea să precizez că traducerea din ebraică în franceză, din cartea Exodului şi din alte scrieri biblice citate, în special din Geneză, nu este mereu conformă cu traducerile obişnuite, uzuale. Am explicat acest aspect şi în cele patru volume ale Legămîntului de Foc, *şi în celelalte opere. Nu fac decît să amintesc aici ceea ce mi se pare esenţial pentru lectura prezentei cărţi, şi anume :*

— Numele Adam aparţine, probabil, primului bărbat, dar aici el aparţine umanităţii tuturor timpurilor, fiecăruia dintre noi, bărbaţi şi femei. Numele acesta reprezintă Omul.

— „Creat" în a şasea zi a Genezei, „după chipul lui Dumnezeu", Omul urmează să fie „făcut după asemănarea sa" ; acest „a face", foarte diferit de „a crea", este lucrarea divino–umană a oricărei vieţi, dinamica istoriei noastre, personală sau colectivă.

— Acest Adam este creat „bărbat şi femeie", ceea ce înseamnă că la nivelul zilei a şasea – noi sîntem, din punct de vedere biologic, bărbaţi şi femei capabili de procreare. Dar la nivelul Omului, aflat în devenire către dimensiunea sa reală de Om, mai presus decît animalul, capabil de mutaţii pentru a se apropia de „asemănare" – adică de Omul zilei a şaptea – semnificaţia este alta : orice fiinţă umană este „bărbătească" atunci cînd „îşi aminteşte" (în sensul ebraic al cuvîntului) de imensul potenţial din care e alcătuit în adîncurile sale; acest potenţial este numit Adamah *; este mama adîncurilor, polul „feminin", în centrul căruia este întins în mod tainic chipul dumnezeiesc, sămînţa oricărei fiinţe umane, care face din fiecare din noi o persoană aparte, unică (deşi, paradoxal, fiind chipul lui Dumnezeu, orice fiinţă umană cuprinde umanitatea întreagă, aşa cum fiecare parte a unui întreg reconstituie*

întregul. Această lege holistică este cunoscută în zilele noastre). A creşte de la chip către asemănare înseamnă potenţialul de care am vorbit mai sus, prin legămîntul masculin–feminin. Un astfel de legămînt, care nu este încă explicat de către exegeţi, reprezintă obiectul studiului pe care îl întreprindem împreună.

-- În perspectiva studiului nostru, Pomul cunoaşterii, sădit în mijlocul grădinii Edenului, nu se identifică cu cel al cunoaşterii „binelui şi a răului", întrucît aceste ultime două cuvinte semnifică lumina şi respectiv întunericul, adică conştientul şi ceea ce nu este încă conştient. Acest pom este, deci, Omul însuşi (bărbaţi şi femei) cu cele două părţi, conştientă şi inconştientă, referitoare la cei doi poli, masculin şi feminin, pe care Evreul le numeşte : împlinit şi încă neîmplinit.

Cînd, în capitolul al doilea al Genezei, Dumnezeu îi arată lui Adam partea (nu coasta!) lui neîmplinită, El îl ajută să-şi descopere propria dimensiune „feminină", care îi era pe deplin integrată (este primul „proces de diferenţiere" scump lui Jung), dimensiune pe care Adam urma să şi-o însuşească. Această parte a lui Adam conţine sămînţa divină chemată de Tradiţie NUME. Fiecare dintre noi poartă sămînţa în NUMELE său tainic. Este sămînţa ce reprezintă rodul divin, pe care noi îl vom creşte de-a lungul acestei uniuni lăuntrice care e aventura unei germinări măreţe. Este absurd să credem că femeia biologică ar proveni din coasta bărbatului! Dar este admirabil să credem că femininul lăuntric al oricărei fiinţe care poartă sămînţa divină reprezintă acea parte a noastră de care sîntem, la început, total inconştienţi, tocmai deoarece din ea sîntem pe deplin alcătuiţi.

Inconştientul ne îndrumă viaţa pînă ce deodată...

apare lumina unei zile noi! Şi viaţa adevărată începe ; ea este Istoria împlinirii noastre.

— În sfîrşit, să ne amintim că se produce o dramă pe durata acestui proces de împlinire ; e drama „Căderii". Ea îl face pe Om să uite de vocaţia sa de „nuntă" lăuntrică şi deci de renaşterea sa la alte niveluri de conştiinţă ; ea îl face să-şi normalizeze starea de inconştienţă printr-o identificare cvasi-totală cu situaţia animalică a celei de-a şasea zile a Genezei. O asemenea stare de inconştienţă duce la sclavia lăuntrică a Omului. „Evreul", prototip al umanităţii, va fi chemat să trăiască concret această situaţie într-o experienţă istorică de sclavie extremă în Egipt. Orice situaţie exterioară scoate la iveală o stare interioară.

Mai doresc să fac o precizare practică pentru lectură : cînd citez un cuvînt ebraic, nu scriu cu litere ebraice ca în celelalte opere, exceptînd sfîntul NUME YHWH, scris atunci יהוה*, de la dreapta la stînga. Pentru celelalte cuvinte, nu fac decît o transliteraţie aproximativă, pentru a nu face lectura anevoioasă. Există totuşi litere ebraice care nu au corespondent în franceză. Pentru una dintre ele, numită* Heit, *voi folosi transliteraţia convenţională : un „ḥ" cu punct dedesubt ; se pronunţă aproape ca un „r" graseiat. Unul dintre fii lui Noe se numeşte Ḥam (a se pronunţa Ram). Chiar Noe trebuia să se numească Noah, dar păstrez numele din franceză al acestor eroi iluştri ai miturilor noastre.*

O altă literă, Beit, *necesită explicaţii (corespunde literei „b" şi se pronunţă la fel) ; ea se înmoaie uneori şi se pronunţă ca litera „v" ; în acest caz, se pune o liniuţă dedesubt : „b̲". Astfel vom reflecta la cuvîntul* Dab̲ar *care semnifică „Cuvîntul", „Logosul" ; se pronunţă* Dav̲ar.

Amintesc, în sfîrşit, corespondenţa tradiţională dintre fiecare literă a alfabetului ebraic şi numere. Limbile occidentale au pierdut legătura cu această matematică a Cuvîntului, cu armonia divină a numerelor şi au devenit convenţionale printr-un proces ucigător pe care îl voi numi „obiectivare". Îi vom înţelege sensul în plaga a cincea a Egiptului, căci orice limbă se supune ritmului şi armoniei Cuvîntului creator ; ea este făcută din numere care guvernează legile universale, de la legile astrofizicii şi pînă la legile microbiologiei, şi din muzica acestora care-l modelează pe vorbitor.

Alfabetul ebraic este alcătuit numai din consoane, ceea ce conferă limbii o admirabilă mobilitate muzicală şi o rară capacitate de a semnifica prin jocuri de cuvinte, în al căror tîlc se manifestă Cuvîntul divin!...

Iată în sfîrşit prescurtările care vor desemna operele mele, căci mă refer deseori la ele :

— Simbolismul corpului uman *(Editura Albin Michel) : S.C.*

— La Lettre Chemin de Vie (Litera Drum de Viaţă) *(Editura Dervy Livres): L. D. de V.*

— Alliance de Feu (Legămîntul de Foc) *(Editura Dervy Livres) : L. de F.*

Înainte de a începe această carte, îmi mai rămîne să familiarizez cititorul cu situaţia pe care o vom găsi în Egipt, unde legea junglei face ravagii, ca în lumea actuală. Tirani şi oprimaţi îşi încleştează forţele în cadrul uneia dintre cele mai remarcabile culturi ale acestei perioade.

Orice cultură este ca humusul ce s-a constituit pe baza unor date misterioase şi universale în jurul unei limbi care îi construieşte bogăţia şi specificitatea. În miezul ei se

naşte Omul, care va fi modelat de sunetele cuvîntului său şi de valorile sale ; el este ca un copac cu rădăcini înfipte în pămîntul care-i asigură seva necesară creşterii.

Dar Omul nu este numai fiul pămîntului neînsufleţit. Sămînţa sa germinează în cea mai mare parte în ceea ce mitul numeşte Adamah, *pămîntul său lăuntric, polul feminin de care tocmai am vorbit mai înainte, constituit din tot ceea ce povestirea biblică descrie în primele şase zile ale Genezei – lectura acestor prime şase zile fiind valabilă şi pentru partea interioară a Omului, aşa cum am arătat în* Legămîntul de Foc.

„Chipul lui Dumnezeu" este sămînţa lui Adam; ea este un „micro–cuvînt", imagine a Cuvîntului divin, care face din Om o fiinţă înzestrată cu darul vorbirii – singura fiinţă logoforă dintre animalele create. Pentru a putea vorbi, el va trebui să se ridice în picioare în mediul său exterior.

Însă, pentru a putea deveni pe deplin Cuvînt, nu numai sămînţă, ci fruct al acestui pom, într-o dimensiune de „asemănare", Omul va trebui să se înalţe în fiinţa sa lăuntrică.

Dar am vorbit de „cădere"...

Şi totul se întîmplă ca şi cum sămînţa de pom din pămîntul Adamah *şi-ar înfige rădăcinile şi şi-ar împinge seva fără ca aceasta să aibă puterea de a ieşi la lumină şi de a-şi urma creşterea ca să devină rod.*

Totul se întîmplă ca şi cum o eroare de programare ar face ca energia sa să ia drept lumină tenebrele pămîntului şi ar face-o să devieze orizontal pentru a da acolo, jos, roade înşelătoare, acestea fiind, de fapt, roade ale inconştienţei Omului!

O asemenea inconştienţă proiectată în afară creează lumea junglei, de care am vorbit şi tragedia acesteia ; ea

provoacă proliferarea culturii în categorii determinate de valoarea acestor roade : admirabile, seducătoare, dar, în raport cu adevărata vocație a Omului, ele sînt aproape sterpe.

Același mit biblic ne spune totuși că această falsă programare nu este decît o parazitare și că, ontologic, informația rămîne intactă în sămînța umană – înțeleg prin „ontologic" atributul real, fundamental al Omului.

Dar cel care parazitează este diabolic!

Pentru cel ce se lasă sedus de către iluzionist, impasul se dovedește total, verticalizarea imposibilă. Impasul condiționează astăzi toate culturile, iar condiționarea e paradigma stabilită printr-un acord universal și incontestabil. Prin cuvîntul „paradigmă" înțeleg „modelul" care aduce la un numitor comun toate valorile și legile ce le guvernează ; de exemplu, verbul „a iubi" este paradigma verbelor franceze din grupa întîi de conjugare ; dar extrapolez sensul cuvîntului acesta la valorile unui nivel de conștiință (aici, de inconștiență!).

Pentru cel care simte gustul seminței și nevoia ei de a crește, o asemenea condiționare este insuportabilă ; deși deviată orizontal față de legile sfinte sau de pioasele moralisme, această nevoie izbucnește la un moment dat, dar, deseori, în forme anarhice devastatoare, ce provoacă suferințe enorme. Sîntem îndreptățiți să ne întrebăm dacă există undeva o ușă care ar da spre programul original, înainte de „Cădere" și care ar permite pomului să-și găsească drumul drept spre verticalizare.

Miturile vorbesc despre acest impas ca despre un labirint ; ceea ce înseamnă că nu este vorba despre un impas : un labirint are uși false, căi înșelătoare, fundături, dar și o ieșire reală, deși e secretă.

Miturile, acești mari povestitori ai programului

ontologic, cunosc ieşirea, însă o ascund celui ce nu doreşte s-o găsească. Miturile vorbesc despre ieşirea din labirint într-un limbaj profetic.

Cei care se cred înţelepţi, cei care au o structură mentală făurită de normele labirintului, resping acest limbaj enigmatic, chiar copilăros. Însă cel ce simte limbajul semnţei respinge valorile care generează norme asupritoare ; este receptiv la vocea inimii, care îl face să audă altceva.

Cîntul mitului intră în rezonanţă, ca un ecou îndepărtat ce se apropie tot mai mult, cu cel al unei memorii tainice, care ţîşneşte pe neaşteptate şi aduce amintirea... Această rezonanţă pune stăpînire pe fiinţa cuprinsă de un suflu nou, o face să danseze, să plutească, să se înalţe, să străpungă cerul.

Nu mai ştie nimic, în afară de faptul că totul a căpătat sens şi viaţă. Nu mai este în închisoarea labirintului.

Trupul, da, mai este acolo, şi sufletul îi mai este legat de trup, dar ceva din el s-a desprins. Mai trebuie să trudească. Dar la ce? Cum? Începe o încercare, încă enigmatică probabil, dar despre care Omul ştie că îi dă un rost, o ieşire către lumină!

Acest joc de comunicare drăgăstoasă dintre mit şi sămînţa Omului este o cale de eliberare de o amploare fără margini ; el ne poate călăuzi pe fiecare dintre noi către suflul nou pe care îl căutăm în adîncul nostru, dar de care ne temem atît de mult astăzi.

Întrucît limbajul mitului este dumnezeiesc, nu-i putem cunoaşte originea ; însă tocmai pentru că sămînţa noastră este dumnezeiască, ea are acelaşi izvor ca şi mitul şi vorbesc acelaşi grai! Pălăvrăgeala noastră le acoperă amîndorura glasul şi, oricît de savantă ar fi, vine din labirint şi ne ţine prizonieri în el. Dar ea ne apare astăzi

total nepotrivită cu acest fel de trebuință care își croiește drum din străfundurile Omului. Să aparțină această trebuință seminței a cărei energie, sătulă de atît absurd, își caută alt spațiu? Concomitent cu emergența unei astfel de trebuințe, demența ajunsă la paroxism stăpînește lumea și oamenii se omoară unii pe alții ca niște șobolani prinși în capcană. Domnește frica. Cele două forțe care se învolburează în mod sinergic, deși aparent contradictorii, nu sînt străine una alteia : pe de o parte, ele sînt dovada secătuirii valorilor acestui prim spațiu labirintic, nu mai fac față situațiilor generate de acest spațiu și, pe de altă parte, ele indică o posibilă deschidere către un alt orizont al realității legat de valorile ontologice.

La grecii antici, mitul lui Tezeu spune clar că la această deschidere nu se ajunge cu aripile artificiale construite de tehnologiile actuale, precum un Icar modern, nici cu cele ale lui Dedal, aripi mînate de filosofii depășite sau de spiritualități naive. Dedal și Icar, eroii mitului, prizonieri în labirintul construit de Dedal, reprezintă înțelepciunea și înțelegerea specifice acestui spațiu. Pentru a ieși din închisoarea lor, își pun aripi artificiale. Însă în timpul zborului, soarele topește ceara cu care aripile sînt lipite de spatele celor doi eroi și încercarea lor nebunească are un final tragic. Aripile ce îi vor permite Omului să se ridice deasupra labirintului, să se distanțeze pentru a putea vedea zbătîndu-se în adîncul acestuia, fără ieșire orizontală, omenirea destinată să ia drumul vertical, aceste aripi, simbolic, îi vor crește omului care-și deschide inima să cuprindă infinitul...

Un alt suflu este necesar.

El se ivește, așa cum am văzut, din alianța Omului cu miturile fondatoare al căror limbaj – veritabilă obiectivare

a propriului său limbaj care-i este încă străin – îi dezvăluie taina cea mai scumpă a ființei sale.

1
Cele două paşte

Miturile biblice au fost tovarăşii nedespărţiţi ai copilăriei mele. Spun „mituri", chiar dacă este vorba de povestiri istorice despre viaţa poporului ebraic. Aceste două dimensiuni coexistă ; ele exprimă două realităţi diferite dintre care una, cea istorică, o semnifică pe cealaltă, cea mitică, realitate ce atribuie sens celei dintîi.

> „Cunoaştem ce se vede pornind de la ce nu se vede şi ce nu se vede pornind de la simbolurile reprezentate de lucrurile care nu se văd"[1],

spunea episcopul Ioan. Vreau să vorbesc despre părintele Eugraph Kovalevsky, devenit episcop în 1964, cu numele de Ioan de Saint–Denis. Rus de origine, el a restabilit creştinismul ortodox în Occident, adică Tradiţia noastră, mai ales pe teritoriul galilor, cum fusese ea pînă la schisma Orient–Occident din 1054.

El avea duhul viu care vedea pe Dumnezeu în orice lucru şi transmitea acest fapt studenţilor de la Teologie, din care făceam parte şi eu, atît prin fiinţa cît şi prin vorbele

lui. Lui îi datorez experienţa divină trăită cîndva, tulburătoare pentru un copil căruia gîndirea raţională nu i-a întunecat încă înţelegerea.

El mi-a insuflat o nouă înţelegere şi o înţelepciune care se află la baza tuturor înţelepciunilor lumii, în faţa cărcia şi-au plecat capul cu smerenie, căci venea de departe, cei trei magi din Evanghelie, cărora o stea le-a îndrumat paşii spre ieslea din Betleem.

Ce aventură temerară să fii călăuzit de această stea!

Ce aventură temerară să mergi de la ce se vede spre ce nu se vede şi să te întorci la ce se vede pentru a te înălţa mai departe către alte orizonturi de realităţi...?

Aceasta este viaţa! Fiecare îşi urmează steaua şi intră în respiraţia la care ea ne îmbie, şi a cărei amploare devine într-o zi experienţa inefabilă.

Aceste povestiri biblice, incluse în programa şcolară, nu se îndepărtau de o realitate primară. Ilogismul lor trebuia acceptat cu o seninătate neghioabă ; trebuia să venerăm aceste povestiri biblice ca şi cum ar fi fost Istoria poporului lui Dumnezeu din care noi ne simţeam complet excluşi, ca şi cum întruparea Cuvîntului în lume nu ar avea nici o legătură cu vreunul dintre momentele vieţii noastre.

Această istorie se numea „Istoria sfîntă" şi, oricît de sfîntă ar fi fost, nu era decît o disciplină printre multe altele, pentru a ne înjgheba o cultură. Conţinutul său trezea totuşi în noi şi o altă dimensiune ; sînt şi mai sigură de acest lucru astăzi, cînd predau unei generaţii lipsite de această bogăţie culturală. Dacă Adam este totuşi un nume cunoscut de toţi, Noe, Avraam şi ceilalţi patriarhi, Moise sau Tobit, Iona care evocă unul din cele mai mari arhetipuri ale sufletului nostru, femeile din Biblie... toţi sînt complet necunoscuţi!

Cînd vorbesc despre ei acestor ființe flămînde, dar cu inima și urechile larg deschise, sufletele lor vibrează, însă nu au răgazul necesar să-și însușească această istorie pe îndelete. Dorința lor de a se apropia de personajele aduse în discuție scurtează acest răgaz și dobîndesc repede o viziune potrivită asupra respectivelor fapte ; întîlnirea lor este fantastică, căci în aceste personaje se regăsesc pe ei înșiși!

Aș fi putut oare să-i îndrum către un asemenea miracol, dacă nu aș fi trăit eu însămi o perioadă lungă de asimilare ce mi-a îngăduit să descopăr într-o bună zi adevăratul chip al acestor eroi atît de apropiați sufletului meu odinioară? Nu m-au familiarizat ei pe îndelete cu lumea lor de lumină, așa cum facem noi în lumea noastră cu animalele din jurul nostru?

Trecerea de la starea de animal la cea de om este o etapă comparabilă cu ceea ce ni se întîmplă nouă astăzi, etapă în care protagoniștii sîntem noi și miturile în toată forța lor.

Miturile îndrumă și revigorează energia „semințeî" noastre ; ele reprezintă Cuvîntul dumnezeiesc care nimicește parazitarea diabolică de care am vorbit mai înainte și redă puterii de germinare programarea sa inițială ; ele ne arată direcția ieșirii „spre înalt" din labirintul lumii animale, pentru a intra într-un spațiu uman.

Biblia ne arată cît de anevoios este drumul, cît de strîmtă este trecerea, dar și cît de vast e spațiul care ni se deschide! Schema de principiu ni se arată în primele unsprezece capitole ale Genezei.

În acest context, absolut mitic, fără îndoială, un om, Noe, înfăptuiește trecerea. Tradiția creștină îl consideră precursor al lui Mesia. Mesia, „Unsul" lui Dumnezeu, se

va naşte din rîndurile poporului lui Israel ; el va elibera sămînţa Omului şi va deveni rodul acesteia.

Începînd cu al doisprezecelea capitol al Genezei, această schemă intră în Istorie cu raportări la viaţa poporului lui Israel, popor ales ca un centru a umanităţii, pentru înălţarea mesianică şi creşterea sevei Pomului ce va rodi în mod desăvîrşit.

Poporul ebraic, cu Moise în frunte, realizează trecerea. El îl aduce pe lume pe Mesia. Mesia este Hristos, Fiu al lui Dumnezeu şi fiu al Omului, rodul făgăduit de sămînţa Pomului.

De la Hristos, această trecere priveşte toate popoarele şi pe fiecare dintre noi, constrînşi de a alege între a înfăptui trecerea sau a muri. Această ieşire din labirint ne deschide drumul spre desăvîrşirea noastră, spre dimensiunea promisă de sămînţa noastră, cea a lui Hristos. Se numeşte „Paşte", cuvînt ce provine din ebraică : *Pesaḥ* (a se pronunţa Pesar), care evocă într-adevăr trecerea, deşi, cum vom vedea mai departe, nu este vorba întocmai de trecerea înfăptuită de om, ci de cea înfăptuită de Dumnezeu care vine să-l viziteze pe Om.

O astfel de perspectivă ne permite să comparăm înălţarea Omului cu creşterea lui de la naştere pînă la desăvîrşirea sa totală, din momentul cînd va părăsi acest pămînt.

Ar fi însă şi mai simplu să scurtăm acest timp şi să-l considerăm a fi cele nouă luni de gestaţie din pîntecul matern, fătul fiind purtătorul inscripţiei ontologice. Ridicarea sevei provenind din sămînţă către sîn, ajutată şi de copil, asemănătoare ridicării poporului lui Israel în numele întregii umanităţi, se produce în cursul celor şase luni de sarcină. În această perioadă se petrece formarea anatomo-fiziologică a fetusului. În luna a şasea, se declanşează o

dimensiune nouă a informației originare care cuprinde întreaga ființă a copilului, asigurîndu-i constituirea propriei personalități, identitatea sa spirituală, astfel că în luna a noua copilul este pregătit la naștere să îndeplinească rostul pentru care a fost creat.

Trecerea din luna a șasea în luna a șaptea a vieții intrauterine este analogă trecerii din ziua a șasea în ziua a șaptea a Genezei, cînd Omul părăsește registrul animal și devine, prin suflul Duhului lui Dumnezeu, „suflet viu", adevăratul registru al Omului[2]. În lumina aceluiași simbol – trecerea de la numărul șase la numărul șapte – se poate înțelege de ce Noe are șase sute de ani cînd intră în arcă, adică atunci cînd părăsește lumea potopului, cea care corespunde unei situații labirintice.de „șase" și trece într-o stare de „șapte", cînd el se desăvîrșește în arcă. Și poporul ebraic există de vreo șase sute de ani, de cînd s-a născut Avraam, în momentul în care își adună puterile pentru a înfăptui „Paștele" său, ieșirea din Egipt, țară în care trăiește în robie, într-o stare de „șase". Tot în lumina acestui simbol, nașterea istorică a lui Hristos se întîmplă, cu siguranță, în plină lună a șasea de gestație cosmică a umanității – căci ne este îngăduit să interpretăm Istoria Omului ca fiind istoria formării îndelungate a lui Adam (Omul total) într-un pîntec cosmic, în care pămîntul nostru ar fi un fel de placentă legată de Dumnezeu care dă viață.

Apostolul Pavel nu ne vorbește despre

> „toată făptura [care] împreună suspină și împreună are dureri pînă acum"[1] ?

În această interpretare, nașterea lui Hristos este semnul lunii a șasea a facerii Omului, etapă în care acesta a ajuns

abia la o dimensiune animalică. Asta nu înseamnă că anumiți oameni nu au fost în gestație personală până la sfîrșitul lunii a noua, chiar înaintea acestei date decisive pentru Om.

Iisus se naște într-o iesle, încălzit fiind de respirația unui măgar și a unui bou ; se naște pentru a duce mai departe gestația Omului complet și a fiecărui om în parte, pentru a-l desăvîrși în ultimele trei luni ale matricei cosmice. Dar înainte de toate, El aduce în această lună a șasea, prin însăși FIINȚA sa, o informație pe care o introduce în luna a șaptea ; această informație este de o natură total diferită, ea este de ordin spiritual și universal, care caracterizează nu numai poporul ebraic, ci toate popoarele :

„Drept aceea, mergînd, învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh"[4].

Această informație aduce sămînța Pomului-Om cu care fiecare dintre noi poate să intre în rezonanță, așa cum a făcut Ioan Botezătorul, cînd, încă din pîntecul mamei sale, care era însărcinată în „luna a șasea", l-a întîlnit pe Iisus, El însuși aflat în pîntecul mamei sale, Maria. Pe la aceasta trecuse îngerul Gavriil în luna a „șasea" a anului...

Totul este semnificativ.

Și totul ne spune că generația actuală încheie luna a șasea de gestație cosmică a Omului. Simțim o schimbare la începutul acestei treceri în luna a șaptea. „Paștele" se apropie.

Ce să facem?

În acest moment îmi întorc fața către Moise.

Tragedia lumii actuale a dus la o alternativă urgentă : fie ne lepădăm de suflul divin și admitem ca singură rea-

litate lumea vizibilă a labirintului, despre care ştim că ne va închide în ea şi că vom muri, situaţie comparabilă cu apele potopului din mitul lui Noe, cu Egiptul care-i ţine pe evrei sclavi în istoria lui ; fie primim Cuvîntul divin, sămînţa noastră, intrăm în suflul Acestuia şi sărbătorim Paştele – Trecerea care va aduce în lumea din afară noi realităţi la care am ajuns în Egiptul nostru lăuntric, plămădite din altă lumină, realităţi care ne aduc altfel de ecouri, care se înfioară la PREZENŢA Sa.

Îmi întorc faţa către Moise, căci nu va exista Paşte creştin fără Paşte ebraic, nu ar fi existat Paşte ebraic fără Învierea lui Hristos, actuală, prezentă, reală în fiecare clipă a Istoriei oamenilor, căci, făcînd parte din eternitate, Hristos dă formă fiecărei clipe din Istorie.

Cele două Paşte istorice, cel de-al doilea transcendînd timpurile, vor fi strîns legate în meditaţiile noastre despre actuala şi necesara „ieşire din Egipt". Hristos Însuşi a înfăptuit-o, de la preschimbarea apei în Sîngele Său -- prima plagă -- pînă la moartea Fiului -- a zecea plagă -- pentru Învierea pe care o numim Paştele creştin.

NOTE

[1] Cuvinte ale episcopului Jean de Saint-Denis, citate de A. şi R. Goettmann în *Le Sens d'un exode*, Editions Béthanie, p. 73.

[2] Cf. L. de F., t. II, p. 13.

[3] Romani 8, 22. [În continuare se citează din *Biblia sau Sfînta Scriptură* tipărită a doua oară sub îngrijirea Preafericitului Justinian, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfîntului Sinod, Edit. Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1975 – n. trad.]

[4] Sfînta Evanghelie după Matei 28, 19.

2
Coborîrea în Egipt

Sămînţa Pomului devenită Om, deci cea a fiecărei fiinţe umane, este YHWH, în ebraică יהוה. În ebraică se citeşte de la dreapta la stînga : י este *Yodul*, ה este *He*, ו este *Waw* şi încă o dată ה, adică *He*. NUMELE sfînt este *Yod–He–Waw–He*, după fiecare dintre cele patru litere ce-l alcătuiesc, nume care nu este niciodată pronunţat. Este Tetragrama divină. יהוה înseamnă „EU SÎNT". Hristos, sămînţă a lui Adam desăvîrşit, sămînţă a Omului, este YHWH. El Însuşi spune :

> „EU SÎNT mai înainte de a se fi născut Avraam"[1]

şi :

> „Căci dacă nu veţi crede că EU SÎNT, veţi muri în păcatele voastre"[2].

adică în robie.

Robia poate fi înţeleasă ca încătuşarea NUMELUI sfînt în Om (prin această „parazitare" de care am mai vorbit).

Căci orice ființă umană creată de Cuvîntul lui Dumnezeu este, în miezul său, NUMELE ; în nucleul său, ea este „EU SÎNT". Inversînd afirmația lui Descartes, tradiția noastră poate susține : „EU SÎNT, deci eu gîndesc".

Iubesc, înfăptuiesc, iau drumul unei deveniri la capătul căreia mă întîlnesc cu acest EU SÎNT pe care nu-l știu încă ; cu Hristos din mine, iau parte la Înviere deschizînd acest miez al NUMELUI meu, deoarece EU SÎNT. Starea fiecărui om în clipa nașterii este de o inconștiență totală, fapt ce-l face să îndure toate chinurile și-i încătușează acest „EU SÎNT" al ființei sale, îngăduindu-i numai viața materială, punîndu-l într-o situație asemănătoare cu cea a primelor șase luni de viață intrauterină. Întrucît Adam cel universal nu a depășit încă această etapă și și-a plănuit viața așteptînd o normalizare a acestei stări de robie, fiecare ființă umană destinată să ajungă la „cea de-a șaptea lună" e sfîșietor de singură. Dar și mai sfîșietor ar fi să nu răspundă chemării. Iată de ce este esențială eliberarea lui YHWH, EU SÎNT, din lanțurile închiderii în noi înșine.

YHWH i se arată lui Moise și acesta aude chemarea. Numele său ebraic Mosheh este alcătuit din inversarea literelor cuvîntului Hashem, care înseamnă NUMELE.

H Sh M ⇆ M Sh H

Chiar prin numele său, Moise ne arată întoarcerea esențială pentru a deveni o dată cu ea ceea ce sîntem în adîncul ființei noastre : EU SÎNT.

Dar nu-l putem cunoaște pe YHWH în pămîntul Egiptului.

Egiptul, în ebraică, este în esență o matrice de apă

(*Maïm* – apele) care închide un fetus în ea şi are sonoritatea „Tsr" (care înseamnă „strîmt"). Constrîns să stea acolo, fetusul Israel nu se va naşte decît prin suflul voinţei lui YHWH, a cărui dorinţă este ca acest popor să părăsească Egiptul „pentru a-i oferi un cult" şi a-L cunoaşte pe El. Acest pămînt al Egiptului este unul dintre ilustrele leagăne de cultură ale umanităţii. Geniul său îşi are originea în Ham, al treilea fiu al lui Noe, care a descoperit taincle privind nerușinat în cortul unde tatăl îşi sărbătorea legămîntul cu Dumnezeu, „şi, ieşind afară, a spus celor doi fraţi ai săi"[3]. Noe tocmai ieşise din arca în care îşi trăise împlinirea totală, ameţit de rodul Pomului în care tocmai se transformase, ameţit de Cunoaşterea de care seva sa clocotea şi îi plămădea taina ultimei matrice.

Ham a privit. Vraja se înrădăcinează în această cunoaştere şi Faraonul va cere ajutorul magicienilor în faţa puterii dăruite de Dumnezeu lui Moise ; vom vedea acest lucru mai departe.

Această cunoaştere a tainelor nu este dobîndită de Ham printr-o experienţă interioară a lucrurilor divine ; ea nu face parte din fiinţa lui şi rămîne obiect de cultură şi reprezintă humusul din care va porni verticalizarea pomilor umani.

Pămîntul robiei este o matrice pentru cel care se verticalizează, un mormînt pentru cel care îi cade în mreje.

Şi Egiptul îşi va glorifica mormintele!

Dar acest pămînt va deveni matricea evreilor.

Înţelegem deci că, în limbajul biblic, Egiptul simbolizează lumea numită a „Căderii" şi Israel, lumea împlinirii, în afara ameninţării cu căderea, printr-o înălţare către „pămîntul făgăduit", pămînt spiritual, Ierusalimul fiindu-i perechea din afară în care sălăşluieşte taina NUMELUI,

YHWH. Această lămurire ne îngăduie să înțelegem mai bine cît de mult ne interesează ceea ce urmează.

Fiii lui Israel coboară în Egipt pentru că sînt flămînzi, foametea bîntuie și în ținutul lor. Fiul al doisprezecelea, Veniamin, prea tînăr, a rămas totuși în casa părintească. În ce-l privește pe cel de-al unsprezecelea, Iosif, nu se știe ce i s-a întîmplat. Invidioși, cei zece frați mai mari l-au vîndut negustorilor care se duceau în Egipt în loc să-l omoare, căci vărsarea de sînge este interzisă în Israel. Duhul lui Dumnezeu este în sîngele Omului, se știe, și de aceea este interzis a vărsa sîngele.

Din cei doisprezece fii ai lui Israel, numai zece se duc în Egipt, căci acolo, li s-a spus, au ce mînca.

Faraonul își umpluse hambarele pentru a face față vremurilor grele care vor urma, lucru de care fusese prevenit prin acele două vise prevestitoare. Două vise pe care nici unul din magicienii săi nu fusese în stare să le tălmăcească. Atunci își amintiră de un oarecare Iosif ținut în temnițele regelui și care se remarcase prin istețimea cu care tălmăcea visele tovarășilor săi de suferință. Doi dintre ei fuseseră sloboziți și îi vorbiseră regelui despre Iosif, care a fost scos din temniță cu gîndul că ar putea înțelege semnificația viselor.

„Vor urma șapte ani de belșug, urmați de șapte ani de lipsuri", spuse Iosif ; și îl rugă de îndată pe rege să dea poruncă să se adune provizii de grîu și de alte cereale folositoare pentru anii cînd acestea vor lipsi.

Încîntat de înțelepciunea lui Iosif, Faraonul l-a ridicat la cele mai înalte demnități de la curte și i-a încredințat intendența regatului său.

Cei zece fii ai lui Israel, ajunși în Egipt, s-au prezentat acum în fața fratelui lor, dar nu l-au recunoscut. Era destul

de greu să-şi închipuie că fratele lor vîndut este omul influent din faţa lor. Lui Iosif i s-a cutremurat inima văzîndu-i, dar s-a făcut că nu-i cunoaşte ; le-a dat hrană din belşug şi i-a rugat să-l aducă pe Veniamin, despre care află de la ei că mai trăieşte. Cînd a venit cel născut de aceeaşi mamă, Rahila, Iosif nu şi-a putut reţine lacrimile. Îşi îmbrăţişă fraţii pe care îi iertă de tot ce i-au făcut şi îi rugă să se întoarcă să-l aducă pe bătrînul lor tată, Israel.

Protejat deci de Iosif, poporul ebraic păşeşte pe pămîntul Egiptului şi se înmulţeşte ; aici va rămîne patru sute treizeci de ani.

„Patru sute" este simbolul spaţiului matrice şi al timpului încercării ; „Treizeci" este cel al creşterii în această matrice.

Numele Iosif, de la verbul *Yasoph*, înseamnă „a înmulţi" şi se referă la această creştere. Derivă de la rădăcina *Soph*, „limită". Structurile limbii ebraice, prin care se exprimă Cuvîntul lui Dumnezeu, ne fac să descoperim legile ontologice ; legea care guvernează rolul lui Iosif este capitală : pentru a înmulţi, a creşte, trebuie să se accepte încadrarea într-o limită. Alegerea, legămîntul, sînt esenţiale. Aici se conturează şi legea tăierii împrejur, dar mai ales cea a legămîntului, a hotărîrii. La un nivel mai profund, această rădăcină *Yasoph* ne duce la una dintre tainele Întrupării : chiar şi Dumnezeu se încadrează într-o limită, pîntecul unei femei, pe care El îl face „mai întins decît cerurile" şi pe care Iosif, soţul Mariei, îl veghează. Mai tîrziu, Iosif din Arimateea va veghea mormîntul matrice al morţii şi al învierii! Dumnezeu îşi trasează limite – *Kenoza* contemplată de sfinţi – „contractarea" în „finit" pentru ca Omul să participe la infinit.

Dacă iudeii intră în această matrice–Egipt călăuziţi de Yasoph–Iosif, ei vor ieşi de acolo în momentul „naşterii"

care va fi Paştele traversînd *Yam–soph*, „marea limitei" numită de tradiţia orală „marea Roşie" ; îi vom înţelege semnificaţia mai tîrziu. Israel va creşte între aceste două „limite", *Yasoph* şi *Yam–soph*. Cu cît el va creşte, cu atît jugul Faraonului devine mai aspru, căci Israel este o forţă de temut în mijlocul altui popor. Dar el se va maturiza şi spiritual sub influenţa asupririi la care îl supune Faraonul ; pentru un om din acest popor, asuprirea Faraonului va deveni simbolul care manifestă constrîngerile lăuntrice, peste putinţă de îndurat!

Aşa se prezintă situaţia şi astăzi, ca pe vremea lui Noe, cînd potopul lăuntric al oamenilor nu mai poate fi ignorat tocmai pentru ca ei să-l conştientizeze şi să înceapă a-şi pune alte temelii. YHWH spune atunci :

> „Nu va rămîne Duhul Meu pururea în oamenii aceştia, pentru că sînt numai trup"[4].

Potenţialul divin care sălăşluieşte în Om îşi arată voinţa de împlinire.

Acesta este şi scopul legii ce guvernează resorturile cele mai intime ale fiinţei noastre : trăim aşa cum sîntem ; nu că am fi „pedepsiţi", conform unei exegeze care ne reduce la infantilism, ci pentru a numi ce se petrece în inconştientul nostru, despre care nu ştim nimic.

Cînd ne dăm seama că partea din afară şi cea din înlăuntrul omului sînt două aspecte ale aceleiaşi realităţi, avem o oarecare şansă să ne orientăm căutarea izvorului încercărilor noastre în interiorul nostru, ceea ce este mai bine decît să dăm vina pe un nenorocit „ţap ispăşitor" din lumea din afară.

Dumnezeul lui Israel îi duce pe evrei pe tărîmul robiei, pentru ca aceştia să-şi vadă şi să-şi înţeleagă poverile.

La început, numai Moise va înțelege acest fapt. În Moise se va cristaliza, prin numele său rostit de la sfîrșit către început, YHWH, conștiința pe cale să-și croiască drum, o lumină în abisurile negre ale inconștienței lui Israel. Inconștiența se răzvrătește împotriva tiranilor lumii ; nu-și mai stăpînește mînia și-și scoate sabia din teacă. Identificîndu-se cu inconștiența, Moise pune mîna pe sabie : își varsă năduful pe un egiptean care tortura un evreu, se năpustește asupra lui și-l ucide. Moise face vărsare de sînge, sîngele scump al lui *Elohim*–Dumnezeu, întrucît „Elohim se află în sîngele" fiecărui om, chiar dacă acesta îți este cel mai aprig dușman!

Una dintre semnificațiile numelui Omului, Adam în ebraică, este A–Dam, prin care se poate înțelege „Elohim în sînge"[5]. Dumnezeu este în sînge și el face să bată inima fiecărei ființe umane al cărei duh vine din suflarea Lui. Moise este stăpînit de mînie ; a încălcat porunca cea mai sfîntă a lui Israel.

Cînd părăsește Egiptul, deoarece știe că este căutat de autoritățile ținutului, trebuie să înțelegem că, dincolo de acest gest formal, se profilează semnul unei distanțări a lui Moise în raport cu abisul profund al inconștienței sale ; își dă seama că este un ucigaș ; se vede într-o ipostază de care nu se credea capabil. Moise trăiește acum aceeași întîmplare ca Adam, despre care Dumnezeu constată că este sterp dacă rămîne „rupt de el însuși".

„Nu este bine să fie omul singur."[6]

Dumnezeu ia atunci o altă „parte" din el și i-o arată în desăvîrșirea ei absolută, pentru ca Adam să descopere acest aspect ascuns, inconștient, cu care este destinat să se cu-

nune ; această „parte" este polul feminin lăuntric al fiecărei ființe umane, și în nici un caz nu este femeia în raport cu bărbatul, așa cum afirmă o exegeză de acum depășită!

Conștientul – partea luminoasă a Pomului Cunoașterii, pe care fiecare trebuie să și-l clădească – trebuie să se cunune cu inconștientul – partea întunecată, purtătoare a esenței Ființei, sămînța alcătuită după „chipul dumnezeiesc". Această „femeie ascunsă" înăuntrul tuturor va aduce pe lume rodul divin... Menirea noastră primordială nu este alta decît cea a cununiei și a nașterii, adică aducerea la lumină și asumarea vocației care zace în abisul nostru, ivirea rodului divin într-o cu totul altă dimensiune a noastră. Această menire se poate descifra în numele Adam[7].

La început, însă, omul este „rupt de el însuși", cufundat în întregime în inconștientul său. Urmează un proces de diferențiere, cum ar spune Jung ; Dumnezeu îl supune pe Adam acestui proces, cu mult „înainte" de Jung, dar noi nu am înțeles acest fapt. (Acest „înainte" nu exprimă corect ceea ce vreau să spun, întrucît textul Genezei, de dimensiuni mitice, se referă la oricare timp istoric.)

Tocmai la acest proces de diferențiere ajunge Moise cînd părăsește Egiptul și pășește pe un pămînt străin, unde își găsește soție. Căsătoria lui Moise cu o femeie străină prevestește nunta lăuntrică a acestuia cu dimensiunea sa „feminină", de care nu era conștient.

Asistăm acum la lucrarea pe care o înfăptuiește omul-Moise cu sine însuși cînd își asumă cealaltă „parte".

Trecînd prin aceeași experiență ca și Adam, Moise trăiește extazul de a-și descoperi adîncul ființei, esența acesteia.

„Iată, acesta-i os din oasele mele și carne din carnea mea",

rosteşte Adam[8]; am putea interpreta aceste vorbe :

„Iată pe cea care este fiinţa fiinţei mele, grea cu «fiul» care voi fi".

Moise păşeşte către un rug ce arde fără să se mistuie – „pară de foc" ; vrea să vadă această arătare şi cînd se apropie de ea, vocea lui YHWH–EU SÎNT se ridică din rug şi îi spune :

„Eu sînt Cel ce sînt"[9].

Arătarea este fulgerătoare. Este cea a sfîntului NUME care iese din opreliştile sale într-o formă încă nedesăvîrşită. Tocmai pentru a o desăvîrşi, Moise primeşte de la Dumnezeu porunca de a se întoarce în Egipt, unde poporul său stăruie încă în întuneric, în „ne–desăvîrşit".

Moise trebuie să se împlinească nu numai pe sine, ca om, dar şi ca reprezentant al fiilor lui Israel. Cele două aspecte nu pot fi disociate, căci în fiecare dintre noi coexistă două dimensiuni : cea a propriei persoane şi cea a întregului grup, chiar a întregii omeniri.

Moise se teme ; e cuprins de bîlbîială, mai degrabă de ceea ce „buzele nu au lăsat să iasă", pentru a nu da ascultare – buzele au pentru limbă rolul pe care îl are prepuţul pentru sexul bărbătesc : întuneric, „îmbrăcăminte de piele"[10] în faţa luminii.

Deşi lumina conştiinţei începe să apară, Moise nu simte că a devenit Cuvînt ; Moshe nu a devenit încă HaShem ; este încă „eu voi fi", nu a ajuns la „eu sînt". Numai „EU SÎNT" se poate măsura cu Faraonul, potrivnicul.

Înfruntarea dintre Moshe şi Faraon este preludiul înfruntării dintre YHWH şi Satana din cartea lui Iov.

Numai YHWH poate să-l înfrunte pe Satana.

De aceea YHWH îl pune pe Aaron, fratele lui Moise, să vorbească în locul acestuia ; el porunceşte :

„Va grăi el poporului, în locul tău, vorbind pentru tine, iar tu îi vei fi grăitor din partea lui Dumnezeu"[11]

şi mai încolo :

„Eu fac din tine un dumnezeu pentru Faraon, iar Aaron, fratele tău, îţi va fi prooroc"[12].

Dumnezeu îi dă lui Moise Atotputernicia Sa şi întrupează Cuvîntul Său în Aaron. Duhul Sfînt va purcede la schimbarea inimilor.

Se face mai întîi schimbarea lui Moise care, supunîndu-se de această dată, se îndreaptă spre Egipt cu soţia sa Semfora şi fiul lor Gherşon, martor al primei schimbări lăuntrice a lui Moise.

Dar nimeni nu se poate întoarce în întunericul din care a ieşit fără să fi văzut lumina şi fără să se fi înveşmîntat cu ea. Moise a văzut rugul de foc. A auzit vocea divină. Acum se va înveşmînta cu lumină.

„Însă, la un popas de noapte, pe cale, l-a întîmpinat îngerul Domnului şi a încercat să-l omoare."[13]

Sensul verbului „a muri" este diferit de cel folosit astăzi în gîndirea occidentală. În ebraică, el semnifică moartea urmată de înviere. Nu este vorba de moartea trupului, ci de „tăierea spiritului", aşa cum este ea cîntată de David. Moise urmează să fie tăiat. Tăierea împrejur a lui Gherşon

este făcută chiar de mama sa, care aruncă prepuțul copilului la picioarele lui Moise, spunîndu-i :

„Îmi ești un soț de sînge".

„Legămîntul prin tăierea împrejur" dintre Dumnezeu și Avraam era semnul a două legăminte : cel al lui Dumnezeu care îi dăruiește fiu lui Avraam, care fusese sterp ; cel al lui Avraam care se leagă să taie împrejur pe fiecare descendent de-al său sau pe oricare băiat din casa sa.

Tăierea împrejur este legată de fecunditate ; destrămarea întunericului, care va lăsa lumina să țîșnească într-o dimensiune spirituală, corespunde în planul biologic cu tăiatul împrejur.

Sexul bărbătesc este, la nivelul procreării, comparabil cu ceea ce va fi cuvîntul, la nivelul puterii creatoare. Sîngele care țîșnește din această tăiere simbolizează, la un nivel mai subtil, sîngele pe care îl varsă fiecare ființă în decursul morților și învierilor prin care trece pînă ajunge la împlinire ; la pomul cunoașterii se ajunge trecînd prin lumină și întuneric, conștient și inconștient, parte bărbătească și parte femeiască, „împlinit–neîmplinit încă"[14]. De aceea, Semfora, soția lui Moise, îi spune : „Îmi ești un soț de sînge", arătînd astfel despre ce realitate a căsătoriei este vorba și ce fel de soție îi este, la un nivel simbolic. Într-un cuvînt, circumcizia „fiului" este dovada unei noi ipostaze a lui Moise, căruia Dumnezeu îi poruncește să urmeze calea care îl face un „fiu" împlinit asemănător cu YHWH, Cuvîntul.

În această nouă dimensiune, Moise îl întîlnește pe fratele său Aaron, care se îndreaptă către el și îl îmbrățișează ; cei doi, născuți în tribul sacerdotal al lui Levi, se duc la

Faraon, potrivnicul, ca să-i ceară să lase poporul ebraic să plece pentru a-l sluji pe YHWH.

Deşi numărul lor este de temut, evreii reprezentau o mînă de lucru excepţională ; Faraonul nu va dori să-i lase să plece. Acest lucru îl va dori Însuşi YHWH :

„Eu însă voi învîrtoşa inima lui"[13]

ca să nu le dea drumul fiilor lui Israel!...

Logica noastră rapidă ne lasă descumpăniţi în faţa acestei contradicţii divine. Pe de o parte, YHWH îl ridică pe Moise la rangul de şef spiritual pentru „a scoate poporul Său din Egipt", pe de altă parte, El „va învîrtoşa inima" Faraonului care va ţine poporul Său în sclavie. Ce poate să însemne aceasta?

NOTE

[1] Sfînta Evanghelie după Ioan 8, 58.
[2] Sfînta Evanghelie după Ioan 8, 24.
[3] Facerea 9, 22 Cf. şi L. de F., t. III, p. 269.
[4] Facerea 6, 3.
[5] Cf. L. de F., t. I, p. 363.
[6] Facerea 2, 18.
[7] Cf. L. de F., t. I, p. 349.
[8] Facerea 2, 23.
[9] Ieşirea 3, 14.
[10] Facerea 3, 21.
[11] Ieşirea 4, 16.
[12] Ieşirea 7, 1.
[13] Ieşirea 4, 24.
[14] Cf. L. de F., t. II, p. 169.
[15] Ieşirea 4, 21.

3
ÎNTOARCEREA

Aşa sîntem noi : meniţi să ne schimbăm şi în acelaşi timp să rămînem ţintuiţi în labirinturile noastre ; siliţi la o trecere, dar amînăm să o facem ; creaţi pentru a fi liberi, dar căzuţi în robie! În om se confruntă două puteri opuse, dar care rezultă din acelaşi principiu ; una este un obstacol în calea celeilalte tocmai pentru ca aceasta din urmă să se desfăşoare la maxim în spaţiul uman ; cînd ajunge la paroxism, una dintre puteri pune stăpînire pe Om şi se identifică cu el.

Omul nu-i pune calului obstacole ca să-l doboare, ci pentru a-l face să se depăşească atunci cînd trece peste obstacole.

După principiul artelor marţiale orientale, adversarul nu este niciodată duşman ; el stă în faţa omului pentru a provoca, prin împotrivirea lui, apariţia unei noi dimensiuni a acestuia. Se poate astfel presupune că în Om zace un potenţial imens ; el poartă în sine acest „altceva" invizibil, necunoscut, cosmic, despre care am mai vorbit ; şi acest „altceva" este alcătuit din forţe contrare ; una porunceşte şi cealaltă se împotriveşte, încetineşte, amînă...

Obiectul dorit care se obţine prea devreme nu ar putea fi însuşit. Amînarea produsă de forţa opusă îl obligă pe

cel care trebuie să ia hotărîri să-şi scruteze cutele cele mai ascunse ale sufletului pentru a-şi clădi acolo structuri potrivite cu cea mai pură informaţie la care a ajuns. Cu cît se amînă mai mult, cu atît mai întinse sînt spaţiile de conştiinţă pe care Omul le cucereşte.

YHWH lasă aceste două forţe contrare să-l modeleze pe Om.

Pentru poporul lui Israel, forţa pozitivă – lumina conştiinţei – s-a manifestat în Moise şi Dumnezeu favorizează în Moise puterea conştiinţei totale la care el n-a ajuns încă prin propriile-i forţe, dar la care va ajunge „EU VOI FI CEL CARE VOI FI" pentru a înfrunta Faraonul. Rolul „adversarului" îi este încredinţat Faraonului, tiranului, de aceea

„YHWH va învîrtoşa inima Faraonului".

O dată, de două ori... de nouă ori. Faraonul se împotriveşte cu îndîrjire plecării evreilor.

Nu este nevoie de nouă luni ca să se nască un copil?

Copleşit de această rezistenţă, poporul se cufundă în rădăcinile sale precum copacul care, pe timp de iarnă, îşi trimite seva în cotloanele cele mai întunecate ale pămîntului. De zece ierni vor avea nevoie evreii pentru a găsi în străfundurile lor bogăţii uimitoare ; ei vor deveni laboratorul unei alchimii active care îi transformă pe îndelete şi îi duce la capătul gestaţiei în matricea–Egipt. Va urma naşterea, trecerea, păşirea pe un nou pămînt, cu o nouă paradigmă, întrucît va fi locul de desfăşurare a unui atribut veritabil al Cuvîntului.

Poporul lui Israel născut pe acest nou pămînt va fi primul „fiu" lăuntric al omenirii.

Numele Israel i-a fost dat lui Iacov în urma biruinței în „lupta cu Îngerul", adevărat dans al vieții, avîndu-l pe YHWH tovarăș de luptă ; această luptă e comparabilă cu cea pe care urmează să o ducă acum poporul său.

Această „trecere" a lui Iacov prin vadul Iabocului[1] a fost întrucîtva „Paștele" lui, „ieșirea lui din Egipt". Urmează ca tot poporul să devină acum Israel, nume pe care Dumnezeu l-a dat celui de-al treilea patriarh la sfîrșitul luptei, deoarece, i se spune :

„tu ai luptat cu Omul și cu Dumnezeu".

Verbul *saro* înseamnă „a lupta" ; *Ish* „Omul" și *El*, „Dumnezeu".

Numele Faraon conține rădăcina *Ra*, care s-ar traduce „rău" în dialectica „binelui și a răului" a Pomului Cunoașterii ; propun să o traducem „neîmplinit" ; astfel ea ne amintește de acest potențial infinit ce se află în cealaltă „parte" a fiecărei ființe, a fiecărui popor și în întreaga omenire.

Litera *F* (care se pronunță urmată de vocala „a") dinaintea rădăcinii *Ra* înseamnă „cuvîntul care eliberează". Menirea Faraonului este de a elibera poporul evreu de potențialul neîmplinit, care l-a făcut sterp și, în consecință, rob! Totul se întîmplă prin puterea Cuvîntului divin! Orice forță care ne stă în cale de-a lungul vieții, orice potrivnic, chiar orice necaz îndeplinește acest rol.

Numele Faraon este compus din aceleași energii[2] ca și cuvîntul „pulbere" -- *Afar*. Această „pulbere" din care este plămădit Adam reprezintă diversitatea bogățiilor din abisul conștiinței sale ; ajunsă la lumină, această diversitate va fi transformată de om într-un tot unitar. Rădăcina *Far*

atribuie pulberii, în însuşi numele său, o putere imensă de fecunditate în devenire. Nu-i spune Dumnezeu lui Adam, cînd devine robul Diavolului, după ce mănîncă din pomul interzis, în cartea căderii în păcat :

„În sudoarea feţei tale îţi vei mînca pîinea ta, pînă te vei întoarce în pămîntul din care eşti luat ; căci pămînt eşti şi în pămînt te vei întoarce"[3]?

Către această putere creatoare în devenire, care zace în tine, întoarce-te ; către mormîntul–mamă din care eşti făcut în adîncul tău, către această „parte" a ta, întoarce-te! căci în miezul ei este temelia ta, sfîntul NUME, YHWH, nucleul voinţei divine creatoare, „EU SÎNT".

Acest îndemn la întoarcere pe care Moise îl aude în sfîrşit, şi pe care-l va auzi în curînd şi poporul ebraic, ne este adresat tuturor ; ceea ce se cheamă „cele zece plăgi ale Egiptului" este descrierea acestui proces îndelung de întoarcere. El nu se poate petrece dintr-o dată, atît de mult se identifică Omul la început cu normele false ale căderii, ale labirintului, pe care Yves Leloup le numeşte „normoză"[4]. Îmi place acest termen! Trebuie să ieşim din această normoză care s-a lipit de noi, din acest statut de robie pe care l-am făcut normă deoarece, pe măsură ce ne secătuia, ne şi dădea un sentiment aparent de siguranţă ; nu băgăm de seamă paradigma ontologică, singura care ne va pune la adăpost, eliberîndu-ne!

Continuarea povestirii ne va purta pe apele potopului, ca pe Noe, ca pe Avraam. Dumnezeu ne porunceşte tuturor ce îi porunceşte lui Avraam : „Ieşi din neamul tău şi din casa tatălui tău..."

„Vino în pămîntul pe care ţi-l voi arăta Eu."[5]

A se îndrepta către sine, către grăuntele divin al fiinţei sale pentru a elibera energia care zace acolo înseamnă a lua drumul „pământului făgăduit" şi a trăi aventura poporului ebraic.

De îndată ce se deschide prima plagă, evreii încep o lucrare îndelungată, care declanşează procesul de diferenţiere dintre ceea ce se împlineşte (evreii) şi ceea ce rămîne încă în adîncul inconştientului (egiptenii).

Fiecare încercare duce la împlinire în sufletul unora (Evreii), şi la chin şi suferinţă devastatoare la ceilalţi (egiptenii). Fiecare se dezvăluie în faţa încercării.

La porunca lui YHWH–Elohim, Moise se prezintă cu fratele său, Aaron, în faţa Faraonului.

Ei îi cer „să lase poporul evreu să meargă în pustiu la o depărtare de trei zile de mers, ca să sărbătorească acolo cultul lui YHWH". Dar tiranul încătuşează poporul şi mai aprig.

Munca evreilor consta în a face cărămizi, pentru care li se aduceau paie. Acum trebuiau să facă acelaşi număr de cărămizi, dar să şi aducă paiele. A face cărămizi... a face ceva legat de cifre, acest lucru semnifică ceva! Dorind să-şi facă un renume, oamenii din Babel îşi construiau faimosul turn tot din cărămizi[6] !

„Şi au folosit cărămida în loc de piatră",

ne spune textul.

Dorinţa de a obţine faimă provine din inconştient : ea este o expresie de narcisism care falsifică NUMELE tainic la care fiecare om doreşte să ajungă înăuntrul fiinţei sale ; în raport cu NUMELE, prenumele nu desemnează decît persoana socială. Aceasta din urmă nu capătă în mod real

o dimensiune de Om, în sensul nobil al termenului, decît atunci cînd intră în rezonanţă cu NUMELE său tainic, cu sămînţa sa, cu însuşi nucleul fiinţei sale a cărui cadenţă o urmează, deoarece este cea a sunetului fundamental care purcede de la Cuvînt şi care modelează persoana socială în fiinţa sa adevărată, ontologică.

Doar cărămizi poate să facă omul care încearcă să-şi cucerească faima în exterior, în loc să-şi cucerească NUMELE în interiorul său.

Omul devenit conştient şi care-şi construieşte NUMELE este „piatră". Cuvîntul „piatră", *Eben* în ebraică, este compus din două substantive : substantivul „Tată", *Ab*, şi substantivul „Fiu", *Ben*. „Cărămidă", *Labenah*, nu mai cuprinde decît prezenţa „Fiului". În acest caz, fiii nu mai sînt legaţi prin conştiinţa Tatălui, care-i uneşte, ci se înstrăinează degrabă unii de alţii ; se risipesc. Îşi duc viaţa în tensiune, rivalitate, întrecere etc. ; intră în război. Dispare identitatea lor ca „fii". Babel, Babilon, gînguritul unei omeniri aflată la începuturi, care încă nu este Cuvînt, se manifestă simbolic prin valori de „cărămidă" şi de bucăţi disparate, luate la întîmplare, din care nu se poate constitui întregul!

Ca evreii odinioară, noi facem acum cărămizi. Trăim în robie. Precum Dumnezeul lui Israel îşi va scoate poporul din pămîntul robiei, tot aşa ne vor scoate şi pe noi din robie întîmplările din viaţa noastră, în care se manifestă vocaţia noastră dumnezeiască şi despre care vom vedea că reproduc întîmplările din povestirea biblică.

Acestor oameni care muncesc la cărămizi nu li se mai dau nici paie, va trebui să şi le aducă singuri.

Cuvîntul „paie", în ebraică *Teben*, conţine şi el rădăcina *Ben*, „fiu". În esenţă, textul ne spune că aceşti oameni,

a căror muncă e de a face cărămizi, nu mai trăiesc legământul cu Tatăl şi nu mai au calitatea de fii! Duc o viaţă exterioară, care oglindeşte viaţa lor interioară : cea a unor animale de povară! Aşa îi şi tratează Faraonul : nemilos! Ei ajung la limita absolută a robiei, de unde urmează să facă drumul de întoarcere. Altminteri, noi, ca şi evreii, rămînem patologic în suferinţă, facem din ea o normă – ceea ce s-a numit „normoză" – şi ne sleim forţele întrebîndu-ne de ce „bunul Dumnezeu" nu ne ajută!

Înţelegem cît de mult s-a lepădat generaţia noastră de acel „Dumnezeu" făcut şi el din cărămizi, dar nu a înţeles totuşi că trebuie să-şi „caute paiele", să caute în profunzimea fiinţei dimensiunea „Fiului"!

Să ne întoarcem mai bine la evrei. De acum înainte ei înşişi trebuie să-şi caute paiele ; asta înseamnă că ei trăiesc acum o confruntare inevitabilă cu ei înşişi. Mecanismul „căderii" acesta este : omul care uită de Grăuntele divin care zace în el devine animal. Tatăl (dacă omul se mai gîndeşte la el) îşi are lăcaşul în înaltul cerului şi dimensiunea Fiului, vocaţie supremă a omului, este astfel zădărnicită ; din suflul divin omului nu-i mai rămîne decît respiraţia necesară pentru a supravieţui în mizerie.

Dacă iudeii purced ei înşişi să-şi aducă paie, înseamnă că au început să-şi caute calitatea de Fiu, ascunsă adînc în nucleul din care li s-a alcătuit fiinţa, chipul lui Dumnezeu.

Doborîţi ca vitele în jug, ei plîng, se răzvrătesc şi urlă! Dar purced să caute paie! Atunci Dumnezeu le aude strigătul, aşa cum El a auzit altădată strigătul lui Ismael părăsit în deşert, nume care a fost făcut „pentru că a auzit Domnul suferinţa ta"[7].

Israel nu este Ismael şi totuşi, încă o dată, ei ne apar ca doi fraţi a căror suferinţă a fost auzită de acelaşi tată!...

„Şi, în sfîrşit, am auzit suspinul fiilor lui Israel, pe care îi ţin Egiptenii în robie, şi Mi-am adus aminte de legămîntul Meu cu voi. Mergi dar de vorbeşte fiilor lui Israel şi le spune : EU SÎNT Domnul şi am să vă scot de la munca cea grea a Egiptenilor şi am să vă izbăvesc de sabia lor ; am să vă izbăvesc cu braţ înalt şi cu pedepse mari..."[8]

Să înţelegem cuvîntul „pedepse" nu în sensul lui juridic, ci în sensul de „dreptate", rînduială, corectare necesară în conformitate cu modelul ; acest model este SFÎNTUL NUME „EU SÎNT", YHWH, despre care evreii ne spun că este Sabia.

Iată marea revelaţie :
Numele sfînt este Sabia.

în ebraică יהוה [9].

Am făcut această descoperire în timp ce meditam ; această meditaţie se bazează pe cifrele care corespund celor patru litere al căror desen îl reproduc :

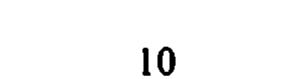

Acest desen este şi mai explicit dacă ţinem seama de faptul că litera *Waw*, căreia îi corespunde cifra 6, este în ebraică conjuncţia de coordonare „şi".

Această intuiţie mi-a fost confirmată cîteva zile mai tîrziu, cînd am avut în mînă cartea *Zohar* („Cartea Splen-

dorii" venerată de misticii cabaliști) ; am deschis-o „la întîmplare" – este o carte în șase volume! – și am citit :

„Tetragrama este o Sabie
Litera *Yod* este mînerul
Litera *Waw* îi este lama
Și cele două litere *He* sînt tăișurile".

Omul, chip al lui Dumnezeu, este deci și el sabie în sămînța-miez a ființei sale! Omul este modelat de sabie chiar și în forma corpului său. Așa este Hristos în noi.

„N-am venit să aduc pace, ci sabie"[10], spune El.

Căci totul se raportează la Sabia care a devenit esența vieții mele, a experienței și a cercetării mele.

Ea îl va pune la încercare pe Israel, ca el să devină Sabie.

Așa se petrec lucrurile cu fiecare dintre noi.

NOTE

[1] Facerea 32, 23. De remarcat jocul de cuvinte dintre Iacov și Iaboc.
[2] Cf. L.D. de V. p. 18.
[3] Facerea 3, 19.
[4] „L'enracinement et l'ouverture", *Question de* (Albin Michel), nr. 79, p. 40.
[5] Facerea 12, 1.
[6] Facerea 11, 1–9.
[7] Facerea 16, 11 și 21, 17.
[8] Ieșirea 6, 5–7.
[9] Zohar III, 274b.
[10] Sfînta Evanghelie după Matei 10, 34.

4

PRIMA PLAGĂ :
APELE PRESCHIMBATE ÎN SÎNGE

Ieşirea 7, 19

„Şi a mai zis Domnul către Moise : «Să zici lui Aaron, fratele tău : Ia toiagul în mînă şi întinde-ţi mîna asupra apelor Egiptului : asupra rîurilor lui, asupra lacurilor lui şi asupra oricărei adunări de apă ; şi se vor preface în sînge şi va fi sînge în toată ţara Egiptului, în vasele de lemn şi în cele de piatră!».“
Şi aşa s-a întîmplat.
Dar şi magii Faraonului au făcut la fel şi Faraonul îşi învîrtoşă inima, cum spuse YHWH...

Legile ontologice, Logosul care structurează ceea ce creează Dumnezeu, sînt absolute. Că le cunoaştem sau nu, ele îşi înfăptuiesc lucrarea ; le spunem, din neputinţa de a le înţelege, „întîmplare“, „noroc“ sau „ghinion“. Legea care guvernează limbajul acestei prime plăgi se poate enunţa astfel : Omul este în profunzimea lui Sabie (YHWH) ; atunci cînd nu pricepe că datorită acestui fapt vocaţia lui pe lume

este să ajungă „Cuvînt" (vocaţie pe care am putea-o identifica cu cea de „Fiu"), inconştient el întoarce Sabia împotriva a ceea ce este el în profunzime, în „partea" lui primordială şi împotriva tuturor din jurul lui ; totul se întîmplă fără ca omul să-şi dea seama de ceea ce face. Sabia devine atunci o armă care ucide şi face vărsare de sînge ; ea poate fi un cuvînt ucigător – „un altfel" de sînge se varsă atunci – un sex care istoveşte, pumnalul, cuţitul, spada, puşca etc.

Omul inconştient ucide, chiar dacă „respectă" categoriile morale ale binelui şi ale răului ; ne este cunoscut faptul că se ucide cu vorba sau cu sexul, manifestări care nu mai sînt stăpînite, ba care devin chiar patimă la omul inconştient ; ne este greu să ne dăm seama că sîntem complici cu cei care pun mîna pe Sabie, cu toate că nu noi ţinem în mînă această armă, deoarece în profunzime Omul este Unul. „Conştiinţa bună" nu este „conştiinţa". Prima este tributară unei etici moraliste, a doua e rodul unui efort de schimbare lăuntrică ce-şi propune să dobîndească o calitate de viaţă superioară.

Acum cîţiva ani, titlul unui film spunea acest lucru : „Noi sîntem toţi asasini".

Apa rîurilor noastre este doar pe deasupra limpede, ea duce cu sine de fapt acest sînge vărsat. Imnul nostru naţional ridică în slăvi această atrocitate :

„Un sînge impur să ne stropească brazdele".

Niciodată nu am aruncat o privire atît de lucidă asupra noastră înşine, dar nu este cazul nici să fim mîndri, nici să introducem în normă aceste măreţe fapte de vitejie!

Sîngele va avea un rol important în această cîntare a Paştelui ; el curge încă de la prima plagă, iar la a zecea

încercare semnifică moartea primilor născuți ai egiptenilor, ca și pe cea a animalelor nou–născute din turmele lor ; omul inconștient se identifică cu lumea animală, pentru că inconștiența lui provine din faptul că el se confundă cu „animalele lui interioare", cele din „ziua a șasea", adică cu o lume de energii potențiale, dar încă neîmplinite.

Însă sîngele este prezență divină, așa cum am spus mai înainte[1]. Prin sînge Omul intră în suflul lui Dumnezeu, într-o alcătuire trinitară care face să bată inima Omului și cea a lumii!

A vărsa sînge reprezintă lucrul cel mai grav pe care îl poate face omul. Moise l-a făcut. Șocul a produs în el apariția conștiinței.

Prin această plagă, textul biblic ne spune că pămîntul robiei, al asupritorilor și al asupriților, este scăldat de sînge : Cain îl ucide pe Abel și pămîntul, îi spune YHWH, „și-a deschis gura sa, ca să primească sîngele fratelui tău din mîna ta"[2]. Aceste ultime cuvinte pot fi înțelese ca „din *yod*-ul tău", adică YHWH, din „Cuvîntul" care ai fi putut deveni dacă n-ai fi ucis.

În exterior, apa care se face sînge este obiectivarea a ceea ce se întîmplă în inima egipteanului – omul inconștient – ale cărui energii se manifestă prin cuceriri ucigătoare.

Dar încercarea ne mai arată că are loc și o alchimie în interior, în inima Evreului – omul destinat să iasă din Egipt, adică omul care va părăsi zona inconștientului. Ea prevestește o izbîndă interioară. Are loc o primă transformare, precum aceea care se va produce în Iisus din Nazaret după ce El l-a izgonit pe Ispititor ; această transformare va fi constatată de nuntașii din Cana Galileii[3]. La nunta din Cana, sfîrșindu-se vinul, Iisus va preschimba în vin apa

cu care umpluse şase vase de piatră ; El se preschimbă în „a şaptea vadră" ; vinul este un simbol al sîngelui.

La Ierusalim apoi „luînd paharul şi mulţumind, le-a dat [ucenicilor Săi], zicînd :

«Beţi dintru acesta toţi, căci acesta este sîngele Meu»[4].

De la Cana la Ierusalim, Iisus va trece prin cele zece încercări care îl zguduie pe „Egiptean" şi care-l transformă lăuntric pe „Evreu". Avînd aceeaşi rădăcină ca şi cuvîntul Cain, Cana, care semnifică „a dobîndi", este locul unde Iisus începe să împlinească Marea Operă mesianică, pentru că El Însuşi, în adîncul Persoanei Sale, prin confruntarea cu Satana, a preschimbat o parte din umanitatea asumată ; a făurit Sabia, în timp ce Cain a ucis cu ea. Înseamnă că, pentru poporul evreu, această preschimbare prevesteşte tainele mesianice. Apa în sine este mereu simbol al neîmplinirii, al inconştientului. Dar la Egiptean, Sabia răsturnată o face să intre în putrefacţie. La Evreu, prin Moise, YHWH preschimbă, împlineşte şi determină apariţia conştiinţei.

În cartea Genezei, inconştientul este simbolizat de umezeală, în timp ce conştiinţa e reprezentată de uscat, care semnifică şi lumina.

Omul nu creşte, nu se înalţă la vocaţia de Pom al Cunoaşterii, al cărui rod este menit să devină, decît dacă reuşeşte să concilieze cele două contrarii : uscatul şi umezeala, desăvîrşitul şi nedesăvîrşitul, lumina şi întunericul.

Israel a luat calea desăvîrşirii spre vocaţia de Pom, al cărui rod „va fi" în YHWH – Hristos.

Dar pomul urmează să fie tăiat : vor urma alte „plăgi" care îi vor condensa seva tocmai ca el să se poată verticaliza pe deplin.

Să înţelegem acum corect că fiecare dintre aceste plăgi va adînci prăpastia dintre „Egipteanul" şi „Evreul" care există în fiecare din noi, deoarece nu se va ajunge la împăcare decît după acest proces de separare a aspectelor care înainte nu fuseseră diferenţiate.

Această primă „tăiere" este trăită astăzi din plin de popoare şi de fiecare dintre noi ; ea adînceşte prăpastia dintre ceea ce ţine de Israelul spiritual şi ceea ce rămîne în robia inconştienţei ucigaşe. Cu alte cuvinte : nu există buni şi răi, ci oameni la care apare conştiinţa la diverse niveluri calitative şi oameni care se mai raportează încă la valori puerile care le justifică crimele. Cei ce se ridică la o conştiinţă nouă încep să-şi dea seama de aspectele care le-au mai rămas puerile şi care sînt părtaşe la crimă : acum iau calea spre desăvîrşire.

Se apropie pregătirile de Paşte al popoarelor, foarte prezente în viaţa de toate zilele, individuală sau colectivă. Nu voi vorbi decît de nivelul colectiv, dar fiecare dintre noi urmează să înţeleagă propriile „semne", pornind de la simbolurile pline de semnificaţie care ne marchează viaţa şi care fac trimitere la apa inconştienţei amestecată cu sînge.

De la un capăt la altul al pămîntului, apele noastre sînt infectate, nu numai cu toate sursele poluării cunoscute şi încă necunoscute, ci şi cu păcate reale, actuale şi cu sînge.

Nu am intenţia să scriu o pagină cu orori, mijloacele de informare în masă fac acest lucru, şi încă nu ne spun totul, dar voi vorbi despre „sîngele pămîntului", reprezentativ pentru toate celelalte.

Petrolul are această denumire.

Sub pămînt, straturile de petrol sînt încrustate între o pînză de apă şi o pînză de gaz.

Locul său este asemănător cu locul sîngelui care se înscrie „pe verticală" într-o înrudire simbolică dinspre apă către spirit.

„Căci trei sînt care mărturisesc în cer : Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh, şi Aceşti trei Una sînt.
Şi trei sînt care mărturisesc pe pămînt : Duhul şi apa şi sîngele şi aceştia trei mărturisesc la fel."[5]

Există mai multe paradigme care regrupează cîte trei elemente înrudite simbolic : piatra, pîinea şi trupul, lemnul, arama şi aurul etc.

Aceste paradigme sînt familii simbolice, mănunchiuri ale căror energii numite reprezintă spaţii de desăvîrşire şi trepte de ridicare a energiilor, de la vizibil la invizibil.

Respectînd această lege, Hristos schimbă apa în vin, apoi în sîngele Lui pentru că, dîndu-şi Sîngele Său, se pogoară Duhul. Într-un fel de abatere pe orizontală, petrolul ocupă locul sîngelui între apă şi gaz ; acesta din urmă corespunde Duhului.

Culoarea şi compoziţia sa evocă această materie nobilă, roşie şi vîscoasă, care este focul. „Sîngele Pămîntului" ne pîngăreşte oceanele. Petrolierele se scufundă, se sparg şi lichidul pe care-l transportă se scurge, este luat de curenţi, distruge flora şi fauna mărilor, păsările... totul moare.

Mîna unui nesăbuit deschide vanele unei conducte petroliere şi şuvoiul se scurge... „E sînge pe tot Pămîntul, în păduri şi în pietre" care nu se vor face nici aur nici argint...[6] inimile noastre se închid.

Confruntarea se petrece sub ochii noştri. Oare o vedem?

„Evreul" o vede. Ca în ziua Întîi a Genezei, o lumină s-a despărţit de întuneric : ea a început să lepede „învîrtoşarea inimii voastre"[7]. Cum s-a întîmplat la Cana Galileii, apa din sîngele lui s-a preschimbat în vin în mod simbolic.

Sarea din sînge polarizează aceste transformări la un nivel formal[8].

Sarea „mării noastre lăuntrice" este, ca şi sarea oceanelor, prezenţa operativă, care aduce iluminarea „apelor din cer" în „apele de pe pămînt" ; altfel spus : a ceea ce nu s-a creat în ceea ce s-a creat, la fel cum în tradiţia chineză se regăseşte prezenţa lui yang în yin.

Nu spune Hristos :

„Voi sînteţi sarea pămîntului...
Voi sînteţi lumina lumii"[9]?

Omul este deci, pentru întregul cosmos, echivalentul sării pentru sînge şi, prin extensie, pentru tot trupul pe care sîngele îl străbate şi îl hrăneşte.

Simbol al înţelepciunii divine, sarea funcţionează precum un catalizator în procesul care, în cea mai neînsemnată dintre celulele ce ne alcătuiesc, separă şi uneşte polul „lumină", programat pentru a reconstitui o anumită celulă şi polul „întuneric", care nu este aparent programat, dar care formează un potenţial straniu, capabil să reconstituie întregul trup. (Tocmai datorită extremei varietăţi a celulelor se practică manipulări genetice de „clonare" cu ajutorul cărora se obţine, pornind de la celula-mamă de plantă, copia acestei plante ; tot astfel se poate obţine copia unui animal ; şi dacă mîine se va obţine copia unui om... ?) Cînd ajunge omul să se împlinească, fiecare celulă a trupului său se transformă şi, prin puterea sării, tinde către

lumină. La un nivel simbolic, apa se preschimbă în vin ; vinul în sînge ; sîngele în duh. În ceea ce priveşte sîngele, nu se poate folosi cuvîntul „sanguinificare", dar ar trebui să inventăm un astfel de cuvînt care să reprezinte procesul ce are loc în sîngele Omului, proces comparabil cu cel ce are loc în acest alt „sînge al pămîntului", reprezentat de vin.

Vinificarea este o treaptă spirituală superioară viţei de vie :

„Eu sînt viţa cea adevărată şi Tatăl Meu este lucrătorul"[10].

Dumnezeul puterilor „a sădit această vie", ne spune autorul psalmului, vorbind despre Israel, dar referindu-se la întreaga umanitate[11]. Cînd Israel, deşi ieşise din Egipt, se lasă totuşi călcat de prădalnic şi nu mai poate să-şi pîrguiască rodul, proorocii lui vor vărsa lacrimi pe această vie

„Răvăşită de duşman...
Pustiită de Stăpînul popoarelor...
Roasă de şobolani...
Ruinată de cotropitor..."

În vreme de cumpănă, prin dragoste şi prin iertarea dumnezeiască, ea îşi va regăsi fertilitatea...

„Florile de vie văzduhul parfumează.
Scoală, draga mea, şi vino!"[12]

Această îmbătare mistică sărbătorită de toate tradiţiile se simte şi în bucuria de la Rusalii.

Cînd miroşi parfumul vinului, cînd îi priveşti culoarea roşie–stacojie, cînd îl auzi cîntînd, cînd îi atingi catifeaua, cînd îl guşti, intri în sfera realităţii divine.

Vinul care a curs la Cana Galileii este vinul iubirii divine.

Transformarea sîngelui evreilor în vin a lăsat dragostea să le intre în inimă. Această dragoste, intrată în inima evreilor, ca şi în inima fiecăruia dintre noi, „îndelung rabdă, este binevoitoare, nu se laudă, nu pizmuieşte, nu se poartă cu necuviinţă"[13].

Această dragoste va fi ultima energie pe care Omul o va descoperi în lutul său interior şi care va face dreaptă folosirea tuturor darurilor pămîntului, a planetei Pămînt, care-i este mamă.

„Evreul" a început calea.

Dar trebuie să meargă mai departe.

Pe cînd „Egipteanul" nu a înţeles încă limbajul întîmplărilor.

NOTE:

[1] Cf. pag. 33.
[2] Facerea 4, 8–11.
[3] Ioan 2, 1–10.
[4] Matei 26, 26–29.
[5] I Ioan 5, 7–8.
[6] Preschimbare subtilă care se petrece în adîncul Omului, descrisă de proorocul Isaia 60.17.
[7] Ieremia 4, 4.
[8] Cf. S.C., p. 219.
[9] Matei 5, 13–14.
[10] Ioan 15, 1.
[11] Psalmul 79, 15–16.
[12] Cîntarea cîntărilor 2, 13.
[13] I Corinteni 13, 4–8.

5
A DOUA PLAGĂ : BROAŞTELE

Ieşirea 8, 1–4

„Atunci a zis Domnul către Moise : «Intră la Faraon şi-i zi : Aşa grăieşte Domnul : Lasă pe poporul Meu, ca să-Mi slujească. Iar de nu vei vrea să-i laşi, iată Eu voi lovi toate ţinuturile tale cu broaşte. Rîul va mişuna de broaşte şi, ieşind, acestea se vor sui în casele tale, în dormitoarele tale, pe paturile tale, în casele slujitorilor tăi şi ale poporului tău, în cuptoarele tale şi în aluaturile tale ; Pe tine, pe poporul tău şi pe toate slugile tale se vor sui broaşte».“
Şi aşa a fost.
Dar au făcut acelaşi lucru şi vrăjitorii Egiptenilor cu vrăjile lor. Şi inima Faraonului s-a învîrtoşat, aşa cum spusese YHWH.

În enunţul acestei plăgi se avansează legea ontologică despre „cunoaştere“.

Cuvîntul ebraic *Tsephardim*, tradus prin cuvîntul „broaşte“, poate fi tradus şi prin „avîntul cunoaşterii“.

Broasca este un animal care trăieşte într-un mediu umed şi care sare pe uscat. Să ne amintim că, în contextul biblic, dialectica uscatului şi a umezelii simbolizează dialectica luminii şi a întunericului, a conştientului şi a inconştientului : este dialectica Pomului Cunoaşterii.

În multe povestiri se consideră că broasca reprezintă ieşirea la suprafaţă a părţii feminine ascunse în adîncuri (în întuneric se ascunde taina întoarcerii la lumină).

Iată una dintre povestiri ; o citez din memorie şi nu-mi amintesc de unde provine :

„Era odată ca niciodată un rege foarte puternic şi foarte bogat, care stăpînea un regat întins şi foarte îmbelşugat. El avea trei fii. Primii doi fii erau nobili foarte chipeşi ; primiseră o educaţie demnă de rangul lor. Din păcate, cel de-al treilea era pe-atît de urît pe cît erau fraţii săi de frumoşi, foarte plăpînd şi şchiop ; părinţii nu-l băgau în seamă şi credeau că e nătîng ; el nu primi învăţătură ca fraţii săi. Aproape că îl uitaseră, întrucît regele se gîndea numai la năpasta care se abătuse asupra regatului – trei maimuţe îi devorau supuşii.

Fraţii cei mai mari au luat hotărîrea curajoasă să se lupte cu maimuţele şi să scape ţara de necaz ; nu au vrut să-l ia şi pe fratele mai mic ; îl lăsară acasă. Cu toate că era bolnav, mezinul se hotărî să se ia după ei pe ascuns, fără să ţină seama de porunca lor. Aşadar, fiii mai mari plecară. Şi mare le-a fost mirarea cînd întîlniră o broască ce le sta în cale ; fraţii îşi încetiniră goana ; şi mai mare le-a fost mirarea cînd o auziră pe doamna broască promiţîndu-le izbînda în luptă, dacă o iau de nevastă! «Ce bătaie de joc mai e şi asta?, izbucniră în hohote fraţii cei mari. Să n-o băgăm în seamă pe această nătîngă!» Dădură pinteni cailor, care o luară la goană, fremătînd că se apropie lupta. Dar la o cotitură ţîşniră maimuţele, care se năpustiră

asupra lor şi-i înghiţiră.

Cu toate acestea, mezinul se luase după fraţii săi pe jos, şontîc-şontîc, neavînd de nici unele, înveşmîntat într-o mantie sărăcăcioasă şi înarmat cu un ciomag pe care îl rupsese dintr-un copac ; zîmbea cînd asemuia ciomagul cu sceptrul tatălui său... dar nu-i păsa, mergea mai departe. Şi iată că deodată broasca îi sări în cale.

— Doamnă broască, trebuie să merg mai departe, spuse el binevoitor.

— Dar unde te duci? îl întrebă ea.

— Să mă întîlnesc cu fraţii mei, care vor avea nevoie de mine în lupta cu maimuţele.

— Nu vei avea izbîndă în luptă dacă nu mă iei de nevastă, îi răspunse ea de sus.

— Să te iau de nevastă? Cum să fac?

— Vino cu mine în această groapă şi vei înţelege taina.

Era beznă în grotă şi tînărul a fost cuprins de frică. Dar broscuţa cea verde părea să cunoască bine calea. În curînd intrarea în grotă dispăru de tot ; numai licărirea verde a broaştei mai scînteia puţin. Cel despre care se credea că este nătîng nu-şi punea nici o întrebare şi se lăsa stăpînit de un simţămînt ciudat ; ciudat şi totuşi cunoscut de partea cea mai dureroasă a sufletului său în clipele în care gîndurile de copil delăsat îi zburau într-o grotă asemănătoare... Deodată se opriră în faţa unei căldăruşe care fumega ; broasca îl puse pe sărmanul băiat să intre în acea căldăruşă. Îl linişti, spunîndu-i că această baie îl va curăţa pe deplin. Cînd intră în acest lichid pe care abia de-l vedea, tînărul simţi că tot trupul îl arde cumplit ; îl mistuia focul, dar o putere aprigă îl ţinea în scăldătoare. Suferinţa era zdrobitoare ; simţea totodată pînă în măduva oaselor un fel de lumină care îl preschimba, o lumină verde ca broasca, ce-i urca prin şira spinării, prin mîini

şi picioare ; cînd ea ajunse la cap, simţi că era vindecat de tot.

Abia atunci a reuşit să iasă din scăldătoare.

Broscuţa îi dădu nişte chei, un arc şi săgeţi. Numai cu acele săgeţi puteau fi vătămate maimuţele, îi destăinui ea ; îi mai arătă şi calea pe care trebuie s-o ia, ce uşă să deschidă şi îl puse să făgăduiască să se oprească la grotă, la întoarcere, pentru a se cununa cu ea.

Stăpînit de un sentiment de înălţare, pe care nu-l mai încercase niciodată, tînărul îşi continuă drumul ; căpătase o putere nebănuită. Oamenii care fugeau din calea maimuţelor şi-l întîlneau se simţeau dintr-o dată apăraţi de cel pe care-l înconjura un nimb de lumină.

Înainta ; deodată, de departe, le văzu pe cele trei arătări. O altă energie necunoscută i se ridică din şira spinării ; ţinti cu arcul şi trase săgeţile, care loviră fără zăbavă maimuţele.

Cînd se apropie de ele, fiul de rege atinse cu altă săgeată leşurile animalelor care înghiţiseră oameni. Din trupurile lor se desprinseră cei doi fraţi mai mari şi ieşiră, înviaţi! S-au strîns în braţe toţi trei, bucuroşi ca niciodată şi au luat drumul spre casă. Ajunşi aproape de grotă, eroul nostru se opri : nu-şi uitase făgăduiala. Îi rugă pe fraţii lui să-l aştepte la intrare şi pătrunse în grotă. Broasca îl aştepta. Se cufundară amîndoi în întunecimea peşterii şi, pe măsură ce înaintau, broasca nu mai era broască, ci o lumină care punea stăpînire pe tînărul nostru ; simţea că-i arde trupul, dar altfel decît îi arsese în prima scăldătoare. Inima îi bătea să-i spargă pieptul şi din fiecare bătaie a inimii ieşea o întruchipare luminoasă, întruchipare care-l îmbia s-o ia în braţe şi care, strînsă în braţe, se preschimbă în cea mai fermecătoare prinţesă".

Povestirea se termină în bucuria căsătoriei, în sărbătorirea nunţii şi vestirea pruncilor.

Broasca este simbolul cunoaşterii de sine, ascunsă în inconştient (în ape). Omul ajunge să se cunoască prin conştientizarea celeilalte „părţi" a lui, cufundate în adîncul inconştientului[1]. Din această cunoaştere ţîşneşte lumina (uscatul). Fiind bogaţi şi frumoşi – şi pe deasupra fii de rege! – cei doi fii mai mari nu-şi dau seama de sărăcia sufletului lor ; nu le este gîndul decît la izbînzi exterioare, dobîndite prin mijloace ademenitoare, la deşertăciuni şi la legături care ţin de realizarea omului inconştient.

Prin suferinţă, fiul cel mic şi cel plăpînd şi-a înţeles slăbiciunea.

Fiecare dintre noi se poate identifica cu cei trei fii ai regelui şi va „muri" de mai multe ori pînă să afle într-un moment de restrişte cine este.

Al treilea fiu ştie că nu-i vor aduce bogăţii şi mîntuire valorile lumii dinafară. De aceea este în stare să vadă mai subtil şi să recunoască ceva sau pe cineva dincolo de aparenţe, unde ţi se pare de necrezut, în cazul nostru într-o broască.

Nunta propusă de broască ţinteşte către inima lui, receptivă la tainele lăuntrice ; nunta nu are nici un ecou în omul care se crede bogat şi a cărui inimă rămîne ferecată, deoarece este captivă în lanţurile aparenţelor şi logicii acestora. Omul care se împacă cu sine însuşi ştie să ridice vălul aparenţelor şi vibrează la sunetul ce îndreaptă paşii oricui spre Cuvîntul divin, pentru că a desluşit, în sfîrşit, esenţa fiinţei sale. Iubeşte, cunoaşte şi lumina ţîşneşte nestăvilit.

Cunoaşterea izvorîtă din „nunta" Omului cu „partea" feminină din adîncurile lui, „parte" simbolizată de broască, acest inconştient în care zac comori de energii latente, este o izbîndă a acestor energii nebănuite ; ele reprezintă

pentru „soț" o forță și o informație în accepțiunea de bază a cuvîntului : îl formează pe om din interior. Nu numai că o asemenea cunoaștere îl vindecă pe Om, ci îl și transformă pe îndelete în lumină, fiindcă nu este vorba despre o cunoaștere intelectuală, ci de apariția conștiinței. Cheia, arcul și săgețile sînt simbolul conștiinței.

Cunoașterea dobîndită prin studii sau din cărți constituie o dualitate : subiect cunoscător – obiect de cunoaștere ; ea presupune o muncă îndîrjită și un efort apreciabil pentru a memora. Își are sediul în creier și ca poate să explice ființa, dar numai parțial și nu declanșează accesul către cunoașterea care își are obîrșia în interiorul nostru.

Acest ultim tip de cunoaștere este iubirea. Rod al nunții Omului cu broasca, ea nu presupune nici un efort de memorare, deoarece broasca exista, de fapt, în fiecare celulă a ființei, dar era scufundată în întuneric. Prin nuntă, ea se transformă radical *in situ* și devine lumină. Nu se poate vorbi deci despre memorie – doar dacă este vorba despre o memorie înscrisă în celulele din organismul viu – deoarece omul renaște din această nuntă în care moartea și nașterea îngemănate recreează o nouă ființă, plămădită în acea parte a cunoașterii ce-și are obîrșia în conștiință. Acest obiect de cunoaștere este însușit atît de bine de către Om, încît se contopește cu subiectul cunoscător. În caz extrem, acesta nu va trebui să vorbească pentru a-i transmite conținutul, deoarece îl radiază din ființa Omului și tot trupul său devine încetul cu încetul unealtă a Cuvîntului.

Legea despre care vorbeam mai înainte decurge din cea de-a doua plagă a Egiptului și se leagă de mitul căderii. Ispitit de șarpele din Geneză, Omului nu-i mai este accesibilă decît cunoașterea din exterior. Acestui om îi sînt străine comorile potențiale care stau la baza psihicului său ; ele se

transformă în „demoni" şi o parte din ele se întorc împotriva lui şi-l distrug.

Simbolic, pretutindeni mişună broaştele : în „dormitoarele tale, în cuptoarele tale şi în aluaturile tale". Omul inconştient nu le mai poate controla. Voi vorbi despre asta mai tîrziu.

Obiectele de cunoaştere studiate din exterior rămîn străine pentru Om, căci el nu le percepe decît într-un mod denaturat şi superficial.

La fel de denaturat şi superficial se percepe şi pe sine acest om. Ele „obiectivează" lucrurile şi jonglează cu ele. Aruncă asupra lor o vedere inertă şi mecanicistă, care nu le transformă. Nu le iubeşte, căci omul care nu ţine seama de partea sa lăuntrică rămîne orb la profunzimea oricărei realităţi la a cărei esenţă nu va ajunge. Nu va fi în stare să recunoască broasca, nici să vadă tremurul unui fir de iarbă, nici să priceapă ce se ascunde în spatele fiecărui lucru, în spatele fiecărei întîmplări. Nemulţumit, încearcă inconştient să adune cît mai multe lucruri pentru a compensa plăcerea pe care ele i-o refuză ; cu cît cere mai mult de la ele, cu atît mai mult le devine sclav şi ele îl sfîşie.

Cele trei maimuţe din povestire sînt comparabile cu cele din tradiţia hindusă şi reprezintă simbolul înţelepciunii. Şi în China maimuţa este simbolul Înţelepciunii divine[2] . Cele trei maimuţe devoratoare sînt obiectivarea unei înţelepciuni la care locuitorii acestei ţări nu vor să ajungă. Şi ei sînt reprezentaţi prin cei trei fii de rege. Toţi sînt înghiţiţi de obiectele în a căror robie au căzut. Dar al treilea fiu nu ia parte la modul de înţelegere al fraţilor săi, deoarece inima lui este receptivă la celălalt mod de cunoaştere care îl face să înţeleagă taina broaştei ; el a ales cealaltă înţelepciune şi înţelegerea pe care i-o conferă

broasca îl duce la deplina înţelepciune, ce va doborî maimuţele care sfîşie oamenii.

În noi toţi zace pe undeva acest al treilea fiu de rege ; el e capabil de o trezire care i-ar îngădui să învie în noi ceea ce a rămas scufundat în inconştient.

Dacă ne întoarcem acum la cea de-a doua plagă a Egiptului, este limpede că broaştele care mişună în Egipt şi înghit tot ce le stă în cale seamănă cu maimuţele din povestire. Acestea din urmă nu se pot despărţi de broască, ele reprezintă imaginea ei răsturnată, întrucît cel ce dobîndeşte un grad superior de înţelegere dă dovadă şi de mai multă înţelepciune. În centrul Egiptului, Evreii reprezintă pe cel de-al treilea fiu al regelui. Manipulaţi, depersonalizaţi, oprimaţi de Faraon, ei sînt în situaţia celui de-al treilea fiu, plămădiţi în suferinţă ; încetul cu încetul, devin receptivi la modul de cunoaştere la care unul dintre ei, Moise, avusese acces.

Prăpastia se va face tot mai adîncă : pe de o parte „Egipteanul", care, dincolo de poziţia de stăpîn, devine din ce în ce mai mult robul robilor lui, pe care nu vrea să-i lase să plece, pe de altă parte „Evreul", care, dincolo de starea de rob, se eliberează.

Fiind robiile Faraonului şi ale Egiptenilor, broaştele nu reprezintă „partea" feminină a nimănui, nu sînt dorite de nimeni şi se transformă în demoni agresivi. Aluaturile şi cuptoarele în care mişună sînt spaţii care corespund celor două etape principale în urma cărora se obţine pîinea. Prima este o „matrice" de apă, ultima – o „matrice" de foc. Ele simbolizează cele două matrice (de apă şi de foc) – baia fierbinte pe care este pus s-o facă al treilea fiu – prin care trebuie să treacă Omul pentru a se împlini prin „nunta" sa lăuntrică. Am analizat amănunţit în studiul de-

spre simbolismul corpului cele două matrice subtile prin care trebuie să treacă Omul în diferitele lui faze de gestație ; să nu uităm că menirea fundamentală a Omului este de a procrea.

Deşi aceste matrice în care îşi are obîrşia viitorul prunc divin – ca şi alte organe descrise de chinezi – nu se manifestă formal, funcţia lor energetică este foarte puternică. (Precum : „triplul încălzitor", „inima centru" etc. ; acestor două matrice le corespund cele două „cîmpii de cinabru inferioare".) Matricea de apă e situată în pîntec, cea a focului — în „forja" toracelui. Despre cea de-a treia matrice craniană, voi vorbi mai tîrziu, în cea de-a zecea plagă : „moartea fiilor egiptenilor", care se va referi la moartea Fiului Omului pe Golgota – loc al căpăţînii.

În această plagă, ne orientăm atenţia către primele două matrice. Matricea apei îl mînă pe Om să-şi scruteze străfundul sufletului. Învăţînd să-şi asculte glasul tainic al inimii, Omul face faţă cerinţelor lumii exterioare şi alege drumul potrivit chemării acestui glas. În matricea de foc, Omul se confruntă cu sine însuşi, săvîrşind „nunţile" lăuntrice.

În tainele creştine, Ioan–Botezătorul vorbeşte clar despre aceste matrice atunci cînd îl arată pe Cel pentru care el fremătase în pîntecul mamei lui, pe Iisus, pe care-l recunoscuse pe malurile Iordanului şi despre care spusese :

> „Iată, Mielul lui Dumnezeu, Cel care m-a trimis să botez cu apă. Acesta este Cel Care botează cu Duh Sfînt"[1].

Mielul lui Dumnezeu este „Pîinea vieţii". Cel ce se sustrage de la această lucrare interioară „în aluaturi şi în cuptoare", îngăduie să-i mişune prin cele două matrice

(pîntec şi inimă) instincte şi patimi (simbolizate de broaşte) care-l vor distruge.

În încheierea acestei meditaţii despre cele două moduri de cunoaştere pe care le-am identificat, mai adaug că nu este cazul să le despărţim unul de altul şi nici să le rînduim în categoria binelui – cunoaşterea dobîndită prin „nunta" cu broasca - sau a răului – cunoaşterea adusă de şarpele Genezei. În povestirea biblică, drama căderii constă în suprimarea completă a legăturii dintre ele într-o măsură potrivită. Şarpele înlocuieşte radical nunta cu broasca : el oferă un rod care nu vine din devenirea fiinţei umane. Adevărata „nuntă" a Omului cu universul lui lăuntric (căci şi aici se pot strecura cîteva iluzii!) îl face receptiv la cunoaşterea naturală a universului exterior, întrucît aceste două universuri reprezintă cei doi poli ai aceleiaşi realităţi a cărei taină se ascunde în adîncul nostru ; se poate ajunge la ea doar printr-o trăire intensă.

Drumul invers : cunoaşterea lumii dinafară, în cazul că duce uneori la cunoaşterea universului lăuntric atunci cînd inima este receptivă, este adesea labirintic, fără ieşire, istovitor, chiar ucigător!

Întrucît ne aflăm în Egipt, se cuvine să vorbim despre ceea ce pare a fi o a treia cale, dar care de fapt se leagă de cunoaşterea propusă de şarpe, adică despre cunoaşterea magică. Magicienii se bucură de mare cinste la curtea Faraonului. Ei cunosc foarte bine procesul subtil al preschimbării lăuntrice şi îl transpun în lumea exterioară ; se servesc de acest lucru pentru a deveni puternici. În cea de-a doua plagă, magicienii sau vrăjitorii sînt prezenţi şi îşi dau silinţa aparent în aceeaşi măsură ca Moise şi Aaron. Cînd se abate a treia plagă, ei vor fi din nou prezenţi, însă vor recunoaşte că sînt înfrînţi de „degetul" lui Dumnezeu, mai puternic

decît al lor. Se vor face nevăzuți, apoi, din cîmpul pe care se desfășoară încercările.

După părerea mea, există totuși o a treia cale autentică. Este calea artei și a oricărei munci făcute cu mîinile, numai ca munca aceasta să fie trăită într-o legătură strînsă cu materia ; lucrată, îndrăgită, materia poate juca rolul broaștei...

Îmi concentrez acum atenția pentru a cerceta caracterul real și actual al acestei plăgi abătute asupra Occidentului, asupra acestui leagăn „al înfloririi cunoașterii".

De la Renaștere, științele au ieșit de sub tutela religiei.

Nici nu se putea altfel.

Dacă religia păstrase la sînul ei cunoștințele Omului despre lumea înconjurătoare, făcuse asta deoarece simțea limpede ce pericol ar reprezenta autonomia acestora. Din păcate, ea nu era destul de matură pentru a se ridica la rangul de instanță tutelară ; nu era capabilă să-și îndeplinească atribuțiile decît prin constrîngere și autoritate.

În acea epocă, în Occident, Biserica se desprinsese de 300–400 de ani de sora ei orientală (schisma Orient–Occident a avut loc în 1054). Trunchiul comun al celor două Biserici se îndepărtase și el simțitor și de mult timp de rădăcinile lui ebraice. Ajunge deci foarte slăbit în fața Omului Renașterii ; nu mai era în stare să răspîndească Cuvîntul Domnului. Dihotomia cleric–laic, Biserica instituție-Biserica eveniment, instituită chiar de Biserică, nu a rezistat avîntului puternic și legitim înregistrat de cunoștințele zise profane, de care poporul era dornic, mai ales că i se refuza dreptul la știință chiar în domeniul religiei.

Rolul Bisericii ar fi trebuit să consiste nu în a interzice o cale de rătăcire, în numele unor principii morale la care

fusese redusă şi care nu mai valorau mult, ci în a trăi adevărata cale, în a da mărturie despre existenţa ei, în a oferi hrana necesară pentru ca această cale să fie urmată. Biserica ar fi trebuit să fie Cuvîntul care trăieşte şi strigă în gura mare :

„Căutaţi mai întîi împărăţia Lui, şi toate acestea se vor adăuga vouă"[4].

Biserica se limitase la un conducător şi miniştrii săi care începuseră să pună bazele Împărăţiei exterioare, să facă din memorie şi intelect un mijloc de cunoaştere, într-un cuvînt, să aibă rolul şarpelui. Aceste afirmaţii se referă numai la Biserica–instituţie, deoarece au existat numeroşi slujitori fideli în acest Babilon datorită cărora supravieţuieşte în rîndurile Bisericii o fortăreaţă de transcendenţă veritabilă! Ea este singură, dar are o putere divină (precum David, viitor rege al Israelului, cîndva doar modest păstor în faţa uriaşului Goliat[5]) şi stă în calea demonilor pe care îi naştem! În acest capitol, doresc să mai aduc nişte precizări.

Vreme de o jumătate de mileniu, ştiinţele au progresat cu o viteză exponenţială şi efectul lor a devenit cu adevărat alarmant numai în ultimul timp. La o privire superficială, s-ar putea constata cît de mult ne-au îmbunătăţit viaţa ; la o privire mai atentă, nu putem nega faptul că, dacă ne-au eliberat trupul (de exemplu medicina, invenţiile tehnice etc.), consecinţa este că ne-au înstrăinat sufletul, au produs alte boli, ba chiar boli sociale foarte grave. De asemenea, ştiinţele au ucis cîteodată Duhul. Unii filosofi, printre care şi Nikolai Berdiaev, au analizat, la vremea lor, foarte amănunţit, aceste efecte. Ce ar spune ei acum! O presimţire profetică îi făcea să bănuiască realitatea noastră actuală.

Astăzi nu trebuie să fim filosofi (în sensul universitar al cuvîntului) pentru a observa, aruncînd o privire rapidă, în ce impas dramatic ne-au condus ultimele noastre descoperiri.

Nu voi da în acest sens decît un singur exemplu.

Precum Ham, al treilea fiu al lui Noe, care a privit în cortul în care tatăl său „dezgolit" trăia taina nunții sale divine, un astfel de om astăzi dezintegrează nucleul atomului.

Noe a dezlegat taina din interior, după ce a trăit în arcă toate „nunțile" cu partea sa feminină, aflată în străfundurile lui (broasca) ; atunci s-a preschimbat în rod al Pomului Cunoașterii, în beția meritată a bucuriei depline. Ham a pătruns taina prin infracțiune, prin forță, pe cînd ceilalți doi frați l-au acoperit, intrînd cu spatele înainte și cu fețele întoarse înapoi. Omul care nu a pătruns nucleul firii sale și nu i-a eliberat energia, nu poate să stăpînească energia nucleului materiei cucerite prin mijloace exterioare ; materia îi scapă de sub control, ea este autonomă ; că e manevrată de unii care se cred atotputernici, că e refuzată de alții care manifestează pe stradă agitînd lozinci de groază, materia își vede de drum, nepăsîndu-i de aceste opinii, căci ea deține puterea. Nu poate fi stăpînită decît de o forță din care ea face parte, adică de puterea omului devenit lumină, care se supune poruncii din Geneză :

> „Și a zis Dumnezeu lui Adam : să facem om după chipul și după asemănarea Noastră, ca să stăpînească peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se tîrăsc pe pămînt și tot pămîntul"[6].

Acest cosmos trebuie înțeles ca fiind de natură lăuntrică, guvernat de nucleul lui Adam ; nucleul lui Adam –

al nostru deci -- este „după chipul şi asemănarea" Cuvîntului divin, din care se naşte nucleul la care a ajuns Noe „în cort", după ce a străbătut şi a desăvîrşit zonele lui lăuntrice. (În ebraică, există un joc de cuvinte între NUMELE divin Elohim – Dumnezeu şi cort, *Ohel*.)

Călătoriile noastre în lumea dinafară, marile realizări, printre care se numără şi cucerirea spaţiului cosmic (atribute ale celor doi fii ai regelui) sînt doar echivalente inconştiente ale unei cuceriri unice şi esenţiale, cea lăuntrică. Primele sînt urmarea firească a celei din urmă, dacă am putea s-o realizăm.

Cît ne-am jucat de-a soldaţii, a curs şi continuă să curgă mult sînge ; am provocat multe suferinţe... Acum, dacă ne place să intrăm în jocul lui Ham, situaţia e gravă.

Scriu aceste rînduri la cîteva săptămîni de la sfîrşitul războiului din Golf. Ştim toţi că nu s-a folosit bomba atomică numai de frica de a nu deveni noi înşine victime ale acesteia. Dar ce se va întîmpla mîine? Fără să mai punem la socoteală cazuri precedente sau eventuale, similare celui de la Cernobîl, acest „absint" (traducerea din rusă a cuvîntului Cernobîl) care se răspîndeşte şi continuă să se răspîndească, aşa cum ne descrie şi Sfîntul Apostol Ioan în viziunea lui din Apocalipsă -- viziunea „vălurilor ridicate"[7], a dezvăluirii tainelor. Radiaţiile atomice ucigătoare şi pustiitoare, cu o putere distrugătoare de temut sînt contrariul razelor de lumină ce ar trebui să scînteieze cînd Omul, preschimbat în Pom al Cunoaşterii, va intra în Pomul Vieţii (cortul) şi va transfigura lumea.

Confruntarea se petrece sub ochii noştri.

„Evreul" o vede.

Începe să simtă că fiecare întîmplare este ecoul arhe-

tipului care o guvernează ; „apele de pe pământ" sînt ecoul „apelor din ceruri" despărțite în cea de-a doua zi a Genezei, dar împreunate numaidecît în îmbrățișarea despre care am mai vorbit. Evreul înțelege după semne că glasul broaștei îl îndeamnă la „nunta" cu sine însuși.

Totul se pregătește de sărbătoare!

Înfăptuind această nuntă, actualizarea întregului potențial programat pune stăpînire pe Evreu!

Evreul păşeşte către un alt registru de receptivitate şi de cunoaştere.

„Egipteanul" rămîne departe de sine însuşi, ochii nu văd lumina din adîncuri şi umblă după o cunoaştere fără conştiinţă care seamănă cu Nicodim, fruntaş al Evreilor, cel ce vine la Iisus noaptea, de teamă să nu-l vadă ceilalți fărisei. Curios şi îngrijorat să afle cum renaşte omul, se miră că poate să intre a doua oară în pîntecele mamei sale!

— Adevărat, adevărat, răspunde Iisus, de nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu.

— Cum poate să fie aceasta? spune Nicodim.

— Tu eşti învăţătorul lui Israel şi nu cunoşti astea! se miră Iisus, întristat că omul acesta are inima aşa de nepătrunzătoare[8].

„Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor."

NOTE

[1] Cf. *supra*, p. 9.
[2] Cf. L.D de V., p. 170.
[3] Ioan 1, 29-34.
[4] Luca 12, 31.
[5] I Samuel 17.

[6] Facerea 1, 26 şi 27.
[7] Apoc. 8, 11.
[8] Ioan 3. 1–10.
[9] Matei 5. 3.

6
A TREIA PLAGĂ : ȚÎNȚARII

Ieșirea 8, 16–19

„Atunci a zis Domnul către Moise : «Spune lui Aaron : Întinde-ți toiagul tău cu mîna și lovește țărîna pămîntului [...] ; ea se va face țînțari în tot pămîntul Egiptului».
Și au făcut ei așa. Aaron și-a întins toiagul cu mîna sa și a lovit țărîna pămîntului și s-au ivit țînțari pe oameni și pe vite. Toată țărîna pămîntului s-a făcut țînțari pe tot pămîntul Egiptului. Au încercat atunci și magii cu vrăjile lor să facă țînțari, dar n-au putut. Și au rămas țînțarii pe oameni și pe vite. Și au zis magii către Faraon : «Acesta este degetul lui Dumnezeu». Dar inima lui Faraon s-a învîrtoșat și nu l-a ascultat, după cum spusese Domnul."

Rădăcina cuvîntului ebraic *Kinim*, care înseamnă „țînțar", este *Ken*, „da" și, prin extensie, semnifică ideea de afirmare, de confirmare, chiar de întărire, de stabilizare etc.

Acest cuvînt apare de cinci ori în povestirea biblică și de încă două ori în rădăcina *Ken* ; în total, de șapte ori. În

sfîrşit, obiectul care se face ţînţari este „ţărîna pămîntului". Din aceste trei observaţii reiese concluzia că această plagă este consecinţa directă a celei precedente : a treia plagă confirmă pe ceu de-a doua, precum un principiu se verifică prin numeroasele lui aplicaţii. Acestea din urmă sînt exprimate în textul biblic cu o admirabilă sobrietate : este vorba de „ţărîna pămîntului".

Întrucît apar de şapte ori în textul biblic, deducem că aceste aplicaţii trebuie să manifeste pe deplin principiul care le guvernează pentru ca Omul să experimenteze caracterul lor dăunător şi să pună în discuţie principiul. Numărul şapte, care evocă saturaţia, plenitudinea, implică o schimbare, o mutaţie între cei doi poli : polul „morţii" la care omul ajunge în urma unei mari suferinţe, cînd mişună o mulţime de „ţînţari", şi polul „naşterii" care rămîne deschis!

„În dureri vei naşte copii",

spune Domnul femeii lui Adam care tocmai gustase din fructul acestei false cunoaşteri[1] ; durerea va fi cumplită, dar „vei naşte". Nimic nu-i definitiv. Omul va putea să se preschimbe. Se va preschimba numai după ce a trecut prin toate greşelile şi şi-a dat seama de ce a făcut. Chiar în momentul cînd va mărturisi că a greşit, se va face preschimbarea, întrucît Hristos -- YHWH, a înviat!

Să pornim de la text :

„Loveşte ţărîna pămîntului, a zis Domnul către Moise, ca se va face ţînţari".

Nu putem pricepe simbolismul cuvîntului „ţărînă",

dacă nu revenim la ţărîna din a şaptea zi a Genezei :

„Atunci, luînd Domnul Dumnezeu ţărînă din pămînt, a făcut pe om"[2].

Prin „pămînt", în ebraică *Adamah*, înţelegem pămîntul, substanţa lăuntrică a lui Adam şi prin atributul lui Adam (sau al Omului) de „ţărînă" înţelegem puzderia nebănuită de comori potenţiale care zac în inconştientul lui, adică tot ce se prăseşte şi se înmulţeşte (ne spune textul celei de-a cincea zi a Genezei) în apele părţii neîmplinite a Omului. *Adamah*, tradus „pămînt", este făcut din materie umedă (umilinţa, pioşenia sînt doar o pornire lăuntrică de întoarcere la *Adamah*). Printr-o lucrare de împlinire, în care umilinţa joacă un rol însemnat, numărul mare de părţi umede vor fi secate pînă se vor aduna toate într-un întreg „uscat", un „pămînt" desăvîrşit ; cuvîntul „uscat" sau „pămînt", în acest caz, provine din *Erets*, termen ebraic ale cărui prime două litere semnifică lumina, întrucît acest pămînt reprezintă conştiinţa, împlinirea.

După cădere, nici o lucrare nu se mai face, nu mai apare nici o conştiinţă şi, atunci cînd textul biblic menţionează pămîntul -- *Erets*, se referă doar la pămîntul exterior delimitat de oceane sau – mai degrabă – la ceea ce a produs intelectul. Omul foloseşte cu precădere comorile potenţiale ale NUMELUI pentru a-şi spori înţelegerea intelectuală ; scopul lui nu mai este să ajungă la NUME. El trudeşte ca un rob să-şi facă un renume, pentru a compensa faptul că nu-şi explorează inconştientul.

„Ţărîna pămîntului – *Erets*", despre care ne vorbeşte textul referitor la cea de-a treia plagă, constituie în sine o contradicţie, deoarece, din punct de vedere ontologic, acel

pămînt este întregul împlinit, alcătuit din numeroase părți, un fel de „contracție" a multiplicității, o „închegare" a apelor, o „luare" la cunoștință. „Țărîna pămîntului" semnifică aici țărîna pămîntului exterior, formală, reprezentată de mulțimea invențiilor, a realizărilor, a tehnicilor, a filosofiilor – sisteme de gîndire și ideologii, a instituțiilor etc., pe care Omul le-a organizat și în care s-a eliberat progresiv doar de dominația universului exterior.

Omul căzut în păcat, simbolizat de „Egiptean", dar și, într-o anumită măsură, de „Evreu" atîta vreme cît rămîne alături de tiranul său, nu face decît să deplaseze polii robiilor, căci îl vom vedea devenind tot mai dependent de ceea ce produce, fapt care se ridică împotriva sufletului său.

Cînd Dumnezeu îi cere lui Moise să lovească această țărînă, El face ca toiagul lui Aaron să scoată la iveală identitatea profundă a ceea ce ea reprezintă : marea diversitate a invențiilor umane care nu au rolul de a-l forma pe Om. Omul a ajuns să creeze o lume care iese din arhetipurile ei interne, o lume anarhică, bolnavă, în care instaurează o ordine falsă, bazată pe un ansamblu de legi ce nu mai au nici o legătură cu Logosul, ci cu bunul său plac inconștient.

În cazuri extreme, această lume se transformă într-o puzderie de țînțari care mișună peste tot, trăiesc, dar provoacă moartea.

Dumnezeu înzestrase toiagul lui Aaron, ca și mîna lui Moise, cu puterea de a transforma orice lucru aparent în realitatea lui subtilă. La porunca sa, toiagul s-a făcut șarpe, mîna s-a acoperit de lepră. Toiagul este semnul autorității, iar șarpele — cel al înțelepciunii. Mîna, *Yad* în ebraică, este simbolul NUMELUI divin YHWH cuprins în litera *Yod*. Cînd mîna nu mai este dătătoare de lumină, ea aduce boala, aici o boală de piele. Pielea este, în starea de cădere

în păcat, lăcaşul lipsei de înţelegere, al prostiei, al orbirii şi inconştienţei. Înzestrată însă cu puterea divină a lui *Yod*, mîna se vindecă[3].

De aceea toiagul lui Aaron, lovind ţărîna unui uscat care nu este făcut din umed, scoate la iveală o puzderie de ţînţari!

Acolo unde „Egipteanul" nu vede decît magie, „Evreul" descoperă profunzimea lucrurilor. De aceea Dumnezeu curmă puterea magicienilor. Aceştia recunosc „degetul lui Dumnezeu", pe care Faraon nu vrea să-l recunoască.

În perspectiva rupturii totale dintre cunoaşterea izvorîtă din interior şi cea dobîndită din exterior, accasta din urmă, nedispunînd de bazele necesare, nu mai beneficiază nici de înţelegerea ce leagă fiecare obiect de modelul lui divin, nici de înţelepciunea ce le-ar permite o gestaţie potrivită.

Înţelegerea şi înţelepciunea Omului, în această stare de cădere devenită normă, nu mai au nici un criteriu de referinţă.

În acest „opus" al justei cunoaşteri, pornind de la o asemenea viziune inertă a lucrurilor, Omul şi-a creat o paradigmă care i-a structurat gîndirea şi, prin urmare, instituţiile. Fie că sînt instituţii politice, sociale, şcolare, chiar şi religioase (oricît de paradoxal ar părea, nici acestea nu scapă uneori), fie că au legătură cu educaţia, cu agricultura, cu parametrii economici sau cu cercetarea ştiinţifică etc., ele îl vor conduce în cele din urmă pe Om la această moarte – suferinţă despre care am mai vorbit şi care se va termina cu o naştere.

Cu cît participăm mai activ la această preschimbare, cu atît suferinţa va fi mai mare ; întrucît astăzi nu poporul evreu îşi pregăteşte Paştele, ci tot Egiptul, adică toate popoarele pe care le vedem cufundîndu-se tot mai adînc în

puzderia de ţinţari cărora le dă viaţă. Dacă fiecare om s-ar preschimba pe sine însuşi, multe suferinţe ar putea fi evitate! Sîntem responsabili de acest lucru! Iată motivul pentru care am scris această carte.

Îl mai aud şi acum pe chirurgul cu care lucram ca anestezist, spunîndu-mi : „Annick, cercetarea ştiinţifică nu poate fi decît agnostică".

Era nostim să auzi cuvîntul „ne-cunoaştere" ca atribut al ştiinţei. Paradoxul era, din păcate, foarte grăitor!

Este sigur că termenul „agnostic" rostit de acest om afirma necesitatea absolută de a elibera ştiinţa de interdicţiile impuse de religie, cum am spus mai înainte. Atitudinea negativă a filosofiei ştiinţelor a reprezentat doar o reacţie faţă de atitudinea religiei ; ea nu s-a mai bazat pe valorile umane, le-a separat de caracterul lor transcendent ; prin transcendenţă se înţelegea atunci un fel de infantilism religios. Or, în toate domeniile, ştiinţele ajung astăzi la valori ce ţin de transcendenţă : matematica intră în domeniul misticii ; fizica se întîlneşte pretutindeni cu metafizica şi materia ne dezvăluie taina energiei ei ; medicina, al cărei obiect de studiu este naşterea şi moartea, nu mai poate ignora misterul acestora ; psihiatria nu va putea să trimită la infinit în ascunzătorile chimioterapiei natura bolilor pe care le tratează ; ştiinţele umaniste devin receptive la divinitate, ştiinţele pedagogice încep să priceapă că în spatele disciplinelor care se predau există un copil...

Experienţa se acumulează din toate părţile ; ca un berbec, ea izbeşte în blocajul instituţiilor perimate care abia mai rezistă, abandonîndu-şi etica pe care au fost clădite şi care nu mai funcţionează decît din obişnuinţă sau de frica de a nu-şi pune în discuţie axiomele ; de fapt, ele sînt pe cale de a se

prăbuşi. Cînd este vorba să intre în realitatea zilnică şi arzătoare, să trateze subiecte de mare însemnătate, ele nu mai au nici o valoare la care să se raporteze. Bunele intenţii îşi urmează calea de contradicţii puerile şi nu mai fac faţă.

Cine poate vorbi astăzi despre „pedeapsa cu moartea", expunînd corect datele chestiunii? Dar despre „dreptul la război", despre „libertate"? Cineva care nu ţine seama că în Om se manifestă prezenţa divină?

Nu voi deschide în treacăt decît trei dosare care scot la iveală puzderia de ţînţari : cel al manipulărilor genetice, cel al unui aspect al ştiinţelor umaniste şi cel al unei ideologii politice.

Dosarul manipulărilor genetice este înspăimîntător. Aceste cercetări în biogenetică au fost grăbite probabil de presiunea celor care (femei şi uneori chiar bărbaţi) doresc să aibă un copil „cu orice preţ". E adevărat că dimensiunea animalică de a procrea -- nu îi acord nici o nuanţă peiorativă, eu însămi sînt mama unei familii şi sînt foarte fericită de acest fapt – este necesară, frumoasă, dă echilibru şi ne luminează prima parte a vieţii. Dar e la fel de adevărat că, ontologic, Omul este creat pentru a da naştere într-un alt mod, cel al adîncurilor sale. A aduce pe lume un „fiu" nou înseamnă, din această perspectivă, a te plămădi pe tine însuţi în direcţia unei verticalizări care este singura cale de a ieşi din labirint. Poate că limbajul trupului arată unor cupluri neroditoare că trebuie să se îndrepte către acest atribut al fertilităţii, ce se deschide uneori către fertilitatea primară.

Dar descoperirea unei tehnici de fecundare a dus la descoperirea altei tehnici, care a ajuns astăzi să fabrice prin clonare fiinţe cu totul artificiale, fără îndoială monştri,

şi din punct de vedere fizic, şi psihic. Asemenea fiinţe nu mai sînt născute de un bărbat şi de o femeie, de aceea ele nu mai sînt protejate de legile ontologice (cel puţin pînă în zilele noastre, chiar în această stare de cădere orice fiinţă umană născută de perechea bărbat – femeie rămînea în sine sub protecţia legilor ontologice, putea să-şi ocupe locul în orice clipă, în mod conştient, în ordinea instaurată de ele, să intre astfel în rezonanţă cu nucleul divin care sălăşluieşte în adîncurile ei şi să ia calea preschimbării).

Aceste fiinţe aparte, robotizate la un nivel de eficienţă mai mic sau mai mare, nu vor mai fi nici măcar produse ale labirintului, ci produse ale unui iad diabolic populat, la rîndul lui, cu animale obţinute prin metoda aceloraşi manipulări.

Asistăm la deschiderea unui nou spaţiu subteran, antiteză a spaţiilor cucerite în procesul de verticalizare a fiinţei spre a deveni Cuvînt. Este o anti–evoluţie, un anti–cuvînt de care vrea să ne păzească apostolul prin „taina dumnezeiască"[4].

Chiar dacă nu se ajunge la clonare, manipulările ce se efectuează în mod sigur astăzi implică o robotizare a copilului, care devine în acest caz mai mult un obiect al dorinţei decît al iubirii. Conceperea în eprubetă sau într-un pîntec–eprubetă comportă riscul de a exclude transfuzia energiilor părinteşti care, prin iubire, pregătesc apariţia tainicei transcendenţe.

Se formează comitete de etică pentru a face ordine în ceea ce este considerat ca fiind un pericol : oameni de ştiinţă, filosofi, teologi, înţelepţi... toţi încearcă să interpreteze aceste evenimente din perspectiva moralei, deoarece nu dispun de alte criterii. E bine, e rău? se întreabă ei, întrucît inima nu le este receptivă la aspectul ontologic.

Desigur, totul le scapă din vedere! E ca şi cum ai vrea să tratezi efectul radiaţiilor atomice cu o aspirină.

Ştiind că există astfel de comitete, probabil că aceasta îi liniştește pe cei care nu-şi dau seama că ele nu se pricep nici pe departe să rezolve problema şi că nu au deci competenţa de a lua hotărîri.

Nu este vorba doar de o puzderie de ţînţari, ci de o dramă pe care mila dumnezeiască o va opri înainte de a fi prea tîrziu :

> „Iată Adam s-a făcut ca unul dintre Noi, cunoscînd binele şi răul. Şi acum nu cumva să-şi întindă mîna şi să ia roade din pomul vieţii, să mănînce şi să trăiască în veci!"[1]

Mi-am spus părerea despre acest subiect într-o altă carte[2], unde am vorbit despre fisiunea atomului. Aici nu adaug decît aspectul „ţînţari", care reprezintă consecinţele inconştienţei noastre referitoare la subiectul în discuţie.

În ceea ce priveşte ştiinţele umane, acestea şi-au dezvoltat spiritul de analiză. Mi se pare că ele au înregistrat un progres enorm : a merge spre „cununia" cu adîncurile noastre şi a cuceri astfel culmile unor noi cîmpuri de conştiinţă este însăşi menirea Omului. Creat după chipul lui Dumnezeu, Omul nu poate tinde să se asemene cu El decît printr-o asemenea izbîndă. Dar dacă se înfăptuieşte acest lucru în afara normelor ontologice, în afara legilor ce le guvernează, fără conştiinţa nucleului divin, pe care sînt clădite adîncurile noastre, şi fără Dumnezeu, analiza duce la o judecată ce nu cunoaşte nici iubirea, nici iertarea, ci infernuri din care nu mai există ieşire. Se ajunge, aşadar, la distrugerea personalităţii : distrugerea familiei şi, mai

departe, dezintegrarea multor structuri sociale cu caracter tradițional. Și acest fapt este infernul, țînțarii.

Cît despre ideologia filosofică care iese din arhetipurile fondatoare, tocmai i s-a constatat eșecul cînd a fost aplicată în domeniul politic ; marxismul e un exemplu printre multe altele care pot fi citate.

Orice ideologie care nu se întemeiază pe o antropologie corectă este o utopie, o himeră sigură. Înțeleg prin aceasta o „lipsă de loc" de a exista în sine („lipsă de loc" este sensul etimologic al substantivului „utopie") ; există și valori care pot părea utopice și care trec printr-o perioadă de „lipsă de loc" și de timp, timpul de maturizare necesar Omului pentru a se ridica la aceste valori. Dar locul și timpul sînt în ele însele ontologice.

O antropologie corectă va trebui să țină seama de Omul chip al lui Dumnezeu, legat de El printr-o suflare creatoare constantă, clipă de clipă, a fiecărui „EU SÎNT". Una în esență, multiplă ca număr de persoane, comunitatea e alcătuită din ființe ; fiecare dintre ele conține întreaga comunitate. Înțelegem că orice societate care pune mai presus grupul în raport cu individul, pe care-l sacrifică, este destinată să piară ; și orice societate care pune mai presus individul în raport cu masele, pe care nu le pune la socoteală, ajunge la același rezultat.

Valorile noastre occidentale, bazate în esență pe acest ultim concept, nu alienează mai puțin decît altele și vor ajunge la eșec mai devreme sau mai tîrziu.

Nu am întocmit pînă astăzi decît criteriile antropologice care satisfac necesitățile exterioare, însă aceste criterii nu au nici o legătură cu experiența interioară ; ele vor produce țînțari.

Un alt aspect al termenului „înțari" ne va îngădui să detaliem realitatea celei de-a treia plăgi.

Cuvîntul ebraic *Kinim*, ce desemnează acest concept, conține rădăcina verbului *Kanoh*, care înseamnă „a onora, a venera".

„Egipteanul" din fiecare dintre noi venerează ceea ce afirmă ; conferă valori absolute, valori de idoli, cunoașterii și aplicațiilor acesteia.

De la cel mai tînăr pînă la cel mai vîrstnic, nimeni nu vrea să-și pună la îndoială certitudinile, toți ne idolatrizăm gîndurile și refuzăm să ne îndepărtăm de ele și de roadele lor gustoase – dar și amare uneori.

Observația este, desigur, relativă, întrucît științele, de exemplu, înaintează, dar cît pun în discuție această idolatrizare la fiecare pas pe care îl fac!

Pentru „Evreu", nici o „țărînă" nu este obiect de venerație. Redată menirii ei ontologice, țărîna cunoaște uriașa fertilitate pe care o făgăduia :

> „Iarbă, cu sămînță într-însa...
> Și pomi roditori, care să dea rod",

spune Domnul în ziua a treia a Genezei.

Cunoașterea izvorîtă din nunta interioară dă roade la Evreul care și-a regăsit strînsa legătură cu Dumnezeu ; numai pe El îl venerează, Îl slăvește și El îi arată tainele Sale și tainele lumii. Inima Evreului se umple de voioșie.

Conform legilor ontologice, valorile unui pămînt integrat lasă loc valorilor unui alt pămînt care va ieși la lumină în urma altei nunți interioare... ea nu va înceta niciodată și nici nu va da putere definitivă Omului care trebuie să se depășească pentru a se îndrepta către Absolut :

„Fiul Omului nu are un loc unde să-şi pună capul".

Bucuria nu îl mai părăseşte totuşi, căci se conturează o permanenţă dincolo de o veşnică devenire.

Fiind ţărînă, „Evreul" se întoarce la ţărînă – întorcîndu-se la pămîntul său interior, întrucît aşa a fost făgăduinţa divină făcută lui Adam ; să o amintim :

„În sudoarea feţei tale îţi vei mînca pîinea ta, pînă te vei întoarce în pămîntul din care eşti luat ; [pămîntul – mamă interioară] ; căci pămînt eşti şi în pămînt te vei întoarce"[7].

„Egipteanul" tot nu ştie că trebuie să se întoarcă! Îşi construieşte împărăţii exterioare din care se va alege ţărîna, ca şi din templele care-i adăpostesc obiectele pe care le idolatrizează!

Hristos s-a întîlnit cu Satana şi l-a alungat. Îşi clădeşte împărăţia interioară. El îi este „Piatra de Temelie".

Şi ieşind el din templu, unul dintre ucenicii Săi I-a zis :

— Învăţătorule, priveşte ce pietre frumoase şi ce clădiri măreţe!

Dar Iisus a zis :

— Vezi aceste măreţe clădiri? Nu va rămînea din ele piatră pe piatră care să nu se risipească[8].

NOTE

[1] Facerea 3, 16.
[2] Facerea 2, 7.
[3] Ieşirea 4, 1- 7.
[4] I Ioan 2, 18 – II Ioan 7.
[5] Facerea 3, 22.
[6] Cf. L. de F., t. III, cap. 22.
[7] Facerea 3, 19 citat deja p. 42.
[8] Marcu 13, 1 şi 2.

7
A PATRA PLAGĂ : TĂUNII

Ieşirea 8, 20–23

„Zis-a Domnul către Moise : «Scoală mîine de dimineaţă şi ieşi înaintea lui Faraon în vremea cînd el are să iasă la apă, iar tu să-i zici : Aşa grăieşte Domnul : Lasă pe poporul Meu ca să-Mi slujească în pustie! Dacă însă nu vei lăsa pe poporul Meu, iată Eu voi trimite asupra ta, asupra slujitorilor tăi, asupra poporului tău şi asupra caselor voastre tăuni, şi se vor umple casele Egiptenilor de tăuni şi pămîntul pe care trăiesc ei.

Şi voi osebi în ziua aceea pămîntul Goşen, în care locuieşte poporul Meu, că acolo nu vor fi tăuni, ca să ştii că Eu sînt Domnul în mijlocul acestei ţări.

Voi face deosebire între poporul Meu şi poporul tău şi chiar mîine va fi semnul acesta pe pămînt».“

Şi a făcut Domnul aşa.

Dar Faraon şi-a învîrtoşat inima şi de data aceasta şi n-a lăsat poporul să se ducă.

În a patra plagă, „tăunul" care pustieşte pământul Egiptului este cuvîntul ebraic *Arob*.

Numeroase flăcări scînteiază în acest cuvînt ; prima dintre ele ne aduce în gînd o asemănare perfectă cu verbul „a se întuneca"; a doua flacără este *Ereb*, alcătuită din aceleaşi litere-energii ca şi *Arob*. *Ereb* este „seara", acel moment al Genezei cînd se lasă întunericul şi se termină o zi, dar cînd totul se ia de la început, întrucît seara pregăteşte noaptea din care se va naşte o altă zi :

> „Şi a fost seară şi a fost dimineaţă : ziua întîi.
> Apoi ziua a doua, ziua a treia etc."[1].

Lumina nu poate ţîşni decît din întunericul de care sîntem conştienţi. Zilele noastre depind de felul în care ne petrecem nopţile, vreme în care fiecare mădular al trupului se odihneşte şi cînd scoatem la lumină din adîncurile inconştientului informaţii din care sînt ţesute visele noastre ; din înţelesul lor se va naşte lumina următoarei zile, conştiinţa :

> „Dumnezeu vorbeşte cînd într-un fel, cînd într-alt fel [...] în vis, în vedeniile nopţii, atunci cînd somnul se lasă peste oameni şi cînd ei dorm în aşternutul lor. Atunci El dă înştiinţări oamenilor"[2].

Momentul scrii e acela al reîntoarcerii la *Adamah*, mama adîncurilor, aspect pe care l-am tratat în plaga referitoare la broaşte. Însă a patra încercare a iudeilor concentrează experienţa acestui popor în momentul scrii, moment prielnic reîntoarcerii către sinele profund.

A patra zi a Genezei structurează timpul Omului. Luminătorul cel mare pentru cîrmuirea zilei ; luminătorul cel mic pentru cîrmuirea nopții.

Există însă un alt personaj, care poartă același nume ca *Arob*, dar pronunțat în acest caz *Oreb*, și care, într-un alt mit biblic – cel al lui Noe, joacă rolul de „mică stea" ; este vorba de „corb". Nu este posibil să desparți elementele diferite : întunecarea, seara, mica stea din a patra zi a Genezei, corbul, fără a ține seama de numărul „patru", *Areba*, în ebraică ; el are rădăcina asemănătoare cu *Arob* ; totalitatea lor face să licărească taina „tăunului" și ne va călăuzi către înțelegere. Așa încît îl prezint pe fiecare, pentru a ne dezvălui taina sa.

Corbul, mai întîi, ne îndeamnă să-l însoțim pe arca lui Noe.

În mitul biblic[3], pe vremea lui Noe, oamenii se înmulțeau pe pămînt și nu aduceau pe lume decît parte femeiască, adică ființe în care nu se săvîrșea lucrare bărbătească (în sensul propriu al cuvîntului, pe care l-am arătat mai sus)[4]. Aceste ființe, care „nu-și aminteau" de potențialul lor divin, se identificau atunci în totalitate cu el și în situația asta confuză energiile potențiale rămîn animale, psihice și nu clădesc nimic divin! Umanitatea e și azi alcătuită în mare parte din acest tip de oameni ; cei doi fii mai mari ai regelui din povestirea precedentă și „Egipteanul" din povestirea asta dovedesc acest fapt. Dar în vremea lui Noe, oamenii, în totalitatea lor, păreau a nu fi decît aceasta. Printre ei, Noe era un om drept (asemeni celui de al treilea fiu al regelui) ; nu făcea nici un rău, atunci cînd violența făcea ravagii peste tot.

Dumnezeu i se arătă și îi dădu de veste că un potop se va dezlănțui pe pămînt, încercare care va pogorî Duhul în Om „căci orice făptură trebuia acum să se împlinească".

Noe primi porunca să construiască o arcă şi să intre în ea cu familia sa şi cu animalele. Arca va pluti deasupra potopului şi cei din arcă vor fi salvaţi.

Intrarea lui Noe în arcă cu toţi cei ce-l însoţeau nu a fost altceva decît intrarea întregii sale fiinţe în matricea propriei sale *Adamah* : cifra patru simbolizează răgazul necesar în vederea încercării şi a restructurării.

Putem înţelege uşor că sensul apelor poate fi situat în cele două planuri ; fie Omul, cu Noe, îşi asumă apele lăuntrice, inconştientul său şi, printr-o lucrare de reîntoarcere, ele se transformă în uscat, în conştiinţă ; fie, în cazul celor violenţi, Omul nu-şi asumă inconştientul care-l va scufunda de îndată (violenţa) şi apele potopului sînt obiectivarea exterioară a acestui fapt. Căci, dacă el nu vede oroarea violenţei sale, el este obligat să vadă apa în care se îneacă. Această obiectivare acţionează ca o lege. Am văzut cum broaştele care nu şi-au găsit perechea invadează Egiptul ca un potop. Potopul de tăuni va fi cea de-a patra plagă, iar corbul ne va da cheia înţelegerii acestei plăgi.

Căci o dată intrat în arcă, în adîncul fiinţei sale, Noe începe lucrarea de reîntoarcere. Apele lăuntrice ale lui Noe se usucă, inconştientul devine conştient ; „demonii" devin lumină. Povestea ne este descrisă cu o discreţie admirabilă. Sub pretextul de a afla vremea de afară şi nivelul apelor, Noe a dat drumul prin fereastra corabiei corbului care, zburînd, nu s-a mai întors pînă ce a secat apa de pe pămînt. Apoi, după el, a trimis porumbelul, care, negăsind loc de odihnă, a revenit pe corabie. După şapte zile a dat iarăşi drumul acestuia : spre seară s-a întors cu o ramură de măslin în cioc -- semn că s-a scurs apa de pe faţa pămîntului. Apoi, după alte şapte zile, porumbelul nu s-a mai întors.

Corbul şi porumbelul sînt amîndoi simbolurile Sfîn-

tului Duh ; corbul, acest Duh care călăuzeşte Omul în adîncurile sale, este „luminătorul cel mic" ce străluceşte noaptea ; porumbelul, acest Duh care smulge Omul din adîncuri şi-l călăuzeşte la lumină – e „luminătorul cel mare" care străluceşte ziua. Alternanţa zborului păsărilor ne arată „nunta" luminii şi cu întunericul în Noe. „Seara", cînd porumbelul reveni cu ramura de măslin, simbol al păcii şi al împlinirii, este partea textului care ne face să pătrundem în taina nunţii pe deplin sărbătorită dintre lumină şi întuneric, dintre porumbel şi „corbul serii".

Ne dăm seama atunci că în Noe în curînd totul se va împlini.

Din acest motiv, preoţii din primele secole creştine văd în el prefigurarea lui Mesia, a Aceluia Care, pe Cruce, va zice : „Săvîrşitu-s-a". Apoi va urma Învierea.

La ieşirea din arcă, Noe se făcuse fruct al Pomului Cunoaşterii, îmbătat de rodul copleşitor al Duhului Sfînt dumnezeiesc.

După aceste lămuriri, putem începe să deosebim cine este *Aroḇ*, acest tăun ce se răspîndeşte pe pămîntul Egiptului ; El este Duhul Sfînt care adie pentru a îndemna Omul să-şi asume „o seară", sfîrşitul unei zile, pentru ca, după o noapte de întuneric, să rodească o nouă zi.

Omul care refuză seara, refuză în acelaşi timp noua zi, rod al nopţii trecute. Refuzînd seara şi opunîndu-se Duhului Sfînt, Omul se opune propriului duh. *Aroḇ*, care simbolizează Duhul Sfînt, îl răvăşeşte pe cel ce nu intră în suflul lui şi care nu va dăinui în faţa Lui, pe Egiptean, dar îl întăreşte pe „Evreu" în Goşen, pămîntul pe care îşi va pune temelia casei.

Nu este vorba despre acelaşi pămînt din timpul primelor trei încercări, cînd se părea că Evreii şi Egiptenii erau amestecaţi.

Textul ne lasă să presimţim că începe un proces de diferenţiere : egiptenii sînt de o parte, evreii de alta, şi aceştia din urmă sînt pe un pămînt pe care îl putem considera ca simbol al unui pămînt lăuntric în curs de formare. Interpretarea ne este cu atît mai mult îngăduită, cu cît acest pămînt este numit Goşen. Cuvîntul ebraic se arată ca o grădină - *Gan* - la capătul căreia este litera *Shin*, care simbolizează sîmburele divin al profunzimilor, „piatra" de temelie, YHWH, *Shem*, NUMELE.

Acest pămînt nu este de fapt acela unde „sălăşluiesc" evreii, ci acela pe care „ei îşi ridică sălaşurile". Nu se face doar un proces de diferenţiere, ci şi unul de verticalizare începînd din momentul ancorării în NUME. Pătruns de Duhul lui Dumnezeu, care simbolizează propriul său duh în suflul unei transmutări esenţiale, poporul evreu devine creuzetul „Marii Opere" - folosesc termenul alchimist care exprimă atît de bine grandioasa aventură a acestei lucrări lăuntrice!

Poporul egiptean este cotropit de Duhul lui Dumnezeu, pe care duhul său respingător nu-l poate îndura.

Duhul lui Dumnezeu, a cărui lucrare nu o îngăduim astăzi, pătrunde în casele noastre. În faţa lui, Duhul Omului se destramă, creează boli şi mai ales boli psihice, după părerea noastră. Ar trebui să le numim „boli noetice" (de la cuvîntul grec *nous*, „spirit"), căci sufletul se destramă doar dacă intră în conflict cu Duhul, pe cînd menirea sufletului este de a se cununa cu Duhul.

Omul desprins de arhetipurile sale fondatoare, devenit inoperant în afara suflului divin, este absorbit într-un psihism distrugător. În loc de a merge către extazul realizării sale printr-o cununie cu mama adîncurilor, Omul caută

inconştient un fel de beatitudine şi se contopeşte cu ea, într-o regresie care îl duce aproape de stadiul de fetus şi aproape de moarte. Angoasa existenţială ajunge la paroxism. Şi spitalele noastre psihiatrice, cum am spus mai înainte, incapabile de a diagnostica „tăunul", întrucît nu ţin seama de chemarea Duhului, îşi ascund lipsa de pricepere în spatele unei chimioterapii ce maschează efectele răufăcătoare ale spiritului uman dezorganizat în faţa Sfîntului Duh pe care-l refuză.

În general, fiecare îşi rumegă grijile, necazurile, temerile, ignoranţa exagerîndu-le, dîndu-le o importanţă atît de mare încît le actualizează şi, hrănindu-se cu ele, se distruge. Acest om se află la antipozii aceluia ce a ancorat în YHWH, „EU SÎNT", care întăreşte puterea Duhului Sfînt din el şi din care se hrăneşte în toate clipele vieţii.

În planul colectiv, şi astăzi mai există *Ereb*, „seara" din care se va plămădi ziua următoare, pe care trebuie să o ţesem în interiorul nostru. Occidentul inconştient simte prezenţa „serii" ca pe o plagă ; el refuză confruntarea cu această „seară", cu Duhul dumnezeiesc pe care nu îl recunoaşte şi care totuşi îl încearcă la fiecare pas.

Doresc să vorbesc de lumea arabă, care se exprimă prin acelaşi cuvînt, *Ereb*! Numele Evreilor, fiii lui *Eber*, este alcătuit din aceleaşi litere, deci din aceeaşi energie care actualizează Cuvîntul, puterea ce ne convoacă fără drept de apel şi la care nu putem rămîne indiferenţi. *Ereb* şi *Eber* se află faţă în faţă.

Starea îngrozitoare, de iad, care ajunge la paroxism în Orientul Mijlociu, este cea care există în noi înşine şi cu care trebuie să ne confruntăm.

În plan istoric, a avut loc „războiul de şase zile"; în plan simbolic, urmează să trecem acum la cifra „şapte"!

În „războiul din Golf" (în limba greacă *kolpos* înseamnă „sîn", „ascunziș lăuntric") s-au înfruntat doi frați potrivnici la sînul mamei. Dincolo de intervenția altor popoare, asistăm de fapt la confruntarea dintre Babilon și Ierusalim.

Orice ființă omenească trebuie să-și asume această confruntare.

Istoria omenirii se întinde de la Babilon pînă la Ierusalim, de la gîngurit pînă la Cuvînt.

Fără aceste procese de transformare, nu se poate ieși din Babel (cuvînt care are aceeași origine cu Babilonul).

În această dinamică se postulează dimensiunea Cuvîntului, a cărui forță ne îngăduie actualizarea potențialului divin. Lumea iudeo–creștină nu poate să treacă în luna a șaptea a împlinirii sale fără să „îmbrățișeze" fratele arab.

Într-o primă etapă, această „înțelegere" a fost cerută de o delegație de femei evreice și palestiniene venite la Consiliul Europei, la Bruxelles, în timpul celui de-al doilea război. Aceste femei erau gata să înfăptuiască o asemenea înțelegere. Din cîte știu eu, nimeni nu a vorbit despre acest lucru.

Politica este încă o preocupare preponderentă a bărbaților, în ciuda cîtorva aparențe...

Dar femeia e cea care poartă în pîntece copilul, și tot ea, învățată cu taina vieții, îl va îndemna pe bărbat să ia calea ce duce către nașterea sa lăuntrică.

Întrucît este urgent, o alegere se impune : procesul de diferențiere e acum pus în practică : el constă în necesitatea de a ne transpune în Evrei spirituali și de a ne cununa cu *Adamah*-ul nostru lăuntric și, în consecință, de a primi Duhul lui Dumnezeu și pe Arabul care este expresia exterioară a acestuia. Dacă refuzăm această coborîre în „seara" profunzimilor noastre, consecințele acestei alegeri nu se vor lăsa așteptate.

Asta va însemna tăgăduirea Duhului lui Dumnezeu, dezlănțuirea violenței unui potop care mocnește.

Calitatea de a iubi, pe care o cere o astfel de întîmpinare, nu are nimic de-a face cu cea la care noi reducem dragostea în categoriile labirintului. Aceasta este cea despre care am vorbit mai sus, pe care o cunoaște Omul a cărui inimă s-a deschis în timpul primelor trei încercări. El nu este un naiv, ci un întreprinzător, la un nivel operațional necunoscut de ceilalți care vor crede că acest Om face miracole. Va trebui totuși să reușim într-o zi, depășind starea de normoză, să ieșim la suprafața acestui cîmp de conștiință unde legile sînt diferite, unde totul este posibil.

„Evreul" poate recunoaște și întîmpina corbul ; împreună cu Duhul-Sfînt, merge spre profunzimile sale ; merge în întîmpinarea întunecimilor sale și a demonilor săi cu care va trebui „să se cunune", să-i pătrundă pentru ca în această moarte să se facă întoarcerea și să izvorască lumina.

„Egipteanul" se pierde în tenebrele proprii ; demonii săi pun stăpînire pe el, îl ucid, însă el nu-și dă seama și proiectează, în afara sa, asupra altuia, pe care-l acuză, sursa suferințelor lui.

De la botezul său cu apă și de la întîlnirea cu Satan, Hristos parcurge Egiptul lăuntric al „Fiului Omului". El întîlnește toți demonii, îi alungă și, în același timp, îl îmbogățește pe Om cu lumina reîntoarcerii la Sine.

„Ce ai cu noi, Iisuse Nazarinene?" striga un om cu duh necurat.
„Ai venit să ne pierzi? Te știm cine ești : Sfîntul lui Dumnezeu."
Și Iisus l-a certat, zicînd : „Taci și ieși din el".
Și, scuturîndu-l și strigînd cu glas mare, duhul cel necurat a ieșit din el.

[...] Şi a propovăduit în sinagogile lor, în toată Galileea, scoţînd pe demoni[5].

Cunoaşterea–iubire este contrarul întunericului.

NOTE:

[1] Facerea 1, 5...
[2] Iov 33, 14–16.
[3] Facerea 6, 1.
[4] Cf. *supra*, p. 9.
[5] Marcu 1, 23-39.

8
A CINCEA PLAGĂ : CIUMA

Ieşirea 9, 1–7

„Atunci a zis Domnul către Moise : «Intră la Faraon şi-i spune : Acestea zice Domnul Dumnezeul Evreilor : Lasă pe poporul Meu să-Mi slujească! Iar de nu vei vrea să laşi pe poporul Meu, ci-l vei mai ţine, iată, mîna Domnului va fi peste vitele tale cele de la cîmp : peste cai, peste asini, peste cămile, peste boi şi va fi moarte foarte mare. Dar va face Domnul osebire în ziua aceea între vitele Israeliţilor şi vitele Egiptenilor : din toate vitele fiilor lui Israel nu va muri nici una». Şi a pus Domnul soroc şi a zis : «Mîine va face Domnul aceasta în ţara aceasta!» Şi a doua zi a făcut Domnul aceasta şi au murit toate vitele Egiptenilor, iar din vitele fiilor lui Israel n-a murit nici una. Atunci a trimis Faraon să afle şi iată din toate vitele lui Israel nu murise nici una... Dar inima lui Faraon s-a învîrtoşat şi nu a lăsat poporul să se ducă."

În centrul celor zece plăgi ale Egiptului se află plaga a cincea, vestită de YHWH (Dumnezeu) prin cuvintele de mai sus. Ca şi în cazul celei de-a patra plăgi, YHWH nu-şi

mai manifestă puterea şi prezenţa prin intermediul toiagului sau al cuvîntului lui Aaron, ci îi porunceşte direct lui Moise să vorbească el însuşi cu Faraon. Ca şi cum, în a patra şi a cincea plagă, cuvîntul i-a fost dăruit din nou lui Moise, cel „netăiat împrejur de Cuvînt", iar procesul de vindecare care a început o dată cu cea de-a patra plagă continuă în această nouă etapă.

Centrală prin semnificaţia numărului, cea de-a cincea contracţie a matricei Egiptului, din care se va naşte pruncul–Israel, este vestitoarea unei lucrări divino–umane nu mai puţin centrală. Ea este pătrunsă de o nouă respiraţie, cea a energiei literei *Hé* din dumnezeiasca Tetragramă – *Yod–Hé–Waw–Hé*, litera *Hé* avînd ca valoare numărul cinci. Se pare că, o dată cu această nouă respiraţie sau nouă energie, intrăm în orizontul unei lucrări ce-i va ctitori pe Evrei în lăuntrul lor, în Numele în care ei se vor întări, dar care, în rugul aprins, nu li s-a descoperit, decît în forma sa nedeplină : Eu voi fi cel care voi fi (YHWH).

Realizarea acestei lucrări de împlinire, căreia primele patru plăgi i-au aşezat structurile, începe acum să se centreze pe energia literei *Hé* ; ea îi va transforma pe aceşti „oameni–cărămizi" în „oameni–pietre" cu sufletul viu, ca şi în cea de-a cincea zi a Genezei în care Dumnezeu creează primele fiinţe vii, cele ale peştilor şi ale păsărilor.

În arhetipul Cuvîntului–Sabie,

	Yod	10
	|	|
הוה	Hé – Waw – Hé	5 – 6 – 5

observăm că litera *Waw* se înrădăcinează în *Yod*. Conjunc-

ţia de coordonare *Waw*, a cărei valoare numerică este şase, care nu subzista în pămîntul banal al sclaviei, decît în termeni de repetiţie : şi, şi, şi..., acum se va manifesta în termeni de unire, de cununie între cei doi *Hé* ai Tetragramei YHWH. E un lucru ce se observă din puterea de viaţă cu totul nouă care izvorăşte în această încercare şi care se manifestă în vindecarea lui Moise. De aceea cea de a cincea şi cea de a şaptea plagă, asemănătoare cu cei doi *Hé* ai Tetragramei, se vor desfăşura, una în raport cu alta, în jurul celei de-a şasea, care corespunde literei *Waw* din Tetragramă.

Cea de a opta şi cea de a noua plagă ne vor conduce apoi spre ultimele mutaţii, apropiate de Paştele pe care îl va revela cea de a zecea plagă.

În primele cuvinte ale enunţului plăgii a cincea, Dumnezeu–Cuvîntul (YHWH) afirmă Numele Său, Prezenţa Sa, Veşnicia Sa ce se autolimitează în timpul şi spaţiul Omului : „Iată, Mîna Domnului (YHWH) va fi peste vitele tale".

— Mîna, *Yad* în ebraică, implică, de asemenea, litera *Yod* care conţine totalitatea Numelui sfînt.

— YHWH reprezintă Numele Sfînt al Domnului : „Eu sînt".

— Verbul e folosit la timpul prezent, întrucît reprezintă Numele Sfînt al Domnului şi nu este folosit decît în acest text prin care se vesteşte cea de-a cincea plagă.

Cum să negi că Sabia Cuvîntului (Logos) operează acum în mod direct, fără mijlocitor, fără toiagul şi cuvîntul lui Aaron, prin care se transmitea, de obicei, energia Cuvîntului (Logos)?

Sabia e prezentă în această plagă, în absoluta ei rigoare şi în nesfîrşita ei tandreţe, Sabia cu două tăişuri,

așezată odinioară la răsărit de Eden[1], pentru că Israel este acum în călătorie spre răsăritul său.

Cînd Tradiția vorbește de „judecata lui Dumnezeu", ea nu face din aceasta un concept juridic, după imaginea nefericitelor judecăți umane, ci ea vorbește de Sabie. Eu aminteam într-un alt capitol cuvîntul lui Hristos :

„Nu am venit să aduc Pace, ci Sabie"[2].

Sabia desăvîrșește Numele omului lăuntric, dar se întoarce împotriva celui care nu-și cunoaște Numele, pentru ca el să ajungă la revelația acestui Nume Sfînt. Despre această Sabie vorbea deja și psalmistul, cînd așeza lauda pe buzele sfinților și

„În mîinile lor Sabia cu două tăișuri [...] pentru a pedepsi popoarele și a lega pe împărații lor în obezi [...] pentru a face între dînșii judecată scrisă. Slava aceasta este a tuturor cuvioșilor Săi!"[3]

Cu Sabia aceasta fiecare e cîntărit și cel care nu este în duhul Edenului, în tăișul Sabiei, acela suferă și moare prin Sabie.

În această a cincea plagă Sabia este, așa cum am spus, prezentă și pune în rînduială „animalele interioare" ale Evreului, „sufletele sale vii" din ziua a cincea. În exterior, aceeași Sabie ucide animalele Egiptenilor, ce reprezintă obiectivarea energiilor interioare (numite în ebraică animale). Nestăpînite, aceste energii, fac din omul care nu-și cunoaște Numele jucăria lor. Textul enumeră aceste „animale" :

— calul, ca simbol al libidoului ;

— asinul, ca simbol al ascultării, al supunerii şi, în consecinţă, simbolul sclaviei sau al eliberării ;

— cămila, ca simbol al călătoriei în pustiu şi al depăşirii obstacolelor ;

— vitele mari, care sînt legate de triada „plăcere–posesiune–putere" ;

— vitele mici, ce reprezintă „pulberea" darurilor interioare, care în ele însele au puterea verticalizării, dar care, neprelucrate, devin hrana şarpelui din Geneză etc.

La Evrei, aceste „animale" sînt jertfite pe altarele interioare. Asta înseamnă că Omul care lucrează asupra lui însuşi, asupra libidoului, spre exemplu, moare în calitatea sa de „cal" şi învie într-o altă dimensiune simbolizată de acest animal. Cînd este vorba de energia „posesiune", el moare în calitatea sa de „taur" pentru a deveni un altul etc.

Şi astfel „Evreul", adică Omul care-şi cunoaşte Numele, pune în rînduială animalele sale interioare şi, o dată cu ele, pe cei doi *Hé* ai Logosului–Sabie הוה .

Plaga care pustieşte Egiptul distrugînd şeptelul său este „ciuma" (*Deḇer*). Acest cuvînt pronunţat *Daḇar* înseamnă în ebraică „Verbul", „Logosul", „Cuvîntul". Ciuma distruge animalele „Egipteanului"; Cuvîntul, Logosul citeşte pe „Evreu" în energiile sale interioare, care fac din sufletul psihic–animal al fiecăruia un suflet spiritual sau duhovnicesc.

Nu numai întreita prezenţă a Logosului luminează discursul dumnezeiesc adresat aici lui Moise, ci şi calitatea însăşi a plăgii pe care el o vesteşte e o lucrare a Logosului care devine Sabie a morţii pentru „Egiptean" şi Sabie a vieţii pentru „Evreu".

Sabia pătrunde de această dată în centrul inimii şi într-o manieră directă. Ea conferă evenimentului prezent o

profundă gravitate. De aceea Domnul (YHWH) zice :

„*Deber Kabed Meod*" : „ciumă foarte gravă".

Ceea ce pentru „Evreu" ar trebui să însemne :

„*Dabar Kabed Meod*" : „cuvînt foarte grav",

termenul *Kabed* fiind folosit de asemenea pentru a exprima „Slava dumnezeiască".

Distincţia se accentuează încă între Egipt, ale cărui animale vor muri de ciumă, şi Israel întru care s-a pecetluit Numele Cuvîntului, (*Dabar*), pentru că el a jertfit animalele pămînturilor sale lăuntrice :

„Nimic din ceea ce aparţine fiilor lui Israel–Cuvîntul nu va pieri!"

Observăm aşadar că Ciuma sau Cuvîntul reprezintă aici realitatea fulgurantă a acestei a cincea plăgi. Sabie cu două tăişuri! Dar mai este ceva : „Mîine, adaugă textul, Domnul (YHWH) va săvîrşi lucrul acesta", iar „lucrul" se identifică cu „cuvîntul" acesta (*Dabar*), căci orice „lucru" este opera „Cuvîntului" ; el este unit în mod profund cu Cuvîntul care-l întemeiază şi căruia el îi poartă numele. Între Cuvînt şi „lucru" se situează respiraţia dintre Necreat şi creat, dintre Dumnezeu şi Om şi dintre Om şi Dumnezeu, într-o inspiraţie–expiraţie a unui neîncetat du-te–vino din cer spre pămînt şi dinspre pămînt spre cer.

Eu am vorbit deja, la începutul prezentei cărţi[4], despre această respiraţie fremătătoare a Prezenţei lui YHWH („Eu sînt"), care îmbrăţişează toate lucrurile create, văzute sau nevăzute, auzite sau neauzite, după diferitele lungimi de undă ale fiinţei lor, şi care ne ajută să dăm atenţie, să sim-

ţim, să ascultăm şi să vedem surîsul celui mai mic fir de iarbă dincolo de aparenţa sa tăcută. Totul vibrează şi totul cîntă, în acest cosmos, un imn tainic ce ţese armonia universului. Lipsa de armonie vine din faptul că Omul nu mai intră în acest cîntec şi, astfel, el sfîşie universul şi „pietrifică" totul printr-un reducţionism ucigător.

Cînd fiecare element al lumii este legat din nou de Cuvîntul care îl creează, el este experiat în calitatea sa de „simbol", care etimologic înseamnă „lansat împreună" şi deci re–legat sau legat din nou. „Diavolul" separă şi pietrifică fiecare lucru, lipsindu-l de puterea sa de viaţă şi conducîndu-l spre moarte. Diavolul, în acest caz, se identifică cu ciuma.

În orice lucru–Dabar este prezent Cuvîntul (Dabar) ; dacă acesta nu este recunoscut, lucrul este atins de ciumă (Deber).

Este, de asemenea, important să precizăm că atunci cînd Domnul (YHWH) „face" acest lucru, verbul „a face" este alcătuit din aceleaşi patru litere ca şi verbul „a salva", prezente şi în numele lui Iisus–Salvatorul! Lucrarea dumnezeiască, în această a cincea plagă, este, aşadar, o lucrare de mîntuire, în sensul de împlinire. Şi Iisus, Salvatorul, apare aici în filigran. El este Cuvîntul, Logosul. Într-o asemenea perspectivă, ciuma însăşi contribuie la mîntuire. Sabia nelucrînd decît pentru împlinirea creatului şi pentru slava lui Dumnezeu.

Cîte suferinţe ar putea fi evitate, dacă Omul ar deveni „Evreu"!

Omul de astăzi transformă totul în „obiecte", începînd cu Omul însuşi. Privirea pe care fiecare o aruncă asupra

lui însuşi şi asupra altuia nu are o dimensiune spirituală. Omul nu este privit decît ca o „cărămidă", neavînd valoare decît ca o marfă. Bolnav fiind, el este privit ca un obiect, redus la membrul sau organul bolnav ; el este un rinichi, un ficat, un femur sau un stomac, şi aceste elemente, la rîndul lor, nu sînt privite decît ca mecanisme care nu-şi mai îndeplinesc funcţia. Din această perspectivă, după tratament, mecanismul va funcţiona din nou, fără îndoială, dar medicul, dacă nu cunoaşte Logosul, va da naştere la o nouă „ciumă".

Pămîntul şi Cosmosul întreg, aservite în mod radical, epuizate, reconstituite chimic, dar distruse în „sufletul lor viu", devin sterile.

Şi Omul care se priveşte pe sine ca un sistem ce trebuie să funcţioneze pentru cea mai mare plăcere a sa sau pentru plăcerea altuia, sau chiar „pentru Slava lui Dumnezeu", în serii de fapte bune sau asceze secătuite de datorie, creează „ciuma". Dumnezeu Însuşi, dacă este „obiectivat", devine ucigător.

Lumea aceasta e una a labirintului, a Arborelui care a rupt legătura cu sămînţa sa. Omul, neinspirat de Cuvînt, proiectează asupra tuturor lucrurilor care-l înconjoară propria-i lipsă de semnificaţie, în sensul etimologic al acestui termen ; căci, în ochii săi, el a compensat acest gol printr-o exaltare a eului, ce va face obiectul unei alte plăgi, iar consecinţa acestei exaltări este negarea celuilalt, şi a „Celui cu totul Altul", pentru existenţa căruia el nu are o dovadă concretă.

Astfel fiecare lucru este redus la stricta sa aparenţă şi dincolo de ea nu mai licăreşte nici o altă lumină, nu mai murmură nici un alt sunet, nici o mireasmă nu se mai răspîndeşte, nici un pas de dans nu se mai schiţează, prin

care ar putea să înainteze spre îmbrățișarea Cuvîntului (Logos) și manifestarea prezenței Sale întru el! Într-o asemenea atmosferă nici o inimă nu bate. Totul îngheață, chiar și acest Dumnezeu „mort" ce mai este încă preaslăvit în Occident, în templele goale ale atîtor parohii, de cîțiva credincioși care, pentru a-i rămîne fideli, rămîn la o conștiință religioasă deformată și infantilă.

Ei nu se mai hrănesc spiritual decît cu ritualuri lipsite de sens, din care orice simbol a fost înlăturat, deoarece era resimțit ca nesemnificativ și, deci, inutil. Privirea pastorilor lor, aruncată asupra textelor sacre, nu le mai consideră pe acestea decît „oseminte" uscate supuse criticii istorice. Printr-o exegeză istorico–critică se încearcă adunarea și analiza formală a textelor pentru a constitui un sistem la fel de inert, de uscat, din care este înlăturat tot ceea ce, din această perspectivă, pare a fi depășit. În cel mai bun caz, acești pastori aplică cu un entuziasm reacționar grila psihanalitică asupra textelor sacre. Astfel simbolurile sînt reabilitate și prind viață, dar totul devine simbol. Moartea și învierea sînt circumscrise unui mit antic, în orizontul căruia pastorii devin preoți–terapeuți. Supra-eul religios, și într-un caz și în altul, își găsește confortul prin identificarea sa cu lumea universitară, profund reductivă în materie de experiență interioară, iluminativă și total negatoare a calității unui alt spațiu și a unui alt timp decît cel asupra căruia ea are puterea de stăpînire. Lumile îngerilor, creaturi nevăzute ale căror spații nu au fost încă atinse, dar care sînt experiabile de către cei ce respiră în „Eu Sînt"-ul ființei lor, sînt înlăturate. Însă, o dată cu ele, e înlăturat și arhetipul viu al „scării lui Iacob"[5], de-a lungul căreia îngerii urcă și coboară, unind fiecare lucru cu Cuvîntul (Logos), informîndu-l și orientîndu-l spre Cuvînt. Dacă un trandafir este

un trandafir, el datorează acest lucru energiei Cuvîntului necreat ce îi conferă toate calităţile şi îl cheamă la împlinirea fiinţei sale integrale, nu numai în derularea istoriei temporale, ci şi în procesul pe care Omul însuşi îl parcurge şi care va fi, o dată cu transfigurarea Omului, propria sa transfigurare, prezentă deja întru el.

Într-adevăr, dacă în relaţia noastră cu pămîntul, cu plantele, cu animalele, cu toate elementele cosmosului, nu sîntem conştienţi de această dimensiune, dacă nu ascultăm cîntînd în fiecare din aceste elemente îngerul care le ocroteşte şi care intră în rezonanţă cu cosmosul nostru lăuntric, noi creăm ciuma. Nici o ecologie nu va avea prin ea însăşi eficacitate, dacă noi nu vom simţi palpitînd din nou Cuvîntul în intimitatea fiecărui lucru, dacă nu vom simţi viaţa dansînd în orice proces de transformare şi dacă noi înşine nu vom intra în comuniune cu temeiul nostru creator YHWH, izvorul şi devenirea noastră!

Suflul care uneşte într-o neîncetată respiraţie Necreatul şi Creatul şi care a fost atît de înăbuşit în Occident este Suflul Duhului Sfînt, Dătătorul de viaţă, Învăţătorul Tainelor, Ocrotitorul oricărei fiinţe ce se naşte întru El. Pe Acesta, schisma Occidentului creştin l-a aşezat într-un muzeu trinitar, închis în el însuşi şi pe care nu-l deschide decît duminica pentru a relata o istorie a trecutului şi a promova o pioasă şi prăfuită morală.

Occidentul s-a lipsit, astfel, de sîngele dumnezeiesc, de revărsarea Duhului Sfînt. Corbul şi porumbelul sînt întemniţaţi. „Sufletele vii" din ziua a cincea a Genezei – păsările cerului, peştii mării – dispar. „Ciuma" stăpîneşte sub chipul multiplelor compensaţii oferite Omului pentru ca el să aibă iluzia vieţuirii : sexualitatea neînfrînată a calului, falsele libertăţi ale asinului sălbatic şi miile de

evadări, despre care vom avea încă ocazia să vorbim.

Omul–Evreu începe să se înalțe, verticalizîndu-se și intrînd în comuniune cu Cuvîntul (Logos). Omul „Egiptean" coboară în inconștiența sa și nu consideră reale decît lucrurile sensibile pe care el le percepe pe calea simțurilor. Într-adevăr, el este orb și surd...

> „Dar Iisus luînd *mina* orbului l-a condus afară din cetate, a așezat salivă peste ochii săi, a pus mîinile peste el și l-a întrebat : «Vezi tu ceva?» Orbul, privind, a zis : «Văd oamenii ca niște arbori care merg». Iisus și-a pus din nou mîinile pe ochii orbului și acesta a văzut"[6].

Cînd Iisus ia „mîna" orbului, El îi vindecă deja ochii, căci mîinile și ochii sînt, prin așezarea lor, în arhetipul corpului uman, corespondenții Cuvîntului, ai Sabiei יהוה (YHWH), reprezentînd un aspect al celor doi *Hé*, al celor două „Sufluri". Mîinile văd și ochii au o capacitate nespusă de atingere...

Simbolismul numărului cinci legat de această a cincea încercare privește direct aceste organe ale trupului, chemate la vederea și atingerea realităților dumnezeiești, atunci cînd ele nu mai freamătă la întîlnirea cu senzațiile noastre psihice, atît de alienante!

Orbul din Evanghelie este fratele omului pe care Iisus îl vindecă de asemenea de moartea „mîinii" sale, (*Yad*, în ebraică), simbolizînd moartea Numelui Său, *Yod* :

> „Iisus spune acestui om care avea mîna uscată : Ridică-te în picioare... întinde mîna. Omul a întins mîna sa și ea s-a vindecat"[7].

Omul intră astfel în „adîncul" său, în axa Numelui său, pe calea Cuvîntului (Logos).

NOTE:

[1] Facerea 3, 24.
[2] Matei 10, 34. citat şi la p. 47.
[3] Ps. 149, 6-9.
[4] Cf. *supra*, p. 19-20.
[5] Facerea 28, 10-22.
[6] Marcu 8, 22-25.
[7] Marcu 3, 3-5.

9
A ŞASEA PLAGĂ : LEPRA

Ieşirea 9, 8–12

„Iarăşi a grăit Domnul cu Moise şi cu Aaron şi a zis : «Luaţi-vă cîte o mînă plină de cenuşă din cuptor şi s-o arunce Moise spre cer înaintea lui Faraon şi a slujitorilor lui. Dar i se va stîrni pulbere în tot pămîntul Egiptului şi vor fi pe oameni şi pe vite răni şi băşici usturătoare în toată ţara Egiptului». Deci, au luat ei cenuşă din cuptor, au mers înaintea lui Faraon, a aruncat-o Moise spre cer şi s-au făcut bube cu puroi pe oameni şi pe vite. Şi magii n-au putut sta împotriva lui Moise din pricina rănilor, pentru că erau bube pe ei şi în tot Egiptul. Domnul a învîrtoşat inima lui Faron şi nu l-a ascultat, cum zise Domnul lui Moise. "

Începînd cu această, a şasea, plagă se deschide luna a şasea a formării copilului Israel în matricea Egiptului, lună esenţială pentru orice maternitate. În această lună, în viaţa intrauterină, copilul este, aşa cum am văzut, format din punct de vedere anatomic şi fiziologic. El are viaţă în sine,

dar ce s-a început în luna a cincea este departe de a fi atins maturitatea necesară naşterii.

Eu tocmai am vorbit de Sfîntul Nume, de prezenţa lui YHWH, a lui „Eu sînt", care face din copil un fiu al Omului, o „icoană a lui Dumnezeu" în Numele tainic prezent în el. În luna a şasea copilul este constituit din punct de vedere biologic, dar trebuie să mai rămînă încă trei luni în pîntecul mamei pentru a creşte şi a deveni capabil în timpul vieţii sale să-şi depăşească natura animalică, pentru a atinge dimensiunea sa umană. Apoi, într-o nouă etapă, el va ajunge la dimensiunea sa dumnezeiască şi va deveni „asemănător cu Dumnezeu".

În această perspectivă trebuie să-l înţelegem pe autorul Genezei care ne prezintă crearea lui Adam în ziua a şasea, zi în care apar mai întîi animalele pămîntului şi apoi apare Adam, creat numai el „după chipul lui Dumnezeu".

În jurul numărului şase se circumscrie o etapă cu totul nouă în viaţa oamenilor. El corespunde literei *Waw*, a cărei hieroglifă originară reprezintă desenul unui cîrlig, reprezentînd conjuncţia de coordonare „şi".

Dar *Waw* – în calitatea *sa* de conjuncţie şi de număr 6 – compune în mod esenţial şi dumnezeiasca Tetragramă *Yod–Hé–Waw–Hé*, a cărei literă *Hé*, avînd valoarea numărului 5, a reţinut întreaga noastră atenţie pe parcursul celei de a cincea plăgi a Egiptului, în capitolul anterior. În contextul acestei plăgi noi am pătruns într-adevăr în primul suflu – primul *Hé* – al Cuvîntului (Logos).

În această, a şasea, plagă, puterea lui *Waw* continuă ctitorirea Numelui, ca şi în luna a şasea a oricărei sarcini. Ea îi însoţeşte pe evrei, pentru a-i conduce spre rodnicie şi începe această lucrare prin unirea celor doi fraţi, Moise „şi" Aaron, cărora Dumnezeu (YHWH) li se adresează în

mod direct pentru prima oară. Pe parcursul primelor patru încercări, Dumnezeu (YHWH) s-a adresat doar lui Moise, ca şi cum Aaron ar fi fost exclus, sau, mai curînd, ca şi cum, în această încercare a Cuvîntului, Moise ar fi recîştigat integritatea cuvîntului. Ne amintim că Aaron era slujitorul Cuvîntului, iar Moise, profetul său. Acum, prin puterea roditoare a lui *Waw*, unirea dintre cei doi fraţi este posibilă, simbolizînd creşterea Cuvîntului în Israel. *Waw* a devenit rodnic pentru că a cunoscut ancorarea în *Yod*-ul lui הוה. De aceea, într-adevăr, în cea de a zecea plagă – cea care corespunde literei *Yod* – noi îi vom regăsi pe cei doi fraţi uniţi pentru a doua oară prin chemarea dumnezeiască.

Litera *Waw* va fi deci cheia prin care vom putea descifra sensul profund al acestei, a şasea, plăgi. Reamintim aici că dacă nu ar ajuta la unirea energiei celor doi *Hé* – a celor doi 5 – pentru a construi pe *Yod*, 10 – din dumnezeiasca Tetragramă, ea s-ar circumscrie unei repetiţii banale, sau, mai mult, unui aspect limitativ al puterii sale care, nemaifiind cel al unirii, întemeiată pe iubire, va fi cel al unui foc distrugător.

Unirea sau cununia este un foc şi litera *Waw* nu face altceva decît să ne introducă în această matrice a focului. E vorba de focul puternic al fiecărui om care-şi desăvîrşeşte Numele ; este „botezul focului" despre care vorbeşte Sfîntul Ioan Botezătorul[1] . Dar acelaşi foc e distrugător şi se întoarce împotriva celui ce nu se desăvîrşeşte.

Cea de a şasea plagă ne conduce în inima acestei încercări, în matricea tainică a cununiei lăuntrice. Moise este numit aici „ceresc", căci, reunit cu *Yod*, este reunificat cu el însuşi şi trăieşte cununiile sale cu cerurile sale lăuntrice.

Domnul (YHWH) cere lui Moise şi lui Aaron să arunce în ochii lui Faraon cenuşă din cuptor, aceasta simbolizînd ceea ce nu a constituit obiectul arderii sau ceea ce nu a ars suficient.

Arderea în Marea Lucrare a cununiei lăuntrice este într-adevăr cea care transformă omul în pulbere – pulbere şi cenuşă ; ea distruge structura primului „eu", necesar dar narcisiac, pentru ca el să se reconstruiască în lumina persoanei profunde, pe care doar iubirea o poate ajuta să apară.

Cuvîntul „pulbere" are aceeaşi rădăcină ebraică cu verbul „a lupta", care e folosit în relatarea biblică a „luptei" lui Iacob cu Îngerul[2].

Iacob, al treilea patriarh al lui Israel, părintele celor douăsprezece seminţii şi ca atare strămoşul poporului evreu, acum sclav în Egipt, este cel căruia, înaintea fratelui său Esau ce se îndrepta spre el pentru a-l ucide, îi este frică. Raportul de forţe într-o luptă fratricidă, după criteriile fixate de Omul care nu cunoaşte persoana sa profundă, reprezintă singura cale de ieşire din această situaţie. Iacob, ignorînd la rîndul său taina persoanei, va încerca să-l înduplece pe fratele său Esau oferindu-i daruri, însă acesta le refuză pe toate. El se îndreaptă spre Iacob cu o mare mulţime de oameni, numeroase animale şi o voinţă fermă de a-l ucide. Forţele sînt inegale. Iacob rămîne singur cu frica sa. Noaptea se aşterne. Se prezintă atunci la el un bărbat, din care Tradiţia arabă face un înger. Bărbat sau înger, el este o icoană a lui Dumnezeu, icoana sa din adîncuri, nucleul însuşi al fiinţei sale, spre care l-a orientat frica sa. Toată noaptea Iacob „se luptă" cu el pentru a dobîndi puterea sa şi a intra în taina Numelui său. În zori el va fi pătruns de această taină. Lupta l-a transformat în

„pulbere" şi i-a reconstruit un „eu" cu o altă dimensiune, apropiată de Numele său. De aceea îngerul îi dă un alt nume, Israel. Spre dimineaţă, cînd Esau soseşte, el se grăbeşte spre fratele său Israel şi-l îmbrăţişează.

Această noapte a fost cea a cununiilor lăuntrice ale lui Iacob. Şi atunci cînd un om şi-a transformat fiinţa lăuntrică, el transformă de asemenea evenimentele exterioare, interiorul şi exteriorul nefiind decît doi poli ai aceleiaşi realităţi. Cel care mistuie pe „omul vechi" şi construieşte un om nou este focul unei mari iubiri. El este de asemenea focul Duhului Sfînt al lui Dumnezeu, căci cununia omului cu el însuşi îi deschide acestuia fiinţa spre comuniune cu Dumnezeu[3].

Fiii lui Israel, în această a şasea plagă, sînt atinşi de acelaşi foc ca şi strămoşul lor. „Sabia" lor interioară, Numele lor, se desăvîrşeşte, dar ea îi va nimici pe cei pe care Egiptenii îi simbolizează, şi care nu experiază puterea de unire şi de comuniune a lui *Waw*.

Pulberea de cenuşă aruncată în ochii lui Faraon reprezintă, aşadar, iluzia puterii „eului" care refuză să moară în matricea focului, refuză să se transforme în „cenuşă" pentru a renaşte la o mai profundă dimensiune a fiinţei sale. În loc de a-şi urma creşterea, energia „eului" se reduce la categoriile animalice, prin care îşi pierde orice echilibru.

Lepra, care se răspîndeşte asupra oamenilor şi animalelor şi irumpe în „pustule" sau în „umflături", este o împăunare a eului narcisiac, mergînd pînă la paranoia cea mai tragică. În text, numele acestei maladii, lepra (*Şehyne*, în ebraică), revine de patru ori. Numărul patru exprimă, desigur, închiderea într-o matrice, dar, în cazul de faţă, această matrice se transformă în mormînt.

Lepra (*Şehyne*), prin energia literelor ce compun cuvîntul şi prin rădăcina sa *Şaḥo*, exprimă ideea de „prăbuşire", ideea unui foc ce nu a reuşit să se înalţe spre verticală printr-o flacără purificatoare, dar care, răsfrînt pe orizontală, produce umflături. (Bolile de piele sînt, de altfel, în medicina energetică, cele ale unei arderi care nu s-a realizat.)

— Pronunţat *Şaḥaţ* (literat *Tsadé* fiind alcătuită din ultimele două litere ale cuvîntului *Şehyne*), el înseamnă „orgoliul" sau „cruzimea".

— Citit printr-o răsturnare a literelor, el ne descoperă sensul său tainic, ce reprezintă numele „Şarpelui" din Geneză (Naḥash), care a uzurpat litera *Yod*, arătînd prin aceasta că el a luat locul lui YHWH, aşa cum relatarea biblică ne arată. Dăruind lui Adam acest *Yod*, fruct al Arborelui Cunoaşterii, şarpele i-a oferit Omului iluzia de a fi devenit acest fruct, iluzia de a fi dumnezeu.

Maladiile spirituale, cum ar fi orgoliul, vanitatea, împăunarea eului, printre atîtea altele, îşi află originea în acest eveniment şi se exprimă prin lepră. „Lepra" unei persoane, a unei case, a unui teritoriu...

Printre eroii biblici, Iov, de care am mai avut ocazia să vorbim, este desigur cel care ilustrează cel mai bine această maladie. Atunci cînd, apărîndu-şi cauza întrucît se credea pedepsit pe nedrept, evocă viaţa sa de altădată[4], el dă dovadă de o inconştienţă infantilă, manifestîndu-şi, cu o extremă îngîmfare, admiraţia sau veneraţia faţă de sine. Dacă Domnul (YHWH) îi acordă lui Satan libertatea de a-l lovi „cu o lepră foarte gravă, din talpa piciorului pînă-n creştetul capului"[5], face aceasta pentru că Iov este, de altfel, un om ce-L caută pe Dumnezeu şi nu se foloseşte de măreţia şi bogăţiile sale decît pentru a face binele.

Deşi ajunge să se mîndrească cu binele pe care-l face, totuşi el merită să meargă mai departe spre el însuşi, să iasă din infantilismul său şi să înceapă purificarea conştienţei sale cuprinsă de întuneric, pentru a deveni un om al luminii. De aceea, nu fără motiv, Iov este pus la încercare. El e atins de lepră pentru ca vanitatea să se obiectiveze, deoarece numai prin obiectivarea a ceea ce este ascuns în lăuntrul nostru reuşim noi să înţelegem răul şi să ne îndepărtăm de el. De aceea, numai după ce Domnul (YHWH) l-a condus pînă la ultimii monştri ai adîncurilor sale, Iov se pocăieşte „în praf şi în cenuşă"![6]

Praf şi cenuşă!... Încercarea a fost cea a focului din cuptor. La această încercare au fost supuşi şi Evreii, prizonieri ai propriului orgoliu.

Dumnezeu modelează inima Omului, aşa cum un fierar modelează un metal. El o arde pentru a-i înlătura toate impurităţile, o bate cu ciocanul şi o modelează, pentru a face din ea o operă plină de frumuseţe.

Evreii intră întru frumuseţea Numelui sfînt. Ei înalţă „şarpele" fiinţei lor şi încep să colaboreze cu Cel pe care-l vor vedea mai tîrziu, faţă către faţă, în pustiu şi care îi va vindeca de muşcăturile şerpilor veninoşi ce vor invada cîmpia lor. Este vorba de „şarpele de armă"[7] cu care, mai tîrziu, Hristos se va identifica[8]. Evreii încep, astfel, ascensiunea lor mesianică. Seva Arborelui lor se înalţă, coloana lor vertebrală se ctitoreşte şi va trebui să fie fără slăbiciune pentru ca ei să-şi asume ieşirea din Egipt.

În ceea ce-i priveşte pe Egipteni, aceştia toţi sînt atinşi de lepră, chiar şi magicienii lor, care reprezintă „orgoliul" ţării, orgoliul celor ce cred că propria lor cunoaştere le oferă toată puterea!

Cu toată această insuportabilă încercare, Domnul (YHWH) „împietreşte inima lui Faraon", întrucît Evreii nu sînt încă pregătiţi de Paşte. Verticalizarea lor trebuie să continue.

Maladia de lepră din această încercare îi priveşte şi pe marii tirani ai Istoriei. Ea denunţă cruzimea lor.

Totalitarismele, oricare ar fi ele, chiar şi cele religioase sau sacre, ţin de un fel de supraeu colectiv, alimentat de ideologia unui orgoliu nemăsurat.

Strămoşul celor datorită cărora Tradiţia noastră a suferit atît de mult este regele Babilonului, Nabucodonosor, despre care vorbeşte Daniel, profet în Israel[9]. Cu ocazia interpretării unui vis al lui Nabucodonosor, Daniel denunţă şi delirul paranoic şi prăbuşirea celui ce se numea pe sine „rege al regilor". Dar înainte de a se împlini această prăbuşire, regele a dat poruncă să fie aprins un „mare cuptor", să fie încălzit de şapte ori mai mult decît de obicei şi în el să fie aruncaţi cei trei tineri, prieteni ai lui Daniel, care nu acceptaseră să adore statuia de aur ce purta chipul său. Cuptorul era atît de încins, scrie Daniel, încît cei ce l-au supraîncălzit au fost arşi, în timp ce tinerii lui Dumnezeu, aflaţi în mijlocul focului, răcoriţi de o rouă cerească, lăudau pe Dumnezeu!

Istoria oamenilor este plină de aceste nebunii şi nu este cazul să arătăm cît de mult pătrund ele în inimile noastre şi, apoi, în familiile noastre în care atîtea fiinţe sînt devorate de supraeul lor represiv, de autoritarismul lor directiv şi plin de vanitate, de măririle lor, care sînt ca un foc ce-i mistuie pe cei apropiaţi.

Această remarcă poate fi, desigur, extinsă la orice grup care obligă un alt grup să accepte adevărul său, impu-

nîndu-şi puterea, la orice ideologie sau, mai exact, la orice ţară care împărtăşeşte o asemenea ideologie...

Nu este emoţionant că doi dintre cei mai mari paranoici ai epocii noastre au făcut să explodeze mînia lor în foc. Abia au fost stinse cuptoarele de la Dachau, Ravensbrück şi cele din alte locuri infernale în care cărbunii aprinşi mai fumegă încă...

Puţurile de petrol, de asemenea, continuă să ardă şi nimeni nu ştie unde va cădea din nou cenuşa acestor cuptoare...

Vulcanii manifestă, la rîndul lor, mînia pămîntului...

„Dar Iisus cobora din munte... şi iată un lepros apropiindu-se i se închina Lui zicînd : Doamne, dacă voieşti, poţi să mă curăţeşti! Şi Iisus, întinzînd mîna, S-a atins de el, zicînd : Voiesc, curăţeşte-te. Şi îndată s-a curăţit lepra lui"[10].

NOTE

[1] Luca 3, 16.
[2] Facerea 32, 25–32.
[3] Cf. I.. de F., t. II, p. 303 şi 305.
[4] Iov 29.
[5] Iov 2, 7.
[6] Iov 42, 6.
[7] Numerii 21, 8–9.
[8] Ioan 3, 14.
[9] Daniel 2 şi 3.
[10] Matei 8, 1-3

10
A ŞAPTEA PLAGĂ : GRINDINA

Ieşirea 9, 22–35

„Şi a zis Domnul către Moise : «Întinde mîna ta spre cer şi va cădea grindină peste tot pămîntul Egiptului : peste oameni, peste turme şi peste toată iarba cîmpului din pămîntul Egiptului!» Atunci şi-a întins Moise mîna spre cer şi a slobozit Domnul tunete, grindină şi foc pe pămînt ; şi a plouat Domnul grindină pe pămîntul Egiptului. Aceasta a fost o grindină foarte mare şi printre grindină ardea foc, cum nu mai fusese în tot pămîntul Egiptului, de cînd se aşezaseră oamenii pe el. Grindina aceasta a bătut în tot pămîntul Egiptului, tot ce era pe cîmp, oameni şi dobitoace ; toată iarba cîmpului a bătut-o grindina şi toţi pomii de pe cîmp i-a rupt grindina. Numai în ţinutul Goşen, unde trăiau fiii lui Israel, n-a fost grindină. Atunci trimiţînd, Faraon a chemat pe Moise şi pe Aaron şi a zis către ei : «Acum văd că am păcătuit! Domnul este drept, iar eu şi poporul meu sîntem vinovaţi. Rugaţi-vă Domnului pentru mine, să înceteze tunetele, grindina şi focul pe pămînt şi vă voi lăsa şi, mai mult, nu vă voi împiedica!» Iar Moise i-a zis : «Îndată ce voi ieşi din

oraş, voi întinde mîna mea spre cer, către Domnul, şi vor înceta tunetele ; nu va mai fi nici grindină, nici ploaie, ca să cunoşti că al Domnului este pămîntul. Dar ştiu că tu şi slujitorii tăi nu vă temeţi încă de Domnul Dumnezeu». Atunci inul şi orzul s-au stricat, pentru că orzul era înspicat şi inul în floare. Iar grîul şi ovăzul nu s-au stricat, pentru că acestea erau mai tîrzii. Ieşind deci Moise de la Faraon şi din cetate şi întinzîndu-şi mîinile către Domnul, au încetat tunetele şi grindina şi s-a oprit ploaia. Văzînd însă că au încetat ploaia, grindina şi tunetele, păcătuit-a Faraon înainte şi şi-a învîrtoşat inima şi el şi slugile sale. Şi învîrtoşată fiind inima lui Faraon şi a slugilor lui, el n-a lăsat pe fiii lui Israel să plece cum poruncise Dumnezeu prin mîna lui Moise."

În textul acesta, urgia celei de-a şaptea plăgi, grindina, este pronunţată de opt ori. Dar deja ea apare de două ori, între versetele 17 şi 21, cînd Domnul (YHWH) îşi anunţă intenţia sa.

Deci de zece ori cuvîntul grindină este prezent în relatarea acestei încercări. Numărul zece reactivează litera *Yod* din dumnezeiasca Tetragramă *Yod – Hé -- Waw – Hé*, despre care reamintim că fiecare din literele ce o compun au ca valoare 10 – 5 – 6 şi iarăşi 5, toate împreună formînd cuvîntul Sabie חרב.

Noi am văzut că cea de a şasea plagă era legată prin „foc" de valoarea coordonatoare a literei *Waw*. Acum noi nu putem să pătrundem în înţelesul celei de-a şaptea plăgi, decît legînd cea de-a doua literă *Hé* din Tetragramă de prima prin *Waw*. „Focul" este mereu prezent şi aici.

Atunci cînd am analizat cea de a cincea plagă am anticipat că cei doi *Hé* din Tetragramă se vor structura, unul în raport cu altul, în cea de a cincea şi a şaptea încercare în jurul literei *Waw* din a şasea plagă[1].

Plaga a cincea era structurată printr-un joc al cuvîntului „Logos" (*Dabar*). Logosul fiind prezent şi în această, a şaptea, etapă a creşterii Evreilor, însă prin simbolul „grindinii" – *Barad*. *Dabar* şi *Barad*, observăm că sînt două cuvinte ebraice construite din aceleaşi litere, deci din aceleaşi energii (DBR şi BRD). Noi ne aflăm nu doar în faţa aceloraşi energii, ci, mai mult, ele sînt numite, prin glasul divin, „foarte grave".

Dabar kabed meod – Cuvînt foarte grav (Ieşirea 9, 3)
– Ciuma

şi

Barad kabed meod : Grindină foarte gravă (Ieşirea 9, 24).

Acestă similitudine atît de „gravă", dar plină de sens, ne arată clar faptul că la Evreii din ţara Goşen, în „grădina ce are în centru Numele", cununia celor doi *Hé* ai Sfîntului Nume prezent în lăuntrul lor este pe cale de a se realiza. Ea era, de altfel, cuprinsă în porunca pe care Domnul (YHWH) i-a dat-o lui Moise :

„Întinde mîna ta spre cer... şi Moise şi-a întins mîna spre cer..."

Cerul exterior (*Schmaïm* în ebraică), semnifică, de asemenea, cerurile lăuntrice cu care fiecare om este chemat să se cunune.

Pe de altă parte, să nu uităm că mîna (*Yad* în ebraică), semnifică, de asemenea, *Yod*-ul, adică puterea Logosului

– Cuvînt, prezentă în cununiile lăuntrice ale Omului, sau care se întoarce împotriva lui şi-l ucide, dacă el nu realizează aceste cununii.

Ascultînd de Domnul (YHWH), Moise a întins atunci toiagul său spre cer! Noi am văzut, altă dată, operînd toiagul lui Aaron, ce a fost trimis de Dumnezeu înaintea lui Moise, pentru că acesta era atunci „netăiat împrejurul buzelor". Acum, însă, ne aflăm înaintea lui Moise care a devenit capabil să vorbească, deoarece a devenit capabil de a se cununa, de a îmbrăţişa cerurile sale lăuntrice, printr-o creştere spre împlinirea sa şi a poporului său. Această lucrare rodnică a lui Moise, desfăşurîndu-se în cerurile sale lăuntrice, ceruri ale poporului evreu acum, marchează o mare etapă a fiilor lui Israel în ctitorirea Numelui sfînt. Cei doi *Hé* din *Yod – Hé – Waw – Hé*, două însuşiri ale „Cuvîntului" (*Dabar* şi *Barad*) se cunună. Şi această cununie implică o trecere spre o nouă dimensiune, lucru pe care numărul şapte al acestei a şaptea plăgi îl sugerează destul de evident. În numărul şapte este prezentă o moarte spre înviere, un pol negativ al oricărei mutaţii, cel ce deschide în mod brutal cea de a şaptea zi a Genezei prin aceste cuvinte :

„Şi s-au împlinit (distrus) cerurile şi pămîntul [...] în ziua a şaptea"[1].

O răsturnare radicală se petrece în orice situaţie a numărului şapte. O moarte lăuntrică pentru Evrei, care priveşte orizontul static al conştiinţei lor, ce trebuia să moară pentru ca să învie din cerurile fiinţei lor un alt orizont al conştiinţei, numit „pămînt nou". E ca un fel de cutremur al pămîntului lăuntric, ce atinge orice fiinţă care se lasă pătrunsă de dinamismul împlinirii sale ; o distrugere a

ceea ce era, dar care nu dispare decît după ce a fost integrat, pentru ca să se ivească o lumină mai clară, un „pămînt" mai înalt, un orizont al conştiinţei mult mai bogat.

Din această perspectivă, această a şaptea încercare este inseparabilă de cea de a cincea, care a avut în vedere, în mod deosebit, „animalele". Ele reprezintă locuitorii – evreul le numeşte armate – cerurilor, chemaţi să ctitorească aceste diferite „pămînturi". Animalele Evreilor, adică cele ale „interiorităţii" lor, au fost jertfite pe altarele lăuntrice, în timp ce animalele Egiptenilor, cele din afară, au fost lovite de ciumă.

Plaga a şaptea are în vedere aceste „pămînturi" simbolice.

Pămînturile lăuntrice ale Evreilor, pămînturi împlinite şi ceruri neîmplinite, sînt transformate pentru a se ivi un nou orizont al conştiinţei. Pămînturile Egiptenilor, rămînînd exterioare, pentru că nu s-a ivit încă în ele nici o conştiinţă, sînt distruse de grindină.

Grindina (*Barad*), atît de aproape de Numele său, de „Cuvîntul" dumnezeiesc (*Dabar*), este într-adevăr prezentă în toată Biblia ca una din expresiile Logosului. Psalmistul cîntă în acest sens :

> „Lăudaţi pe Domnul (YHWH) pe întreg pămîntul,
> Focul şi grindina, zăpada şi gheaţa,
> Vînturile puternice, toate îndepliniţi Cuvîntul Lui"[3].

Şi profetul Isaia confirmă acest lucru :

> „Şi Domnul (YHWH) va face să răsune glasul Său măreţ în mijlocul unui foc mistuitor, al vijeliei şi al potopului de ape şi al pietrii de grindină"[4].

Această frază revelează în mod deosebit puterea Cuvîntului dumnezeiesc, prezentă în elementele dezlănțuite ale naturii. În limba ebraică, expresia de mai sus, „potopul de ape", e folosită și pentru noțiunea de „sămînță" sau „spermă", iar grindina are, în aceeași expresie a lui Isaia, o putere foarte mare, întrucît este „piatră de grindină". Dacă știm că în ebraică, așa cum am spus în altă parte[5], cuvîntul „piatră" (*Eben*) se formează prin întîlnirea dintre „Părinte" (*Ab*) și „Fiu" (*Ben*), „piatra de grindină" reprezintă o fulgerătoare prezență a Fiului, a Cuvîntului născut din Tatăl. Între apa potopului de ploaie și cea a grindinei se realizează astfel o informație suplimentară, tainică, asemănătoare cu cea care dintr-o sămînță dă naștere unui fiu!

Cine poate să nege prezența „Logosului" (*Dabar*) prin vocea Sa, prin cuvîntul Său, în acest „lucru" (*Dabar*), care este „grindina" (*Barad*)?

Domnul (YHWH) vrea să ne arate aici un lucru esențial : necesitatea convertirii pămînturilor noastre lăuntrice prin puterea roditoare cu care a fost înzestrat Adam din Geneză, cu care noi înșine sîntem înzestrați, dar noi o investim într-o direcție greșită.

Adam a primit porunca ontologică de a „păzi și cultiva pămîntul său"[6]. E vorba, în mod esențial, de pămîntul său lăuntric ce trebuie să rodească și să dea naștere unui fiu interior, pe care „Egipteanul" îl ignoră, iar lucrul acesta îi este reamintit cu cruzime.

Forța erotică este atotputernică în Om și despre ea e vorba în această lucrare a Cuvîntului pe care o arată grindina, însoțită de focul tulburător prezent în ea. Aceasta este puterea „cărnii", elementul cel mai misterios și mai

sacru al fiinţei, legată de centrul Numelui său şi pecetluită în profunzimile cerurilor sale lăuntrice, aşa cum a fost tăinuită în inima miresei (*Isha*) în ziua a şaptea a Genezei[7]. Ea este cea care, orientată spre Mirele dumnezeiesc, contribuie la cununia Omului cu el însuşi (*Ishah*) pentru înălţarea Arborelui cunoaşterii şi tot ea este cea care deschide calea spre cununiile dumnezeieşti, în Arborele vieţii.

Această dublă cununie este una, în profunzimea ei, cum una sînt cei doi Arbori sădiţi în mijlocul grădinii Edenului[8]. Dar condiţia de cădere, condiţia Egiptului, a distrus această unitate. Aşa că, „Egipteanul", inconştient de *Isha*, adică de cerurile sale lăuntrice, ignoră cununia cu el şi, mai mult încă, ignoră cununia sa cu Dumnezeu.

Noi ne identificăm cu acest „Egiptean". „Carnea" din noi este „dezgolită" ; ea nu mai rămîne în spaţiul lăuntric al întîlnirilor din centrul „grădinii Edenului" – grădină a bucuriei, ci se răsfrînge pretutindeni, acolo unde lumea exterioară promite plăcere. Omul, părăsind Edenul şi fiind lipsit de toată bucuria, o caută pe aceasta, în mod pătimaş, în noua situaţie animală din ziua a şasea, în care s-a aruncat. Într-o asemenea situaţie, el nu mai are nici conştiinţa lui *Isha*, mireasa sa lăuntrică ; el ignoră chiar şi ceea ce reprezintă ea în calitate de *Adamah*, mamă a profunzimilor fiinţei, plină de un potenţial despre care am vorbit deja pe larg, şi care, dacă nu este cunoscut, preţuit şi asumat, se întoarce împotriva lui.

Situaţia din ziua a şasea îl reaşază pe Om într-o stare de confuzie cu *Adamah*-ul său, într-o condiţie opusă celei de cununie. El nu mai cunoaşte această condiţie şi, de aceea, bărbaţii şi femeile îşi transferă, unii asupra altora, dorinţele lor de cucerire şi de plăcere. Ei transferă aceste dorinţe şi asupra pămîntului exterior, căruia îi solicită

roadele şi pe care îl tratează ca sclav, pentru că ei înşişi sînt sclavi. Aceste relaţii de putere sînt intolerabile.

Instanţele religioase au resacralizat, desigur, aceste elemente ale plăcerii, au binecuvîntat căsătoriile şi roadele pămîntului etc., dar fără a le aşeza, într-adevăr, ca temei al unei verticalizări posibile, în suflul unei convertiri spre normele ontologice.

Eu vorbesc, aici, despre ceea ce s-a petrecut în Occidentul ultimelor secole, în care toate „lucrurile" au fost separate de „Logos"-ul ce le întemeiază şi astfel înseşi binecuvîntările au devenit inoperante în inimile multora şi au dobîndit un caracter quasi-magic. Ritualurile, care, aşa cum am văzut, şi-au pierdut puterea spirituală, s-au golit, de asemenea, de sacralitatea lor.

Unii dintre pastori au organizat cît de cît viaţa aceasta „în Egipt", dar în realitatea concretă a cotidianului ei au pierdut puterea de a ieşi din el. Doar călugării şi clericii care au renunţat la căsătorie erau priviţi ca fiind cei ce au reuşit să iasă din „Egipt".

Înconjuraţi de aureola sfinţeniei şi înveşmîntaţi în autoritatea pe care aceasta le-o conferea, ei s-au instituit drept conducători ai mulţimilor laicilor, rămaşi în noroiul păcatului, asimilat atunci cu păcatul cărnii! Sexualitatea trăită în afara căsătoriei a fost lovită de interdicţie şi de culpabilizări ucigătoare, iar în ceea ce priveşte căsătoria, ea nu a fost justificată decît prin finalitatea procreaţiei.

Sexualitatea în sine, capabilă de a deschide calea, printr-o verticalizare a erosului, spre o dimensiune a Logosului, a fost negată, secătuită, devenind incapabilă de a ajuta la descoperirea unei alte maternităţi, dincolo de copil, şi, în cele din urmă, lipsită de rodnicie în planul vieţii spirituale.

După toate acestea, a sosit, în sfîrşit, Freud! Marmita

refulărilor era plină de confuzie. Capacul interdicțiilor stăpînea vaporii refulărilor din ce în ce mai greu și, dintr-o singură lovitură, Freud, acest genial demolator al tabu-urilor, a făcut să sară capacul. A demola este, evident, un lucru ușor, dar pentru a reconstrui, în plan spiritual, e nevoie de o întîlnire a sinelui profund cu un nou model referențial al structurilor ontologice. Freud s-a dovedit a fi incapabil de această lucrare, prin care să orienteze, pe calea unei adevărate eliberări, energiile dezlănțuite în mod neașteptat.

Dintr-o dată, sexualitatea, total desacralizată, separată de iubire, privită ca o realitate în sine, deschisă tuturor excceselor, altădată considerată păcat și acum semnificînd pașaportul Omului „eliberat", a determinat o explozie a tuturor structurilor mentale, sociale și chiar religioase și o dezlănțuire a tuturor pasiunilor și violențelor pe care le cunoaștem.

Atunci cînd Sabia interioară nu se mai edifică, Sabia exterioară nu rămîne prea mult timp în limitele sale. Sexul desacralizat, care nu mai este în rezonanță cu Logosul, merge împreună cu crima, atentatele, violențele cele mai ucigătoare și cu un logos sau cuvînt fals, la fel de ucigător.

Grindina se dezlănțuie și focul tulburător din ea distruge totul. Cerurile noastre lăuntrice sînt pustiite.

În exterior, furtunile, vînturile, focurile nu fac altceva decît să dezrădăcineze pămîntul pe care pofta noastră nelimitată l-a făcut deja nerodnic. În trupul nostru suferința face ravagii ; ea distruge întreaga noastră capacitate de apărare, care mai putea, în condiții de sănătate, să mascheze conștiința unei căi de împlinire pierdută. Toate aceste lucruri sînt realități complementare și ele exprimă glasul lui Dumnezeu, după cuvintele psalmistului :

„Glasul Domnului cel ce sfărîmă cedrii şi va zdrobi Domnul (YHWH) cedrii Libanului ; [...]
Glasul Domnului, cel ce revarsă para focului. Glasul Domnului, cel ce cutremură pustiul Cadeşului (Sfinţeniei).
Glasul Domnului dezleagă pîntecele cerboaicelor, glasul Domnului despoaie cedrii şi, în locaşul Lui, fiecare va striga : Slavă!"[9]

Glasul Domnului ne cere să dăm răspuns de „logosul" pe care-l purtăm şi de care nu sîntem conştienţi şi, astfel, îl pierdem printr-o sexualitate infantilă, lipsită de puterea Duhului Sfînt.

Noi nu ascultăm Glasul Domnului! Neascultîndu-l, noi nu putem să unim glasul nostru cu al acelora care strigă „Slavă!", cuvînt care califică grindina şi pe care eu l-am tradus prin „foarte grav", şi am propus, în plaga a cincea, să contemplăm prin el Slava dumnezeiască[10].

Fără puterea Duhului, puterea erotică nu poate fi decît o capcană de forţe, subtilă şi terifiantă. Invitîndu-l pe Om să pătrundă în inconştientul său – gest ce semnifică cununiile ontologice – dar reducînd inconştientul doar la un spaţiu al structurării refulărilor, de care am vorbit, şi negînd timpul profunzimilor întemeiat pe „Eu sînt – YHWH", Freud nu conduce pe Om decît spre o altă nebunie, căci abisurile inconştientului, lipsite de Prezenţa Logosului, dezvăluie foarte repede prezenţa în ele a unui nucleu psihologic predat lui Satan.

Spaţiile noastre profunde au legile lor – legile Logosului sau ale Cuvîntului – care nu pot fi înfrînte. Cununiile în aceste spaţii nu pot fi celebrate decît printr-o anumită calitate a iubirii, pe care doar ele pot să o elibereze, cînd

Duhul Sfînt ne deschide inima.

La fel se întîmplă şi cu cununiile exterioare, care le sînt complementare. Ele nu pot fi reduse la actul de „a face dragoste", ci trebuie să-l conducă pe Om la a „fi iubire" şi a deveni asemănător cu Logosul!

Prin cele spuse pînă aici, eu am dorit să mă joc cu energia cuprinsă în cuvintele *Barad* (grindină) şi *Dabar* (Logos) pentru a distinge mai bine, prin aceste cuvinte, şi „flecăreala" pe care ele o demască. Flecăreala sexualităţii despre care am vorbit, flecăreala cuvîntului :

> „Eu vă spun că, în ziua judecăţii, oamenii vor da socoteală de orice cuvînt inutil pe care-l vor fi rostit..."[11]

Orice cuvînt zadarnic este ca o sabie ce ucide pentru că el nu ctitoreşte Sabia care, singură, îi este judecătorul!

De aceea :

> „În rugăciunea ta nu înmulţi cuvintele aşa cum fac păgînii care-şi imaginează că sînt ascultaţi prin mulţimea cuvintelor..."[12]

Cuvintele multe sînt expresia unei „flecăreli" a mentalului ce nu încetează să mediteze la cauzele neliniştilor, ale grijilor, ale problemelor şi angoaselor prin care se formează închisoarea labirintului spiritual şi a căror greutate, densitate şi volum invadează fiinţa. Aceasta din urmă nu mai poate fi receptacol al Slavei!

Cuvintele *Greutate* şi *Slavă* traduc amîndouă cuvîntul ebraic *Kabed*, care este un atribut al Logosului (*Dabar*) şi al grindinei (*Barad*), din a cincea şi respectiv a şaptea plagă.

Doar Logosul, care este Slava lui Dumnezeu, şi logosul

nostru care ctitoreşte cuvîntul, are greutate!

Cea mai mare parte dintre intrigile noastre sînt „flecăreli" care înăbuşă în noi glasul Logosului!

În această a şaptea plagă, „Evreul" cunoaşte o mutaţie profundă. El ascultă glasul Domnului (YHWH) prin inspiraţia Duhului şi este modelat în „carnea" sa prin

„*Shema Israel* – Ascultă Israele"[13]

prin care el va fi modelat deplin după ieşirea din Egipt.

Logosul va pătrunde, atunci, în totalitatea fiinţei sale.

Căci nimeni nu va putea „să vadă" Logosul, dacă mai întîi nu L-a ascultat şi nu i S-a supus.

„Cel care este din Dumnezeu ascultă cuvintele lui Dumnezeu"[14],

va reaminti Hristos, ascultînd El Însuşi de cuvîntul Tatălui pînă la moartea pe cruce.

„Bagă sabia în teacă! Oare nu voi bea paharul pe care Tatăl mi l-a dat?"[15],

îi spune El lui Petru, care, opunîndu-se arestării lui Iisus, a scos din teacă arma care ucide.

Această putere a Cuvîntului lui Dumnezeu zdruncină profund pe „Egipteanul" însuşi :

„Acei dintre slujitorii lui Faraon, care s-au temut de Cuvîntul Domnului (YHWH), au adunat în grabă oamenii şi animalele lor în casele lor..."[16]

şi grindina nu i-a atins deloc. Aceşti egipteni au ascultat

şi au intrat în „frica" de YHWH.

„Egipteanul" devine „Evreu". Tenebrele încep să se transforme în lumină.

NOTE

[1] Cf. *supra*, p. 99.
[2] Cf. L. de F., t. II, cap. 1 şi 2.
[3] Ps. 148, 8.
[4] Isaia 30, 30.
[5] Cf. *supra*, p. 44.
[6] Facerea 2, 15.
[7] Facerea 2, 21.
[8] Facerea 2, 9.
[9] Ps. 28.
[10] Cf. *supra*, p. 102.
[11] Matei 12, 36.
[12] Matei 6, 7.
[13] Deut. 6, 4.
[14] Ioan 8, 47.
[15] Ioan 18, 11.
[16] Ieşirea 9, 20.

11
A OPTA PLAGĂ : LĂCUSTELE

Ieşirea 10, 1–6

„Atunci a grăit iarăşi Domnul cu Moise şi a zis : «Intră la Faraon, că i-am învîrtoşat inima lui şi a slugilor lui, ca să arăt între ei pe rînd aceste semne ale Mele ; Ca să istoriseşti în auzul fiilor voştri şi ale fiilor fiilor voştri cîte am făcut în Egipt şi semnele Mele, pe care le-am arătat într-însul, şi să cunoaşteţi că eu sînt Domnul!» Şi a intrat Moise şi Aaron la Faraon şi i-au zis : «Aşa grăieşte Domnul Dumnezeul Evreilor : Pînă cînd nu vei vrea să te smereşti înaintea Mea? Lasă pe poporul Meu, ca să-Mi slujească! Iar de nu vei lăsa pe poporul Meu, iată mîine, pe vremea asta, voi aduce lăcuste multe în toate hotarele tale ; Şi vor acoperi ele faţa pămîntului, încît pămîntul nu se va putea vedea, şi vor mînca tot ce a mai rămas la voi, pe pămînt, nestricat de grindină ; toţi pomii ce cresc pe cîmpurile voastre ; Vor umplea casele tale, casele tuturor slugilor tale şi toate casele în tot pămîntul Egiptenilor, cum n-au văzut nici părinţii tăi de cînd trăiesc ei pe pămînt şi pînă în ziua de astăzi». Apoi s-a întors Moise şi a ieşit de la Faraon."
Şi s-a întîmplat aşa.

Este din ce în ce mai evident că aceste „semne", despre care noi aflăm că semnifică puterea de creştere a Numelui Sfînt în inima Evreilor, semnifică, de asemenea, şi puterile demonilor devastatori la Egipteni!

Fiecare „plagă" este o putere de transformare prin care toate lucrurile se pot împlini printr-un proces comun ce începe de la „Sabie", dar se diferenţiază după legea „celor două tăişuri" ce pătrund în intimitatea realităţilor întîlnite.

În această a opta încercare este vorba de lăcuste. Cuvîntul folosit pentru lăcuste e la singular, dar el devine un plural cînd acestea „umplu" toate casele Egiptului.

Cuvîntul „lăcustă" e, aşadar, un substantiv colectiv, şi exprimă o înspăimîntătoare multiplicitate, care ne face să ne gîndim la demonul din Evanghelie[1]. Acesta, la întrebarea lui Iisus :

„Care este numele tău?",

răspunde :

„Numele meu este legiune, căci noi sîntem foarte mulţi".

Reb, rădăcina cuvîntului *Rebim* „numeroşi sau foarte mulţi", este prezentă în substantivul *Arebeh*, lăcustă. *Arebeh* se poate identifica, de asemenea, cu verbul „a creşte, a se mări, a spori".

„Eu voi spori mult durerile tale şi naşterile tale",

i-a spus Dumnezeu femeii – *Isha*, care tocmai se lăsase sedusă de Satan, în relatarea Căderii din Geneză[2].

Evident că o „sporire", o creştere este pe cale de a fi experiată, „pe verticală", la Evrei, în timp ce, la cei ce nu s-au deschis spre Logos, ea se manifestă printr-o orientare spre „orizontală", spre o iluzie a verticalităţii.

Eu vreau să spun că încercările lăuntrice reprezintă, pentru Evrei, puteri prin care ei se înalţă din ei înşişi, spre axa Numelui Sfînt, în timp ce, pentru Egipteni, aceleaşi energii, care au puterea de înălţare spre planurile superioare ale fiinţei, sînt coborîte în planul orizontal al „normativităţii", manifestîndu-se în proliferări gigantice spre deschideri înşelătoare.

Cuvîntul „deschidere" sau „fereastră" transpare din ceea ce licăreşte dincolo de substantivul lăcustă, deoarece, în ebraică „fereastra", „deschiderea" sau „orbita ochiului" (*Arubeh*) este formată din aceleaşi litere ca *Arebeh* (lăcusta). Or, lăcusta, afirmă textul, va acoperi „ochiul pămîntului" sau „izvorul" său (cuvînt identic cu ochi în ebraică), sau profunzimea sa.

Se pare că, o dată cu această invazie, noi sîntem în prezenţa demonului care determină apariţia unor false lumini, ce ascund adevărata lumină. Căci cele două radicale ale cuvîntului „lumină", *Ar*, sînt în centrul tuturor semnificaţiilor pe care le are substantivul lăcustă (*Arebeh*). Şi acest cuvînt apare aici ca un pol–lumină dintr-o unitate al cărui pol–întuneric este *Aroḇ*, „ţînţarul" din cea de-a patra plagă.

Arebeh este inseparabil de *Aroḇ*, aşa cum lumina este inseparabilă de întuneric. Jocul de cuvinte care le uneşte confirmă acest lucru. Mai mult, aşa cum *Waw*-ul din a şasea plagă a unit pe cei doi *Hé* ai dumnezeieştii Tetragrame în cea de a cincea şi a şaptea încercare, la fel „ţînţarii" din cea de a patra plagă şi lăcustele din cea de a opta se

unesc, într-o clipă nedesluşită, reprezentînd fiecare „seara" şi „deschiderea spre lumină".

„Este o seară şi este o dimineaţă..." se afirmă în fiecare dintre zilele Genezei. Noi sîntem atinşi de acest proces creator, valabil şi pentru unul şi pentru altul din cele două popoare, dacă propria deschidere a inimii ne ajută să-l înţelegem.

Legea care stăpîneşte creşterea poporului evreu l-a condus pe acesta spre profunzimile fiinţei sale, pînă la „ochiul pămîntului" său interior. El a coborît în întuneric pentru a celebra acolo cununia la care, o dată intrate în joc, „broaştele" îl invitau.

Cununia s-a desăvîrşit în taina cuptorului care a unit cele două sufluri sau respiraţii ale Sfîntului Nume, a jertfit animalele pe altarele lăuntrice şi a edificat Cuvîntul.

Aceeaşi lege scoate acum poporul din întuneric şi îl face să se înalţe spre lumină. Prin aceasta el a dobîndit o nouă conştiinţă ; o fereastră s-a deschis şi orbita ochiului său s-a mărit, îmbrăţişînd cele mai vaste spaţii ; inima sa vede o altă dimensiune a lucrurilor pentru că o piele – un preput – care apăsa respiraţia sa a fost tăiată din rădăcină.

Ca şi în arca lui Noe, „corbul" (*Oreb*), format din acelaşi substantiv ca *Arob*, a făcut loc „porumbelului". Deşi nenumit, porumbelul este totuşi prezent în această deschidere a „ferestrei", care este comună celor două relatări biblice.

Creşterea spre lumină tresaltă, aşa cum tresaltă o lăcustă, însă lumina aceasta nu e mistuitoare decît în sensul pe care-l are cuvîntul cînd este vorba de iubirea ce mistuie două persoane! Căci prezenţa „Iubirii" se manifestă în mod incontestabil în acest *Arebeh*, care în versetul 13 (numărul iubirii, *Ahabah* în ebraică!) este numit în aşa fel

încît formează cuvîntul *Haarebeh*, ce poate fi interpretat ca „principiu al iubirii".

„A iubi" reprezintă finalitatea oricărui dialog şi „a vedea" reprezintă însăşi textura sa.

Cine m-ar ajuta să văd un trandafir în cea mai subtilă transparenţă şi cel mai subtil parfum al său, dacă eu nu-l iubesc?

Cine m-ar ajuta să descopăr chipul unei fiinţe pînă în surîsul şi lacrimile inimii sale, dacă nu o iubesc?

Eu nu pot să deschid orizonturile sau ferestrele lumii, decît dacă deschid propriile-mi ferestre. Atunci încep să licărească luminile unui cu totul alt real, lumini care se sting în privirea blocată în propria-i siguranţă.

Arebeh (lăcusta) reprezintă, în sfîrşit, „violenia" sau „răutatea" care izvorăsc din legile acestui real „cu totul altul" :

> „Ah! Fiii veacului acestuia sînt mai înţelepţi în neamul lor decît fiii luminii".

exclamă Iisus[3] deplîngînd necunoaşterea Împărăţiei de către ai săi.

Stăpînită, aşadar, de un creier format din acelaşi material ca şi inima, şi necunoscînd altă dimensiune decît ceea ce izvorăşte din întuneric şi din raporturile de putere ale oricărui dialog, *Arebeh* (lăcusta) se transformă în complot, capcană, calcule... Lăcusta semnifică, în acest caz, demonul „devorator a ceea ce grindina a lăsat".

Textul ne spune că grindina a distrus toate recoltele cu excepţia „grîului şi a ovăzului"[4], „pentru că acestea erau mai tîrzii", nu răsăriseră în momentul cînd a apărut grindina devastatoare.

În timp ce diferitele plante ale cîmpurilor simbolizează energiile dumnezeieşti care au corespondenţa lor în Om, în mulţimea bogăţiilor, grîul din mijlocul lor corespunde seminţei „fiului", avînd vocaţia de a creşte pînă la dimensiunea sa de Cuvînt.

Grindina a arătat distrugerea bogăţiilor interioare la „Egipteni", dar nucleul fiinţei lor, „ochiul pămîntului lor", chipul lui Dumnezeu simbolizat prin grîu era încă viu.

Şi iată că lăcusta vine să devoreze această sămînţă! Cea care poartă în ea elementele pustiei, deschiderii, luminii, vicleniei, şireteniei chiar, reprezintă demonul cel mai şiret care ar putea fi.

Acesta e mai întîi demonul „bunei conştiinţe", care ia locul conştiinţei adevărate. „Buna conştiinţă" este o iluzie banală, şi cu cît e mai banală cu atît e mai tenace şi mai răspîndită.

Ea aureolează pe orice persoană atinsă de această variolă a unui praf de lumină, ce o instalează într-o autosatisfacţie sterilizantă. Aliaţii acestei autosatisfacţii sînt : curajul, eroismul, faptele bune etc.

„Tu ţi-ai făcut datoria ta, tu nu eşti decît un slujitor nevrednic", spune Iisus[3].

Dar lăcusta e mult mai subtilă atunci cînd îmbracă haina călugărului, rasa înţeleptului oriental sau cea a unui guru, rasa cu totul colorată a înţelepciunilor exotice pe care o îmbracă mulţi bărbaţi şi femei pentru a răspunde foamei şi setei spirituale a Occidentalilor. Eu vreau să amintesc, printre aceştia, şi pe falşii profeţi care apar astăzi de pretutindeni, aseamănîndu-se foarte mult cu cei despre care vorbeşte Hristos în Evanghelie, care vor apărea „la

sfîrşitul timpurilor" :

„Aceştia se vor prezenta sub numele meu, zicînd : Eu sînt ; ei vor conduce pe mulţi oameni la rătăcire".

Şi mai departe :

„Se vor scula hristoşi mincinoşi şi prooroci mincinoşi şi vor face semne şi minuni, ca să-i ducă în rătăcire, de se poate, pe cei aleşi"[6].

„Sfîrşitul timpurilor" se identifică, de fapt, cu desăvîrşirea totală a spaţiilor lăuntrice ale Omului. Dar, în textul nostru, el se identifică cu sfîrşitul timpurilor unei etape pentru „cei aleşi", adică pentru poporul evreu. Planul desăvîrşirii, pe care l-am descifrat deja din istoria lui Noe, în care cel ales era un om, Noe, se aplică acum unui popor, adică, Evreilor, şi, în timpurile istorice de astăzi, fiecăruia dintre noi în persoana sa. Acest plan reprezintă, de asemenea, modelul trăit de întreaga umanitate, iar cei aleşi sînt cei care-şi deschid inima spre El. Dar în mijlocul lor, falşii profeţi abundă ; ei vor mistui ceea ce nebuna deschidere spre sexualitate nu a distrus încă. Căci trebuie să spunem, pansexualismul freudian a creat un substitut pentru religie. Emergenţa puterii erotice în Om pustieşte, aşa cum am văzut, toate nivelurile fiinţei, începînd cu instinctul animal cel mai arhaic, pînă la nunţile tainice şi crescătoare ce se deschid spre comuniunea cu arhetipurile, cu modelele ontologice.

A coborî această fulgurantă putere crescătoare la nivelul primelor noastre investiri, considerate a fi cele mai sublime, înseamnă, deja, a ne înşela amarnic. Dar falşii profeţi fac mai mult decît atît. Ei glorifică înălţimile şi

deschid în mod artificial accesul către ele, acordînd fluxurilor acestei coloane crescătoare un dinamism ascensional inductor de extaze, levitații, ieșiri în afara trupului etc., prin recursul doar la tehnici exterioare.

Falșii profeți îi introduc pe discipolii lor în lumile invizibile pe care ei, totuși, nu le-au cucerit și îi manipulează, oferindu-le iluzia „modificării cîmpului conștiinței", eliminînd experiența morților și renașterilor lăuntrice, singurele prin care se poate realiza integrarea reală în lumină.

Științele psihologice sînt astăzi, în parte, stăpînite de acest demon. Evident nu cele ce se sclerozează în spatele zidurilor conformiste ale universităților noastre și care s-au lăsat seduse de cea de a șaptea plagă a Egiptului. Eu mă refer mai curînd la științele care s-au emancipat de tutela lor paternă și au explodat în „New Age". Acestea au regăsit pe dibuite vocația ontologică a omului, dar, prinse de mirajul universalității culturilor, spre care generația noastră se deschide, și de mirajul bogățiilor lor, unite cu atîtea descoperiri în toate domeniile acestui sfîrșit de secol, brațele lor nu mai pot cuprinde întregul, inima lor se sfărîmă înainte de a fi circumcisă, și, ca atare, ele nu mai găsesc firul coordonator al unei logici interne, capabil să conducă Omul pînă la sinele său adînc, la Logosul sau Cuvîntul său!

Aceste științe propun experiențe ale globalității, cu atît mai căutate cu cît Occidentul nu oferea pînă acum decît filosofii seci ce nu priveau decît gîndirea și nu orientau decît spre realități fragmentare. Cu toate astea, tehnicile folosite, lipsite de mediile religioase sau culturale normative, din care ele au fost scoase, pot să conducă la iluminări ai căror subiecți sînt incapabili să distingă dacă este vorba de realitate sau de iluzie. Îndrumătorii spirituali cunosc

bine pericolul imens al unor asemenea practici, care, separate de „toposul" lor tradițional, pot să conducă la nebunie.

În cel mai bun caz, poate fi vorba de o experiență *„numinoasă"* care, conform legilor ontologice, precede în mod necesar calea morților și învierilor lăuntrice. Dar în acest caz, experiența cere, la fel de necesar, continuarea drumului și subiectul, necunoscîndu-l, nu numai că nu-l continuă, ci crede că l-a terminat! Sămînța „fiului" devine, atunci, nerodnică, iar făcătorii de minuni se înmulțesc.

Numeroasele tehnici care se practică astăzi, plecînd de la dansuri, cîntece, sunete, lumini etc., pentru a stimula creșterea valorii energetice a unui grup și a crea o fisură în starea de conștiință obișnuită a participanților, îi introduc pe aceștia într-un orizont emoțional, în care se pot produce vindecări spectaculoase. Dar bolnavii astfel vindecați nu dobîndesc totuși, din interior, calitatea vibratorie a conștiinței și nici calitatea iubirii care-i este un corolar inseparabil, singura ce permite integrarea globală a acestei stări de conștiință. Bolnavii nu pot astfel să stăpînească vindecarea lor și recidivează într-un fel sau altul, sau cunosc o extensie psihică ce îi face adesea să se prăbușească în dezordinile acestei categorii. Aceste tehnici, lipsite de cunoaștere – cunoașterea fiind considerată diabolică – profanează harul dumnezeiesc, singurul care poate săvîrși orice vindecare. Ele reprezintă o reactualizare a ispitei lui Hristos în pustiu și a ispitei „primului Adam", cel al Genezei – Hristos fiind numit „al doilea Adam" – mai ales sub aspectul fructului dorit și considerat „prețios pentru a reuși..."[7]

În sfîrșit, *Arebeh* (lăcusta) se folosește de șiretlicuri pentru a seduce nu numai științele, ci și pe psihanaliștii și

analiştii însişi. Viaţa profesională a acestora presupune ca ei să fi integrat în mod real lumina şi cerurile lor interioare să fi constituit „spaţii noi" şi cîmpuri de conştiinţă mai elevate. Aceştia nu sînt totuşi numeroşi, iar criteriile cantitative ale diplomelor în facultate sau cele ale orelor de laborator necesare etichetelor sociale sînt departe de a fi cele ale unui real terapeut. Eu cred totuşi că această muncă de ordin psiho–spiritual trebuie să fie astăzi deosebită de domeniul religios – în sensul categoriilor sale exterioare, adică al religiilor –, căci adevăratul terapeut are vocaţia de a „reuni" Omul cu Numele său şi de a-l ajuta să se unească cu El înainte de a începe calea spre vindecare. Un mare număr de pacienţi sînt pregătiţi să facă acest demers, care poate fi numit „spiritual", dar cea mai mare parte sînt încă distanţaţi de orice religie, întrucît au fost decepţionaţi de formele infantilizante ale acestora. Într-o asemenea perspectivă, este, desigur, corect ca terapeutul de astăzi să nu fie un „religios", adică un reprezentant oficial al unei religii. Împreună cu el, pacientul va trebui să-şi depăşească toate obstacolele constituite de trecutul său istoric şi, tot împreună cu el, va trebui să „uite" acest trecut, fără a fi îngăduitor cu el, chiar dacă nu e pe deplin înţeles, pentru a merge spre „trecutul" său ontologic, spre orientul fiinţei sale, nucleul Numelui său, acolo unde dobîndirea unei noi conştiinţe va vindeca ceea ce este încă suferinţă şi el se va sprijini chiar pe această suferinţă pentru a merge spre lumină.

Împreună cu terapeutul, pacientul va învăţa, astfel, să distingă această adevărată lumină de cea total iluzorie pe care un regres confuz quasi–fetal o face totuşi plăcută!

A confunda aceste două planuri, într-un sens sau în altul, este ucigător. Această lucrare lăuntrică corespunde

cu ceea ce ar fi corect să numim, după limbajul biblic, cununiile lăuntrice cu *Adamah*, cu mama adîncurilor fiinţei. Accesul la lumină, după acelaşi limbaj, s-ar realiza prin „cununiile lui Dumnezeu, ca Părinte, cu cel sau cu cea care călătoreşte", ambii fiind feminini în raport cu Dumnezeu. Ceea ce mişcarea „New Age" nu poate încă discerne, pentru că „lăcusta" o orbeşte, e faptul că **nimeni nu poate ajunge la cununia cu Părintele dacă nu a experiat mai întîi „cununia" cu „Mama adîncurilor"**.

Altfel spus, eu cred că mişcarea „New Age" rămîne oarbă la prezenţa „Părintelui" şi a „Mamei" şi nu vede pe Dumnezeu decît în Omul devenit dumnezeu sub şocul repetat al acestor noi „liturghii" sălbatice, pe care acelaşi Om însetat şi le-a construit.

Confuzia este totală şi „lăcusta" continuă devastările sale.

Ea distruge sufletul „Egipteanului", în timp ce prin deschiderea noilor „ferestre" Evreul dobîndeşte o nouă conştiinţă.

Dacă „lăcusta", falsa lumină, devora Egiptul, Ioan Botezătorul, înaintemergătorul lui Mesia, va mînca, el însuşi, lăcuste ; el, care în pîntecul mamei sale va fi vizitat de Numele Sfînt, se va hrăni din splendoarea Sa.

„Fereastra" se va deschide spre adevărata Lumină.

NOTE

[1] Marcu 5, 9.
[2] Facerea 3, 16.
[3] Luca 16, 8.
[4] Ieşirea 9, 32.
[5] Luca 17, 10.
[6] Marcu 13, 22.
[7] Facerea 3, 6.

12
A NOUA PLAGĂ : ÎNTUNERICUL

Ieşirea 10, 21–29

„Atunci a zis Domnul către Moise : «Întinde mîna ta spre cer şi se va face întuneric pe pămîntul Egiptului, încît să-l pipăi cu mîna». Şi şi-a întins Moise mîna sa spre cer şi s-a făcut întuneric beznă trei zile în tot pămîntul Egiptului. Domnul a învîrtoşat inima lui Faraon şi el n-a vrut să le dea drumul. Ci a zis Faraon către Moise : «Du-te de aici! Dar bagă de seamă să nu te mai arăţi în faţa mea, căci în ziua cînd vei vedea faţa mea, vei muri». Răspuns-a Moise : «Cum ai zis, aşa va fi. Mai mult nu voi mai vedea faţa ta!».“

Atunci cînd, pe calea sa autentică spre lumină, Omul a coborît pe aripile corbului în profunzimile sale, apoi s-a înălţat pe aripile porumbelului spre înălţimi, pînă ce totul s-a împlinit, pentru desăvîrşirea ultimă a lucrării sale el trebuie să coboare pentru ultima dată în cel mai adînc întuneric. Aceasta este experienţa celei de a noua încercări.

Numărul 9 este simbolul împlinirii. Începînd de la prezența sa în aritmetică, pînă la numeroasele sale aplicații în Biblie și în Evanghelii, ca și în ritmurile noastre biologice, el este numărul plenitudinii, al maturității.

Ne amintim că și în jurul celei de a șasea plăgi apare această încercare a „întunericului", legată de cea a „cunoașterii". Plaga a zecea va fi un ecou al celei dintîi, în vederea apariției luminii, ca în ziua Întîi a Genezei.

Ce plagă a sufletului este simbolizată prin „întuneric" sau „tenebre"? O femeie poate fi foarte aproape de ea, atunci cînd lasă să înflorească în amintirea sa cele cîteva zile sau cîteva ore care preced nașterea copilului ce-l poartă în pîntece. O mare liniște se instalează atunci în ea, o liniște unificatoare a misterului care se săvîrșește în sanctuar, început cu nouă luni înainte, mister care este încă învăluit în ne–cunoaștere, ne–rostire, dar e pregătit să se arate și să-și descopere numele său!

Acesta este un moment de cutremur, de veneratie înaintea sacrului, în care se pregătește clipa unui nou și, în același timp, foarte vechi „Eu sînt". Apariția unei realități inevitabile trimite pe cea care naște spre o apropiere de ne–ființă, de taina unui abis, de întunericul ce precede lumina... ca înainte de ziua Întîi a creației, în care

„Întunericul plutea deasupra adîncului"[1].

Întunericul reprezintă manifestarea adîncului sau a abisului ce separă radical Necreatul de creat, adică pe Dumnezeu de Om.

Dar întunericul reprezintă, de asemenea, manifestarea abisului atunci cînd Necreatul iese din necunoaștere, din radicalitatea transcendenței sale, pentru a se face cunos-

cut prin icoana Fiului lui Dumnezeu, „Eu sînt"-ul fiinţei sale!

Şi după cum orice femeie resimte acest lucru în această clipă irepetabilă, de care am vorbit, suspendată între ape şi pămînt, la fel se întîmplă cu orice fiinţă umană în clipa ce precede momentul în care necunoaşterea sa se risipeşte şi se iveşte lumina ca un „fiu" lăuntric.

Aceste două feluri de naştere sînt în relaţie intimă una cu alta – lucru ce va fi confirmat în mod dureros la Egiptean, prin plaga ce va urma. Ele se supun aceloraşi legi şi depind de acelaşi arhetip. De aceea, nimeni nu poate naşte pe „fiul" dumnezeiesc pe care-l poartă în el, dacă nu face experienţa întunericului ce se înalţă din abis.

„Întunericul" (*Hoshekh* în ebraică) poate fi tradus prin „palatul lui *shem*", *Shem* fiind Numele sfînt – YHWH.

Doar El înlătură separarea şi face din „întuneric" o manifestare a ne–manifestatului! Întru El şi numai întru El se dezleagă toate contradicţiile. Icoana lui este în fiecare din noi, e YHWH al fiinţei noastre, în întunericul asumat pentru a atinge inima palatului. YHWH este cel ce pregăteşte nu numai înlăturarea separării ci şi unirea sau comuniunea prin care se pregătesc, o minune!, cununiile. Experierea întunericului devine în acest caz înălţare a Numelui Sfînt, creştere a „fiului" dumnezeiesc în noi. Ea este intim legată de experierea sabatului în care Dumnezeu se retrage în ne–fiinţă, pentru ca Fiinţa YHWH să fie prezentă şi să crească în Om.

Nici o maturitate a fructului Pomului cunoaşterii nu se va împlini fără această experienţă nocturnă. Acest lucru a fost anticipat deja în taina cununiei lăuntrice, propusă prin „broaştele" din cea de-a doua încercare, care ne-a introdus într-o participare la întuneric, inseparabilă de ac-

cesul real la cunoaştere.

În această a noua plagă întunericul e mult mai „dens", întrucît cunoaşterea dobîndeşte o mai mare dimensiune.

Seva Pomului, care atinge inima poporului evreu, se înalţă din adîncimile hibernale ale pămîntului Egiptului pentru a ajuta acest popor să ajungă într-un pămînt nou, unde el îşi va dărui rodul său.

„Densă, sumbră, opacă..." cum să traducem această mare noapte, sugerată de cuvîntul ebraic *Aphelah*, ce se compune cu *Aleph* şi nu se retrage dincolo de el decît în faţa ochilor care privesc cu inima. *Aleph*, prima literă a alfabetului ebraic, avînd valoarea numerică Unu, este unul din numele divine. Întunericul ce pecetluieşte ultima lumină a acestei etape este divin şi este amintit de trei ori în text. El anticipează un întuneric încă mai profund care, de la ceasul al şaselea pînă la ceasul al nouălea, va acoperi pămîntul, cînd Rodul Pomului Cunoaşterii se va desprinde de Arborele Crucii. „Totul s-a împlinit", va rosti Iisus, murind pe Cruce.

> „Şi era acum ca la ceasul al şaselea şi întuneric s-a făcut peste tot pămîntul pînă la ceasul al nouălea. Soarele s-a întunecat. Catapeteasma templului s-a sfîşiat pe mijloc. Şi Iisus, strigînd cu glas tare, a zis : «Părinte, în mîinile Tale încredinţez duhul Meu». Şi aceasta zicînd, Şi-a dat duhul."[2]

Trei zile mai tîrziu, Iisus cel înviat se va identifica cu numărul „10", *Yod*, YHWH, „Eu sînt" (şi nu numai cu „Eu voi fi") în strălucirea desăvîrşită a Fiului Omului, a unităţii biruitoare, a luminii integrale care învinge întunericul, a Vieţii care biruie moartea.

În perspectiva acestei clipe „unice" a Istoriei sînt pre-

gătiți Evreii, născîndu-se din lăuntrul lor, în afara matricei egiptene, prin Paștele celei de a zecea plăgi. Evident că cea de a noua plagă nu atinge nici intensitatea nici universalitatea celui de al nouălea ceas al lui Hristos, dar participă la el ; participă la „Golgota" prin anticiparea ultimei coborîri în infern, a ultimei cununii a Omului cu el-însuși, a ultimei întîlniri dintre lumina întru care el s-a transformat și ultimii săi demoni, pînă la „sămînța" acestora : Satan cel din adîncuri. Această întîlnire care intră în rezonanță cu tăcerea Golgotei își găsește, de asemenea, ecoul în coborîrea în infern al lui Iov, atunci cînd, însoțit de YHWH, el străbate ultimele două „învelișuri" ale marilor săi monștri marini, ce încă îl mai stăpîneau, *Béhémot* și *Lewiatan*.

Este clar că în inima *Lewiatanului* s-a pecetluit taina Numelui lui Iov[3] și, deschizîndu-se spre ea cu ajutorul lui YHWH, el s-a deschis atunci spre YHWH, care este în centrul ființei sale.

Asemenea perspective diferite asupra acestei experiențe unice ne ajută să presimțim misterul Golgotei, acest „loc al căpățînii" în care întunericul celor mai mari profunzimi ale abisului sînt pătrunse de Cel care, singur, are puterea de a le asuma, pentru că numai El este „Suveranul".

El unește întru sine, într-o unitate desăvîrșită și antinomică, Necreatul și creatul, pe care abisul le separă și pe care El, coborînd în abis, le unește.

În sînul Mariei, Dumnezeu se face Om, iar în întunericul Golgotei Omul devine dumnezeu printr-o înălțare a naturii sale care a fost făcută atunci participabilă la natura dumnezeiască[4]. Golgota este ultimul „palat" unde umanitatea, în calitatea sa de Mireasă, îmbracă haina de nuntă înainte de a fi introdusă în cămara Mirelui, care este Dumnezeu! Iosif, logodnicul Mariei, veghează asupra pri-

mei matrice ; Iosif din Arimateea asupra celei de a doua. Primul este cel despre care am văzut că are ca vocație asigurarea unei creșteri, a unei „sporiri"[5] ; al doilea, prezent la Golgota, este originar din Arimateea, oraș din Iudeea, al cărui nume semnifică „cele două niveluri"!

În rezonanță cu Golgota, cea de a noua plagă a Egiptului cufundă pe Evrei în tenebrele interioare, în sînul cărora o ultimă maturizare îi ajută să treacă de la un nivel al conștiinței de sine la un alt nivel, devenind astfel capabili să sărbătorească Paștele în a noua lună de „sarcină", înaintea nașterii. Această rezonanță cu Golgota străbate misterul apelor matriciale, în care Evreii trăiesc ultima lor mutație.

Apele matriciale sînt de aceeași esență cu „marea măduvelor" ce învăluie, în interiorul craniului, „mama pioasă" și „mama dură" separate una de alta prin arahnoidă. Numite astfel, ele ne amintesc tocmai acest loc al maternității așezat acolo. Eu am preluat numele de „mare a măduvelor" dat de Tradiția chineză măduvei spinării, cînd ea se răspîndește în matricea creierului. Aceeași Tradiție numește atunci creierul „cîmp de cinabru" cranian, al treilea termen din triada matricelor succesive prin care Omul trebuie să treacă pentru a asuma Numele Său! În Tradiția noastră, ca și în cea amintită, prima matrice asumată în interiorul pîntecelui este cea de apă prin care se maturizează „copilul divin", apoi urmează matricea de foc în „forja" inimii. Locul craniului este într-adevăr ultima matrice cunoscută de Fiul Omului care, născut deja „din apă și din foc", trebuie să se nască acum din ceea ce pare a fi simbolizat de măduvă : cununia dintre apă și foc. În baia acestei uniri dintre două contrarii se realizează transformarea Omului, chemat să se cunune cu Cel care îl transcende în mod total!

Eu vorbesc aici de cununia divino–umană.

Craniul este într-adevăr „cerul Omului".

Mort, încununat de spini, Cel care prin Învierea Sa deschide acest cer, așază pe capul celui care-i devine Mireasă o diademă regală :

„Tu vei primi un nume nou, pe care îl va rosti gura Domnului (YHWH) și vei fi ca o cunună de mărire în mîna Domnului (YHWH) și ca o diademă regală în mîinile Dumnezeului tău"[4].

Desigur, ceea ce trăiesc Evreii în cel de al nouălea ceas al lor, nu este decît un ecou încă îndepărtat al tenebrelor Golgotei, care făuresc Sabia. Tenebrele lor interioare se înrădăcinează în cele ale lui Hristos, căci dacă istoric ele le preced, în veșnicia ce inspiră fiecare clipă a Istoriei, tenebrele sau întunericul Golgotei sînt primele.

De la nunta din Cana pînă la Înviere, Hristos a condus, ca arhetip, spre împlinirea sa totală Marea Lucrare a umanității, trăită pe un plan mitic de Noe, începută istoric de poporul său Israel, iar istoria noastră actuală trebuie să și-o asume pentru împlinirea ei universală.

Așadar, ceea ce trăiau în aceste zece plăgi frații noștri evrei e o sinteză evanghelică, pe care fiecare dintre noi trebuie să o trăim în „pămîntul nostru interior Goșen".

Textul adaugă :

„Fiecare orbecăiește și nu vede pe fratele său și nu poate să se ridice din locul său".

Fața ascunsă a orbecăirii este „atingerea Numelui".

Intrarea în rezonanță cu Numele, cu nucleul profunzimilor, este cea care se intensifică și-i pregătește pe Evrei

nu numai să audă Glasul lui Dumnezeu, izbucnind pe Sinai, ci să-l şi „vadă"[7]. Astfel insesizabilul se lasă sesizat, Nenumitul se lasă numit, Necunoscutul se face cunoscut!

Convertirea celui care „nu vede pe fratele său" îl conduce pe Evreu să privească pe fratele său interior, acest altul decît el însuşi ascuns în întuneric şi pe care el are vocaţia de a-l integra pentru a deveni lumină şi a răspîndi lumina din el.

Doar cel care-şi va împlini această vocaţie se va putea apropia de Glasul Domnului, de Logos, pe Sinaiul său interior şi va putea să-L vadă!

„Egipteanul care nu poate să se ridice din locul său" manifestă, în contrapunct, verticalizarea „Evreului". Ea făureşte în el Sabia şi, prin ascuţişul ei, construieşte coloana sa vertebrală de acecaşi esenţă ca şi „şarpele de aramă".

Şarpele de aramă este cel pe care l-a ridicat Moise în pustiu, după ieşirea din Egipt, într-un moment în care Evreii decăzuseră, iar şerpii veninoşi veniseră să-i muşte şi să-i omoare. Plagă a pustiului pentru Evreii care redeveniseră Egipteni! Ce era de făcut? Moise ascultă atunci de Dumnezeu, pe care l-a consultat, şi ridică acest şarpe de aramă ce vindeca pe oricine privea spre el şi cu care, mai tîrziu, Hristos se va identifica[8].

Şarpele de aramă este Sabia în tăişul său dătător de viaţă, iar şerpii veninoşi reprezintă obiectivarea demonilor interiori, care provoacă Sabia în tăişul său aducător de moarte.

La fel va fi şi cu Arborele Crucii, „nebunie, scandal", pentru cine va deveni „Egiptean", Arbore al vieţii, centru al învierii şi al deplinei verticalizări pentru cel ce va deveni „Evreu".

Orice verticalizare implică o cununie : Adam din Geneză o numeşte pe *Isha* :

„Cea pe care tu mi-ai dat-o pentru ca eu să mă verticalizez".

Aceste cuvinte le spune el lui Dumnezeu în Cartea căderii[9]. Şi numele de „loc" din care Egiptenii nu pot să se ridice este cel al „adîncurilor", citat în capitolul precedent al Genezei[10] (dar adesea tradus prin „în locul lui"), şi el are de asemenea semnificaţia unei cununii[11].

Cununia la care se referă acest mare întuneric din plaga a noua depăşeşte mult pe cea a Bărbatului – *Ish* (Mire) cu *Isha* (mireasa) adîncurilor. Ea vesteşte cununia pe care Hristos o va trăi în infernul celui de al nouălea ceas şi în timpul celor trei zile şi trei nopţi ale mormîntului. Această cununie pregăteşte nunţile tainice, asupra cărora se păstrează tăcerea, nunţile Omului cu Dumnezeu ; ea ce pecetluieşte deja toate cununiile Omului cu el însuşi ; fără de ea, el n-ar putea să le săvîrşească. Aici însă ele se împlinesc în mod tainic prin mîngîierea unei întoarceri spre „Nimicul" originar.

Astăzi fiecare orbecăieşte.

Reperele de ieri au dispărut. Cei care, înspăimîntaţi, vor să restabilească valorile distruse ale moralei erijate în absolut se află într-o mare naivitate. Nici o întoarcere spre trecut nu e posibilă.

Războiul din Golf a fost o demonstraţie a acestei distrugeri a moralei şi nimeni nu ar fi putut să discearnă, pe parcursul lui, unde era binele şi unde era răul ; cine era cel bun şi cine era cel rău. Ca nişte arcuri de sprijin care susţin un edificiu ce şi-a pierdut unitatea, minciunile cele mai contradictorii au încercat să justifice deciziile guvernelor. Dar nici unul dintre guverne nu avea puterea

unor decizii clare în jocul diabolic al intereselor economice şi politice în care ele erau şi conducătorii şi condusii.

Nimeni nu a fost înşelat. Dar întunericul rămîne total.

Întunericul face, de asemenea, ca nimeni să nu recunoască pe altul ca frate, nimeni să nu vadă că, înjosindu-l, se înjoseşte el însuşi şi că jocurile competiţionale, concurenţele şi rivalităţile în care se iniţiază copiii noştri din pruncie sînt tot atîtea raporturi de forţe ucigătoare pentru toţi.

Nimeni nu recunoaşte în altul icoana acestui „frate" interior, fără de care el nu se va putea construi sau „verticaliza".

Nimeni nu are conştiinţa că a descoperit locul său adevărat, locul său obiectiv şi eliberator ca o imagine a locului din adîncuri, punct de ancorare a oricărei verticalizări. În această dimensiune a conştiinţei, nu este atît de important de a căuta verticalizarea, ci de a te lăsa condus de mîini nevăzute spre ea, de a te lăsa descoperit. „Evreul"

> „este înarmat şi condus acolo unde nu credea că va putea să meargă"[12].

„Egipteanul" se înarmează el însuşi şi merge acolo unde vrea, dar lupta sa rămîne aspră şi neîncetată pentru a cîştiga şi păstra un loc care să-i ofere siguranţă. „Evreul" este ocrotit de Cel ce l-a condus, YHWH. Însă această ocrotire necesită trecerea prin întuneric, întunericul unei necunoaşteri totale.

A accepta să nu mai cunoşti nimic, să nu mai înţelegi nimic, să nu mai ai nici o siguranţă, a accepta inacceptabilul, aceasta este calea luminii. Ea nu se identifică cu „orbecăiala" Egipteanului ci cu experienţa „Evreului",

experienţa „atingerii Numelui".

Această „atingere" e singurul reper pentru cel care este alungat din patria sa lăuntrică :

„Tu vei părăsi pe tatăl tău şi mama ta
şi te vei uni cu femeia ta (*Isha*)
şi veţi fi un trup-Unu!"[13]

„Tatăl" şi „Mama" sînt „Înţelepciunea şi Înţelegerea", legate fiecare de un nivel al conştiinţei atinse. Ele sînt „luminătorii" din a patra zi a Genezei, „Soarele şi Luna" fiecărei patrii interioare, daruri ale lui YHWH.

Cînd aceşti luminători lipsesc, numai comuniunea cu Numele, „atingerea" lui YHWH reprezintă siguranţa.

„Tu eşti stînca mea, cetatea mea"[14],

strigă psalmistul în zilele tristeţii sale.

Şi Iisus Însuşi înainte de a muri, adresîndu-se Părintelui, a spus :

„Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?"[15]

Căci verbul *azob* folosit în Evanghelii este desigur acelaşi cu cel al Genezei.

Aici Şabat-ul este total.

Această a noua plagă a sufletului, care se înrădăcinează în Şabat, nu mai scoate în evidenţă pe Omul care trebuie „să-l părăsească" pentru a se cununa cu *Isha*- Mireasa sa lăuntrică, ci evidenţiază pe Dumnezeu care se retrage pentru ca Omul să devină în totalitate *Isha*–(Mireasă) pentru El şi astfel Dumnezeu să se cunune cu el.

Sfîntul Ioan al Crucii numeşte prima experienţă a întunericului „purificare a simţurilor", iar pe cea de-a treia – „purificare spirituală". Ajuns aici, Omul încetase să mai „numească animalele sale" şi să le sacrifice pe altarele sale. El intră acum într-o aventură care nu mai este comună tuturor, afirmă Sfîntul Ioan al Crucii, ci doar cîtorva ; ea este calea „iluminativă, prin care Dumnezeu învaţă sufletul în taină şi-l iniţiază în desăvîrşirea iubirii – făcîndu-l disponibil pentru unirea prin iubire cu Dumnezeu". E vorba aici de lumina dumnezeiască însăşi, pe care Sfîntul Ioan al Crucii o numeşte „noapte întunecată"...

„Cu cît soarele este privit în mod direct, cu atît el produce întunericul şi lipseşte privirea de puterea sa văzătoare, depăşind-o din cauza neputinţei sale." [...]
Aceasta este cauza pentru care Dumnezeu, aruncînd asupra sufletului, încă netransformat, această rază strălucitoare a înţelepciunii sale tainice îi accentuează întunericul în mintea sa."[16]

Şi David, psalmistul, cîntă la rîndul său :

„YHWH împărăţeşte,
Un nor întunecat îl învăluie...
Un foc îl precede...
Fulgerele sale luminează lumea..."[17]

Întunericul care loveşte Egiptul este ca o anticipare îndepărtată a acestui „nor întunecat" şi a unei stări de trezire.

Sabia cu două tăişuri devine „noapte profundă" pentru „Egiptean" şi „lumină în pămîntul Goşen", unde se află

Evreii. Şi această reală lumină dumnezeiască este întuneric pentru sufletul „Evreului" transformat în centrul fiinţei sale de focul iubirii lui Dumnezeu. Acesta, împreună cu psalmistul, este plin de emoţie :

„Pentru ce ne izgoneşti în pământul şacalilor?
Pentru ce ne-ai învăluit în întuneric?..."[18]

Transformat în cenuşă şi înviat de focul acestei iubiri, Israel va renaşte ca „un fiu nou". În această calitate de „fiu", murind şi renăscînd de atîtea ori, el va trebui să-şi citorească singur dimensiunea sa de „Mireasă" a lui Dumnezeu.

Prin aceeaşi lucrare a sufletului, „Evreul" devine „fiu" în raport cu el însuşi şi cu Dumnezeu şi „Mireasă" în raport cu Dumnezeu.

De aceea, aceeaşi lumină obscură întîmpină naşterea „Evreului" ca „fiu" şi asistă, de asemenea, la verticalizarea sa ca „Mireasă", devenind astfel capabil să părăsească pământul sclaviei în care a fost închis.

„Căci Împăratul a dorit frumuseţea ta!
El este Domnul tău, apleacă-te înaintea Lui.
Toată slava fiicei Împăratului este în lăuntrul ei.
Ea se răspîndeşte în veşmintele sale ţesute din aur."[19]

NOTE

[1] Facerea 1, 2.
[2] Luca 23, 44–46.
[3] Iov 41, 16.
[4] II Petru 1, 4.
[5] Cf. *supra*, p. 31.
[6] Isaia 62, 2–3.
[7] Ieşirea 20, 18.

[8] Numerii 21, 8–9 şi Ioan 3, 14.
[9] Facerea 4, 3–12.
[10] Facerea 2, 21.
[11] Cf. L. de F., t. II, p. 299.
[12] Ioan 21, 18.
[13] Facerea 2, 24.
[14] Ps. 70, 3.
[15] Matei 27, 46.
[16] Sfîntul Ioan al Crucii, *La Nuit obscure*, Cartea II, cap. V.
[17] Ps. 96, 1–4.
[18] Ps. 44, 20.
[19] Ps. 44, 12–14.

13

A ZECEA PLAGĂ : MOARTEA PRIMILOR NĂSCUȚI DINTRE OAMENI ȘI ANIMALE

Ieșirea 11 și 12

„După aceea a zis Domnul către Moise : «Încă o plagă voi mai aduce asupra lui Faraon și asupra Egiptului și după aceea vă vor da drumul de aici. Dar cînd vă vor da drumul, cu grăbire vă vor alunga de aici. Spune dar poporului tău în taină, ca fiecare bărbat de la vecinul său și fiecare femeie de la vecina ei să ceară împrumut vase de argint și vase de aur și haine» [...] Și a zis Moise : «Așa grăiește Domnul : La miezul nopții voi trece prin Egipt. Și va muri tot întîiul născut în pămîntul Egiptului, de la întîiul născut al lui Faraon, care urmează să șadă pe tronul său, pînă la întîiul născut al roabei de la rîșniță și pînă la întîiul născut al dobitoacelor. Și va fi plîngere mare în tot pămîntul Egiptului, cum n-a mai fost și cum nu va mai fi. Iar la toți fiii lui Israel nici cîine nu va lătra, nici la om, nici la dobitoc, ca să cunoașteți ce deosebire face Domnul între Egipteni și israeliți. Și se vor pogorî toți acești slujitori ai tăi la mine și, închinîndu-se mie, vor zice : Ieși împreună cu tot poporul tău, pe care-l povățuiești tu. Și după aceea voi și ieși». Și a

ieşit Moise de la Faraon înfierbîntat de mînie [...] Dar Domnul a învîrtoşat inima lui Faraon şi el n-a ascultat să lase pe Israel să iasă din pămîntul său. Apoi a grăit Domnul cu Moise şi Aaron în pămîntul Egiptului şi a zis : «Luna aceasta să vă fie începutul lunilor, să vă fie întîia între lunile anului. Vorbeşte deci la toată obştea fiilor lui Israel şi le spune : În ziua a zecea a lunii acesteia să-şi ia fiecare din capii de familie un miel ; cîte un miel de familie să luaţi fiecare. Iar dacă vor fi puţini în familie, încît să nu poată fie deajuns ca să nu poată mînca mielul, să ia cu sine de la vecinul cel mai aproape de dînsul un număr de suflete : număraţi-vă la un miel atîţia cît pot să-l mănînce. Mielul să vă fie de un an, parte bărbătească şi fără meteahnă, şi să luaţi sau un miel sau un ied. Să-l ţineţi pînă în ziua a paisprezecea a lunii acesteia şi atunci toată adunarea obştii fiilor lui Israel să-l înjunghie către seară. Să ia din sîngele lui şi să ungă uşorii şi pragul cel de sus al uşii casei unde au să-l mănînce. Şi să mănînce în noaptea aceea carnea lui friptă la foc ; dar s-o mănînce cu azimă şi cu ierburi amare. Dar să nu-l mîncaţi nefript deajuns sau fiert în apă, ci să mîncaţi totul fript bine pe foc, şi capul cu picioarele şi mărunţaiele. Să nu lăsaţi din el pe a doua zi şi oasele lui să nu le zdrobiţi. Ceea ce va rămîne pe a doua zi să ardeţi în foc. Să-l mîncaţi însă aşa : să aveţi coapsele încinse, încălţămintea în picioare şi toiegele în mîinele voastre ; şi să-l mîncaţi cu grabă, căci este Paştele Domnului. În noaptea aceea voi trece peste pămîntul Egiptului şi voi lovi pe tot întîiul născut în pămîntul Egiptului, al oamenilor şi al dobitoacelor, şi voi face judecată asupra tuturor dumnezeilor în pămîntul Egiptului, căci Eu sînt Domnul. Iar la voi sîngele va fi semn pe casele în care vă veţi afla ; voi vedea sîngele şi vă voi ocoli şi nu va fi între voi rană

omorîtoare, cînd voi lovi pămîntul Egiptului. Ziua aceea să fie spre pomenire şi să prăznuiţi într-însa sărbătoarea Domnului din neam în neam ; ca aşezare veşnică s-o prăznuiţi». Apoi a chemat Moise pe toţi bătrînii fiilor lui Israel şi le-a prescris ce-a zis Domnul : «Căci are să treacă Domnul să lovească Egiptul ; şi văzînd sîngele de pe pragul de sus şi de pe cei doi uşori, Domnul va trece pe lîngă uşă şi nu va îngădui pierzătorului să intre în case, ca să vă lovească. Păziţi acestea ca un aşezămînt veşnic pentru voi şi pentru copiii voştri.» Au mers deci fiii lui Israel şi au făcut toate cum porunci Domnul lui Moise şi Aaron ; aşa au făcut. Iar la miezul nopţii a lovit Domnul pe toţi întîi-născuţii în pămîntul Egiptului, de la întîi-născutul lui Faraon, care şedea pe tron, pînă la întîi-născutul robului, care sta în închisoare, şi pe toţi întîi-născuţii dobitoacelor. Şi s-a sculat noaptea Faraon însuşi, toate slugile lui şi toţi Egiptenii, şi s-a făcut bocet mare în toată ţara Egiptului, căci nu era casă în care să nu fie mort. În aceeaşi noapte a chemat Faraon pe Moise şi pe Aaron şi le-a zis : «Sculaţi-vă şi ieşiţi din pămîntul poporului meu! Şi voi şi fiii lui Israel! Şi duceţi-vă de faceţi slujbă Domnului Dumnezeului vostru, precum aţi zis. Luaţi cu voi şi oile şi boii voştri, cum aţi cerut, şi vă duceţi şi mă binecuvîntaţi şi pe mine!» Fiii lui Israel au plecat din Ramses spre Sucot, ca la şase sute de mii de bărbaţi pedeştri, afară de copii. Timpul însă, cît fiii lui Israel şi părinţii lor au trăit în Egipt şi în ţara Canaan, a fost de patru sute treizeci de ani."[1]

Această a zecea plagă poartă amprenta peceţii divine. Numărul zece, prin el însuşi, introduce litera *Yod*, litera iniţială a lui YHWH, despre care Tradiţia afirmă că el

conține Numele Sfînt în deplinătatea Sa. Litera *Yod* reprezintă „mînerul Sabiei" – יהוה [2].

Pe de altă parte, numărul zece reprezintă unitatea în registrul zecilor, adică cel care se referă la lumea creată. În acest sens el reprezintă întruparea Un-ului Dumnezeiesc, adică a Fiului Omului. E un aspect esențial din moment ce YHWH, vorbind de plaga a zecea, insistă asupra caracterului său unic :

„Eu voi trimite încă o plagă Una".

Limba ebraică adaugă în mod intenționat un număr și nu un simplu articol nehotărît, și acest număr este dumnezeiesc!

A cincea plagă atingea în Om „sufletele sale vii", care constituiau în el cei doi *Hé* din dumnezeiasca Tetragramă și care erau simbolizate prin animale. De aceea, această plagă centrală în ansamblul lucrării, ciuma, pe care noi am identificat-o cu „Logosul", cauza moartea animalelor Egiptenilor. A zecea plagă, care prin numărul zece se referă la *Yod*, va atinge Omul însuși. Această nouă intervenție dumnezeiască este un eveniment focal, pe care l-au pregătit cele nouă plăgi anterioare, iar întunericul profund i-a grăbit apariția.

Cele nouă încercări, în textul ebraic, nu au fost numite „plăgi", ci „semne, minuni, dovezi ale puterii dumnezeiești etc.". Numai a zecea intervenție dumnezeiască este numită, în mod real, „plagă". Dacă, în tradiția orală, acest cuvînt a fost extins și la celelalte încercări, el nu a fost, totuși, pronunțat de YHWH decît o singură dată, urmat de precizarea *Una*, de care tocmai am amintit.

Această plagă este unică în sine și Una în calitatea sa divină.

Cuvîntul ebraic *Nega*, prin care ea se exprimă, are şi sensul de „atingere", „lovitură", căci poartă amprenta unui semn al violenţei. Într-o interpretare mai subtilă, este vorba de o intervenţie ce se înscrie în contextul unei rătăciri pentru a arăta o cale. Acest aspect vine să confirme caracterul didactic şi nonpunitiv pe care l-am presimţit în ansamblul încercărilor trimise de YHWH Egiptenilor. Dar în această ultimă încercare, Sabia dumnezeiască devine mai violentă şi pătrunde în inima lucrurilor „pînă la despărţitura sufletului şi duhului, pînă la încheietura măduvelor"[3].

Ea pătrunde în sînul însuşi al spaţiului lăuntric al transformării, pe care îl va găsi la „Evreu" locuit de un „fiu", pregătit să se nască, începînd cu cea de a noua etapă, şi gol la „Egiptean", expresia acestui gol fiind rătăcirea, iar Sabia loveşte în el în mod dureros.

Pentru că „Egipteanul" nu a adus pe lume un fiu interior, fiul său exterior moare. Cei dintîi născuţi ai animalelor, cu care fiul s-a identificat, pentru că nu a ajuns la dimensiunea sa umană, mor împreună cu el.

Legea este implacabilă. Ea este ontologică şi lucrează şi astăzi cînd eu scriu aceste rînduri. În această lume, copiii noştri mor pentru că noi nu naştem din lăuntrul nostru un „fiu" nou, cel dintîi născut, care, prin morţi şi naşteri succesive în adîncul nostru interior, să ctitorească integralitatea fiinţei noastre, Numele nostru tainic, dumnezeiesc!

Tainele creştine vin să confirme această lege.

Ele se deschid cu Maria care este „noua Evă", însă cu o voi numi mai curînd „noua *Isha* – Mireasă" a lui Adam, Omul umanitate, prin care ne este dat să trăim creşterea tainică a interiorităţii sale, a spaţio–timpului său interior în Istorie :

„Maria, cînd s-a împlinit vremea, a născut pe fiul său, Cel Unul născut",

ne spune evanghelistul Luca[4].

Dacă Maria este *Isha*, identificîndu-se cu mireasa interioară a lui Adam, nu ar fi greşit să spunem, vorbind despre Omul interior, că :

„Adam (Omul – umanitate) a născut pe fiul său, Cel unul născut".

Acest lucru e cu atît mai evident, cu cît Iisus nu s-a referit în mod esenţial decît la această dimensiune a fiinţei :

— Vorbind despre El însuşi, deşi s-a născut biologic dintr-o fecioară, El nu se va numi decît „Fiul Omului" (în ebraică : fiul lui Adam).

Atunci, însă, cînd vorbeşte despre Ioan Botezătorul, spunînd că este „fiul femeii", oricît de mare ar fi el, se referă desigur la fiul biologic.

— Niciodată Iisus nu s-a referit la Maria doar ca la mama sa după trup, de aceea sensibilitatea noastră cu totul naturală este cîteodată surprinsă şi afectată de atitudinea „dură" a lui Iisus faţa de mama sa.

— Iisus se va adresa Mariei, făcînd pentru prima dată apel la maternitatea sa, în momentul răstignirii pe Cruce, cînd, în agonie fiind, îi încredinţează un alt fiu, pe Ioan :

„Femeie, iată fiul tău"[5],

îi spune El.

Dar această filiaţie, ca şi cea a lui Iisus, în profunzimea ei, nu aparţine planului pe care noi îl avem în comun cu animalele. Este vorba, de fapt, de primul născut care, atunci

cînd moare, face aceasta pentru a lăsa loc unui alt fiu, după legea „morții și învierii" în sînul interiorității Omului.

Ca și în pămîntul exterior, în care grăuntele de grîu moare pentru a învia într-un spic nou, „fiul", care în ebraică are același nume cu „grăuntele de grîu", *Bar*, moare, de asemenea, pentru a învia în pămîntul interior.

Bar–Abbas, „fiul Tatălui" este, de altfel, eliberat din lanțurile sale atunci cînd Iisus, Fiul Tatălui, moare![6]

Ioan este noul fiu lăuntric, rod al umanității care, în mod paradoxal, în Hristos, este deja integral împlinit! Și alții, desigur, o dată cu Ioan, din mulțimea sfinților, mărturisesc despre maternitățile tainice ale Omului în desfășurarea lentă a Istoriei sale. Dar în lumina Tradiției creștine, Iisus, Fiul Omului, este și Fiul lui Dumnezeu și, ca atare, în Dumnezeu însuși e trăit misterul arhetipal al morții și învierii Fiului. Maria este icoana sanctuarului ceresc în care se împlinește această dublă și în același timp unică jertfire. De aceea Iisus „fiul Cel Unul născut" al Mariei este, de asemenea, și Unicul Fiu al lui Dumnezeu. În calitate de Fiu al lui Dumnezeu, recapitulînd în El pe toți fiii interiorității Omului, îl conduce pe om spre originea sa, spre împlinirea sa finală. În calitate de YHWH „Eu sînt", participînd, de asemenea, la veșnicia prezentă în fiecare moment al Istoriei, El face cunoscut acest mister central în toate momentele Istoriei umanității și oferă fiecăruia, dintru începutul și pînă la sfîrșitul timpurilor, putința de a ajunge la propria împlinire. Toți sînt informați despre acest mister, toate popoarele care îl înveșmîntă în miturile lor, și fiecare dintre noi în profunzimea ființei noastre.

Prin puterea acestei cunoașteri tainice și paradoxale, prezentă întru el, Avraam a avut curajul, la cererea lui Dumnezeu, să-l conducă spre jertfire pe propriul său fiu Isaac :

„Ia pe fiul tău, pe unicul tău fiu, cel pe care-l iubeşti, Isaac, şi mergi spre tine însuţi în pământul Moria şi acolo îl vei aduce ardere de tot pe unul din munţii pe care eu ţi-l voi spune"[7].

Isaac era nu numai fiul unic şi drag al tătălui său, ci Dumnezeu a extins asupra lui Legământul său, promiţîndu-i că va fi părintele unui mare popor...

Este evident că numai puterea Duhului Sfînt, şi o cunoaştere tainică a lucrurilor, l-au determinat pe Avraam să asculte de această poruncă nebunească, absurdă în raport cu promisiunea făcută şi cu cea mai elementară înţelepciune! Avraam a auzit în acel moment, pentru a doua oară, porunca dumnezeiască :

„Mergi spre tine însuţi".

Dincolo de lipsa de siguranţă pe care şi-a asumat-o „părăsind pe tatăl şi pe mama sa", după prima poruncă, Avraam merge acum spre lipsa de siguranţă a inimii şi a Duhului. El nu mai ştie nimic, nu mai înţelege nimic, dar ascultă. Şi dacă Isaac a fost salvat, asta se datorează faptului că în Evreul Avraam s-a născut un nou fiu lăuntric, prin ascultarea de Dumnezeu!

La fel, poporul evreu, fiu al lui Avraam, nu a putut să trăiască cele nouă luni în matricea–Egipt – adică patru sute treizeci de ani istorici – decît prin puterea inspiratoare a Duhului.

Aş vrea acum să ofer cititorului acestor pagini, poate dificile, un moment de odihnă, încercînd, totuşi, să le prezint într-o manieră mai simplă. Dar cum să fac mai înţeles, fără a-i trăda conţinutul, un text ce ar dori să facă inteligibil

faptul că Evreii se confruntă cu stăpînirea puterii cuprinsă într-un arc, atunci cînd el este întins? Cine ar putea trăi aventura nebună a săgeții, atunci cînd ea ar pleca din arc, fără ca înainte să fi învățat să stăpînească arcul?

Eu am întîlnit prin anii '50, cînd mă aflam într-un marasm existențial și rătăcire interioară, o femeie, una din acele ființe pe care nu le întîlnești decît o dată în viață, dar care ne marchează inima cu o tainică pecete, ca o lumină pe calea întunericului.

Unguroaică fiind, căsătorită cu un olandez, a fost determinată de profesia sa să vină, pentru puțin timp, în orașul unde locuiam. Cei doi scăpaseră cu greu din cîmpurile de concentrare japoneze ale Indoneziei, țară în care i-a surprins războiul.

Simțind în mine o căutare disperată a sensului vieții și al suferinței, această femeie s-a împodobit deodată cu un fel de aureolă a seninătății, a luminii și a unei iubiri pe care nu o pot evoca în acest moment, fără a lăsa să țîșnească emoția mea profundă. Atunci ea mi-a zis :

„Annick, atunci cînd am fost luați de japonezi, soțul meu a fost dus într-un lagăr de bărbați, iar eu, împreună cu cele două fiice ale mele de 14 și 15 ani, într-un lagăr de femei. În fiecare zi, fiicele mele erau luate pentru a lucra pentru japonezi...

Eu dormeam rău, adaugă ea cu umor, și mă întrebam de ce... Într-o noapte am descoperit cauza! Eu îi detestam pe japonezi.

A trecut apoi mult timp...

Într-o zi o mare dezordine a cuprins lagărul ; ea s-a amplificat, și noi am aflat că au sosit americanii. Într-o altă zi japonezii nu au mai apărut și sîrmele ghimpate au fost ridicate. Am plecat cu fiicele mele, în mijlocul unei coloane rătăcitoare, fără nici un scop, ca niște cadavre ambulante dintre care multe se pră-

buşeau. Am întîlnit alte coloane la fel de rătăcitoare, care mergeau în direcţia opusă nouă, fără un alt scop decît acela de a pleca, a călători şi a căuta vreun sens în altă parte.

Într-o zi, întîlnind una din aceste coloane, trupul meu s-a întors ca şi cum ar fi recunoscut pe cineva. Cel care părea a fi un bărbat s-a întors de asemenea, o dată, de două ori. Am sfîrşit prin a ne apropia unul de altul : era soţul meu!

Annick, astăzi eu pot să-ţi mărturisesc că Avraam care a urcat pe muntele Moria şi cel care a coborît de pe el nu mai era acelaşi om!"

Eu n-am mai revăzut-o pe această femeie, care ştia ce s-a petrecut pe muntele Moria şi care a experiat Paştele său. Dar ea mi l-a relatat şi la rîndul meu îl relatez. Mesajul acesta a dat putere vieţii mele şi din cauza lui, din cauza integrării sale totale în fiinţa mea, eu îndrăznesc aici să vorbesc despre Paşte şi despre Mielul pascal.

„Tată iată focul, iată lemnele, dar unde este mielul pentru jertfă?" a întrebat Isaac, gata să fie jertfit, pe tatăl său Avraam![8]

Răspunsul îl va da, după 1800 de ani, Ioan Botezătorul, atunci cînd, botezînd în Iordan, l-a numit pe Hristos :

„Mielul lui Dumnezeu"[9].

Acest răspuns este totuşi veşnic şi, ca atare, contemporan şi cu Avraam. De altfel Ioan precizează : „Acesta este despre care eu am zis : după mine vine cineva care a trecut înaintea mea, pentru că înainte de mine era [...]. El vă va boteza cu Duhul Sfînt".

Între timpul lui Avraam şi cel al lui Ioan, Isaia a profeţit despre jertfirea sa spunînd :

„Ca un miel spre junghiere s-a adus şi ca o oaie fără de glas în mîinile celui care o tunde, nu şi-a deschis gura"[10].

Între timpul lui Avraam şi cel al lui Isaia, Dumnezeu îi porunceşte lui Moise :

„Fiecare să-şi ia pentru sine un miel, un miel pentru fiecare familie [...] să-l junghie între două seri [...] să ia din sîngele lui [...] să mănînce în noaptea aceea carnea lui friptă la foc [...] să aibă coapsele încinse, încălţăminte în picioare, toiagul în mînă, şi să mănînce în grabă căci este Paştele Domnului (YHWH)".

Un suflu imens străbate aceste două milenii, cel al „Fiului" care se face miel de jertfă, pentru ca un nou fiu să se nască şi să crească. El se smereşte puţin cîte puţin înaintea Fiului integral împlinit. Acest eveniment crucial în Iisus, Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului, în cea de-a şasea lună a gestaţiei umanităţii, inspiră toate conştiinţele din primul moment al concepţiei pînă la sfîrşitul lunii a noua. El oferă putinţa actualizării acestei creşteri a sevei, mai întîi în poporul evreu, şi acum în umanitatea întreagă, în fiecare fiinţă umană, care repetă în trupul său integralitatea acestei imense aventuri şi care nu cunoaşte boala „Egipteanului" decît dacă o trăieşte.

Gata fiind de plecare şi de părăsire a pămîntului sclaviei lor, pentru că au născut un nou fiu, Evreii jertfesc „mielul", semn exterior al mielului, care a suferit şi a murit în ei, semn al sîngelui ce a curs în ei.

Iată că dimensiunea „Fiului", care le-a fost retrasă o dată cu paiele necesare pentru folosirea cărămizilor, este recucerită. Dar, o dată cu aceasta, ei nu mai au de a face cu cărămizile. Prin Moise ei au avut revelația Pietrei din capul unghiului, a Numelui Sfînt și acum ei se cresc, în această calitate de „piatră", pentru a deveni „fii ai tatălui" (joc de cuvinte ebraice, despre care am vorbit mai sus, construit în jurul substantivului „piatră", *Eben*, alcătuit din „tată", *Ab*, și „Fiul", *Ben*).

Ce semnifică însă porunca dumnezeiască a jertfirii mielului „între două seri"? Expresia pare foarte importantă, pentru că revine pe parcursul întregii vieți a Evreilor cînd comemorează Paștele lor. Dacă luăm expresia în sens literal, nu putem să înțelegem graba care este, de asemenea, poruncită de Dumnezeu pentru consumarea mielului :

> „Îl veți mînca cu coapsele încinse, cu încălțămintea în picioare, toiegile în mînă și îl veți mînca în grabă..."

„Este vorba de un interval care nu se situează, desigur, între două apusuri de soare, ci între două crepuscule care apar în aceeași seară, adică în momentul apusului soarelui și cel în care centrul soarelui este la 18° sub orizont, moment cînd se instalează noaptea. Este vorba de «crepusculul civil» în raport cu «crepusculul astronomic». În Țara Egiptului, în această perioadă a anului în care se situează Paștele, acest interval durează în jur de o oră și jumătate"[11].

Expresia ebraică „între două seri" se poate, de asemenea, traduce prin expresia „între două zboruri de corb" dacă ne amintim că „seara" și „corbul" se exprimă prin același cuvînt ebraic (ca în arca lui Noe). Căci Sabia va

pătrunde în inima Egiptului, pentru prima dată, şi cei dintîi născuţi ai oamenilor şi animalelor vor pieri. A doua oară şi armata sa va fi înghiţită de apele Mării Roşii, prin care Evreii vor trece cu picioarele uscate. În acel moment, peste Egipt, noaptea va fi într-adevăr totală.

Oricum ar fi, intervalul dintre aceste „două seri" este scurt.

Se înţelege că plecarea este iminentă şi mîncarea trebuie luată în grabă.

Mielul va fi „fript la foc", simbol al unei noi iubiri, de ordin spiritual, care a jertfit mielul interior în focul cuptorului.

El va fi consumat cu „ierburi amare", semn al integrării amărăciunii legată de sclavie, şi cu „pîine nedospită", căci nimic din ceea ce a dospit în pămîntul sclaviei nu s-a înălţat în căldura Duhului Sfînt, ci în cea a patimilor.

Această pîine nedospită este *Matsah*, cuvînt ce are aceeaşi rădăcină cu verbul a „suge" şi trimite pe Om spre o hrană maternă, spre o relaţie arhaică, spre dobîndirea cunoaşterii pe calea interioară. Pîinea dospită trimite spre tatăl. Dar în Egipt

„tatăl vostru este diavolul"[12],

va spune Iisus, vorbind despre lume ca extrapolare a Egiptului. Această întoarcere la pîinea azimă, după ce Evreii au mîncat pîinea durerilor, este semnul întoarcerii lor spre „mama" care-i va determina să se întoarcă la adevăratul „Părinte" printr-o pîine dospită.

„Tu vei mînca pîinea cu sudoarea mîinilor tale, pînă ce te vei întoarce spre *Adamah*."[13]

Adamah, reamintim acest lucru, este mama interioară numită *Isha* în calitatea sa de mireasă.

„Omul trebuie să se unească cu mama sa pentru a deveni, la rîndul său, mireasa Tatălui."

Noi am avut deja ocazia să punem în lumină această mare lege ontologică atunci cînd am abordat necesitatea cununiei interioare[14]. Or, „Evreul", părăsind Egiptul pentru a merge spre „pămîntul făgăduinţei", pămînt esenţial interior, pămînt al Numelui, simbolizat de Ierusalim, merge spre Tatăl. El nu va putea face această călătorie fără a se întoarce spre Mama – *Adamah*, dar nu printr-o regresie infantilizantă pe care am denunţat-o mai sus[15], ci prin dobîndirea darurilor constitutive ale conştiinţei sale, în suflul Duhului Sfînt. Cele zece plăgi au fost pentru el ca o propedeutică a acestei cuceriri a conştiinţei, o pregătire iniţiatică suficient de puternică nu numai pentru a-i face cunoscută calea pe care încă o mai are de făcut, ci şi pentru a-l ajuta să se nască la un alt nivel al conştiinţei de sine, devenind un „fiu nou". Ca orice naştere, şi aceasta a fost marcată de o vărsare a sîngelui izvorînd din moartea care îi este complementară, simbolizată de moartea mielului.

Sîngele mielului care atinge uşa „Evreului" este asemănător cu cel ce înroşeşte vulva unei tinere care naşte. Cînd Sabia pătrunde atunci în inima Egiptului, YHWH îl binecuvîntează pe Evreu, căci are aceleaşi însuşiri cu Sabia şi Aceasta îl recunoaşte. YHWH „trece pe deasupra" uşii Evreilor. Această „trecere pe deasupra" care-i ocroteşte pe Evrei este Pesaḥ, Paştele!

Numele de Paşte semnifică trecerea lui YHWH, care va permite apoi plecarea Evreilor, propria lor „trecere" în afara Egiptului, însă cuvîntul nu va mai avea aceeaşi semnificaţie.

În sine, Paștele este o lucrare a lui YHWH, chiar dacă a fost apoi transferată poporului evreu.

Sabia „trece pe deasupra casei" în care tocmai s-a născut un „fiu". Ea se abate, însă, asupra casei în care stăpînește sterilitatea și devine distrugătoarea copilului pe care acea casă îl îndrăgea. Numele de „Distrugător" e numele lui Mesia!...

Iisus, Mesia, va confirma acest lucru :

„Cel care nu este cu mine este împotriva mea"[16],

va spune El, vorbind despre Hristosul interior și, deci, despre Sabie!...

Cum să rămînem indiferenți la această lege inexorabilă în rigoarea sa, și care lasă loc nesfîrșitei tandrețe a lui Dumnezeu față de omul ce-și recunoaște greșeala și se convertește în inima sa, din care țîșnesc lacrimile?

Cineva m-a învățat, copil fiind, că eu datoram totul părinților. Aducînd, la rîndul meu, copii pe lume, am descoperit că lor le datoram totul. Eu le datoram împlinirea mea. Suferințele lor, moartea lor se identifică cu suferințele mele și cu propria moarte lăuntrică. Cînd Sabia trece peste casa „Egiptului" cu care mă identific, ea face din copii mei oglinda greșelilor mele, ale strămoșilor mei, ale grupului din care fac parte. Dar pe „Evreul" cu care de asemenea mă identific, ea îl binecuvîntează „pînă la al miilea neam", spune Dumnezeu lui Moise[17].

Copii mei mă conduc fără milă „spre mine însămi" și eu știu că nu este vorba de „pedeapsa" ce trezește o culpabilitate la fel de distrugătoare ca și eroarea inconștienței, ci de o trezire a conștiinței, dacă știu să privesc oglinda

aceasta cu ochii inimii.

Sfîntul Nectarie al Eginei[18], cînd era superiorul unui colegiu de tineri fată de care se simțea ca un părinte, a primit într-o zi în biroul său, conduși cu duritate de un supraveghetor, patru studenți a căror ceartă s-a încheiat cu injurii și lovituri. Părintele Nectarie îi privi îndelung drept în ochi și cu o nesfîrșită tristețe îi lasă să plece, fără a le aplica pedeapsa pe care o aștepta acuzatorul.

Acesta a fost și mai surprins în momentul cînd Sfîntul Nectarie, chemînd pe bucătarul colegiului, i-a cerut să-l lase într-un post total timp de trei zile.

Sfîntul a inversat astfel responsabilitățile : el a avut ochii inimii... Purificarea și rugăciunea sa și-au prelungit rădăcinile în sufletul celor patru „fii" și au sfărîmat învelișul stupidității mai mult decît orice „pedeapsă", ce ar fi prelungit violența.

O „transfuzie de sînge" subtilă, iubitoare, poate la fel să transforme totul, chiar dacă un astfel de lucru nu este înțeles decît de foarte puțini... Dar e adevărat că această transfuzie de la fiul lăuntric la copilul după trup implică nașterea în suferință.

„În durere vei aduce pe lume fii"[19],

spune Dumnezeu lui *Isha*, care tocmai mîncase din fructul oprit și dăduse și soțului ei.

Această naștere interioară care, ontologic, trebuia să se facă prin încercarea unei destabilizări necesare, se continuă prin condiționarea noastră dureroasă, prin suferința animalului rănit la care am fost reduși. Este evident că în mijlocul suferinței omul se trezește. Asemenea lui Iov, și noi, cînd sîntem „prinși de grumaz și sfărîmați",

ne deschidem inima. Și eu m-am trezit în mijlocul suferinței și printr-o biciuire profundă am primit evidența acestor legi în plin obraz, un obraz ce căuta să-l contemple pe Dumnezeu și n-a văzut decît pe ucigătorii săi.

Dintre cele „nouă fericiri" care deschid predica lui Iisus[20] și care pot constitui un răspuns la primele nouă „plăgi", cea de-a șasea mă impresionează cel mai mult :

„Fericiți cei curați cu inima, căci aceia vor vedea pe Dumnezeu".

Cine poate crede că există o inimă curată, care să nu fi trecut prin exigența lui *Waw* care operează ca un ascuțiș al Sabiei pentru a o tăia împrejur?

Cine, acoperit de o lepră, pe care o confundă cu un veșmînt de aur, poate pretinde că-L vede pe Dumnezeu?

Doar cuptorul iubirii Sale poate să ne vindece și să ne conducă la cununiile profunde în care vederea noastră devine lepră, noroi, ciumă, inconștiență totală, al cărei miros este fetid. „Sîngele ochiului", după cum sînt numite lacrimile în limba ebraică, curge din abundență.

Și iată că, într-o manieră neașteptată, Lumina necreată a Soarelui pătrunde pînă în întunecata închisoare a sufletului, o lumină care umple toate spațiile cosmice. Cu tandrețe ea invadează spiritul și inima noastră. Noi o vedem și rămînem întru ea, și totuși nu sîntem încă pregătiți să credem în acest miracol al Bunătății Părintelui nostru :

„Cînd L-au văzut i s-au închinat, ei care se îndoiseră"[21].

Ei, „se îndoiseră" căci nu erau capabili să-și asume ceea ce li se întîmpla : „Eu, săracul și mizerabilul... este oare posibil?"[22]

Premisă a Luminii necreate, soarele pământului Canaan, care de acum îi va ilumina pe Evrei, după întunericul Egiptului, nu va micşora îndoiala din inima lor!

„Este posibil acest lucru?",

întreabă şi astăzi copilul pe părintele său în seara de *Pesaḥ* :

„Cine deosebeşte această noapte de toate celelalte nopţi?..."

NOTE

[1] Eu am mers la esenţialul acestei relatări pentru a face inteligibil Paştele, dar invit pe cititor să citească în întregime capitolele XI şi XII din cartea *Ieşirea*.
[2] Cf. *supra*, p. 46.
[3] Evrei 4, 12.
[4] Luca 2, 6–7.
[5] Ioan 19, 26.
[6] Ioan 18, 40.
[7] Facerea 22, 1–20.
[8] Facerea 22, 7.
[9] Ioan 1, 29.
[10] Isaia 53, 7.
[11] După lucrările lui Nicolas Kemp, care mi-a scris o scrisoare pe 20 aprilie 1985.
[12] Ioan 8, 44.
[13] Facerea 3, 19, deja citat la p. 42 şi 86.
[14] Cf. *supra*, p. 143 şi L. de F., t. II, p. 22 şi t. III, p. 237.
[15] Cf. *supra*, p. 142.
[16] Matei 12, 30.
[17] Ieşirea 20, 6.
[18] Sfîntul Nectarie al Eginei, 1846–1920.
[19] Facerea 3, 16.
[20] Matei 5, 1–2.
[21] Matei 28, 17.
[22] Archimandrite Sophrony, *Voir Dieu tel qu'Il est*, Éditions Labor et Fides, p. 110.

14
Trecerea mării roşii

Ieşirea 13, 17–22 şi 14

„Iar după ce Faraonul a dat drumul poporului, Dumnezeu nu l-a dus pe calea cea către pământul Filistenilor, care era mai scurtă ; căci a zis Dumnezeu : «Nu cumva poporul, văzînd război, să-i pară rău şi să se întoarcă în Egipt». Ci a dus Dumnezeu poporul împrejur, pe calea pustiului, către Marea Roşie. Şi fiii lui Israel au ieşit în bună rînduială din pământul Egiptului. Atunci a luat Moise cu sine oasele lui Iosif ; căci Iosif legase pe fiii lui Israel cu jurământ, zicînd : «Are să vă cerceteze Dumnezeu şi atunci să luaţi cu voi şi oasele mele de aici!» Fiii lui Israel au pornit apoi din Sucot şi şi-au aşezat tabăra la Etam, la capătul pustiului. Iar Domnul mergea înaintea lor : ziua în stîlp de nor, arătîndu-le calea, iar noaptea în stîlp de foc, luminîndu-le, ca să poată merge şi ziua şi noaptea. Şi n-a lipsit stîlpul de nor ziua, nici stîlpul de foc noaptea dinaintea poporului.

Atunci a grăit Domnul cu Moise şi a zis : «Spune fiilor lui Israel să se întoarcă şi să-şi aşeze tabăra în faţa Pi-Hahirotului, între Migdal şi mare, în preajma lui Baal-

Țefon. Acolo, în preajma lui, lîngă mare, să tăbărîți. Că Faraon va zice către poporul său : Fiii aceștia ai lui Israel s-au rătăcit în pămîntul acesta și i-a închis pustiul. Iar Eu voi învîrtoșa inima lui Faraon și va alerga după ei. Și-Mi voi arăta slava Mea asupra lui Faraon și asupra a toată oștirea lui ; și vor cunoaște toți Egiptenii că Eu sînt Domnul!» Și au făcut așa.

Atunci s-a dat de știre regelui Egiptului că poporul evreu a fugit. Și s-a întors inima lui Faraon și a slujitorilor lui asupra poporului acestuia și ei au zis : «Ce am făcut noi? Cum de am lăsat pe fiii lui Israel să se ducă și să nu ne mai robească nouă?» A înhămat deci Faraon carele sale de război și a luat poporul său cu sine. A luat cu sine șase sute de care alese și toată călărimea Egiptului și căpeteniile lor. Iar Domnul a învîrtoșat inima lui Faraon, regele Egiptului, și a slujitorilor lui, și a alergat acesta după fiii lui Israel ; dar fiii lui Israel ieșiseră sub mînă înaltă. Și au alergat după ei Egiptenii cu toți caii și carele lui Faraon, cu călăreții și cu toată oștirea lui și i-au ajuns cînd poposiseră ei la mare, lîngă Pi-Hahirot, în fața lui Baal-Țefon. Dar cînd s-a apropiat Faraon și cînd s-au uitat fiii lui Israel înapoi și au văzut că Egiptenii vin după ei, s-au spăimîntat foarte tare fiii lui Israel și au strigat către Domnul ; Și au zis către Moise : «Oare nu erau morminte în țara Egiptului, de ce ne-ai adus să murim în pustie? Ce ai făcut tu cu noi, scoțîndu-ne din Egipt? Nu ți-am spus noi, oare, de aceasta în Egipt, cînd ți-am zis : Lasă-ne să robim Egiptenilor, că e mai bine să fim robi Egiptenilor decît să murim în pustia aceasta?» Moise însă a zis către popor : «Nu vă temeți! Stați și veți vedea minunea cea de la Domnul, pe care vă va face-o El astăzi, căci pe Egiptenii pe care îi vedeți astăzi nu-i veți mai vedea niciodată. Dom-

nul are să Se lupte pentru voi, iar voi fiți liniștiți!» Atunci a zis Domnul către Moise : «Ce strigi către Mine? Spune fiilor lui Israel să pornească. Iar tu întinde-ți toiagul și-ți întinde mîna asupra mării și o desparte și vor trece fiii lui Israel prin mijlocul mării, ca pe uscat. Iată, Eu voi învîrtoșa inima lui Faraon și a tuturor Egiptenilor, ca să meargă pe urmele lor. Și-Mi voi arăta slava Mea asupra lui Faraon și a toată oștirea lui, a carelor lui și asupra călăreților lui. Și vor cunoaște toți Egiptenii că Eu sînt Domnul, cînd Îmi voi arăta slava Mea asupra lui Faraon, asupra carelor lui și asupra călăreților lui». Atunci s-a ridicat îngerul Domnului, care mergea înaintea taberei fiilor lui Israel, și s-a mutat în urma lor ; și s-a ridicat stîlpul cel din nor dinaintea lor și a stat în urma lor. Astfel a trecut el și a stat între tabăra Egiptenilor și tabăra fiilor lui Israel ; și era negură și întuneric pentru unii, iar pentru ceilalți lumină, noaptea, și toată noaptea nu s-au apropiat unii de alții. Iar Moise și-a întins mîna sa asupra mării și a alungat Domnul marea toată noaptea cu vînt puternic de la răsărit și s-a făcut marea uscat, că s-au despărțit apele. Și au intrat fiii lui Israel prin mijlocul mării, mergînd ca pe uscat, iar apele le erau perete, la dreapta și la stînga lor. Iar Egiptenii urmărindu-i, au intrat după ei în mijlocul mării toți caii lui Faraon, carele și călăreții lui. Dar în straja dimineții a căutat Domnul din stîlpul cel de foc și din nor spre tabăra Egiptenilor și a umplut tabăra Egiptenilor de spaimă. Și a făcut să sară roțile de la carele lor, încît cu anevoie mergeau carele. Atunci au zis Egiptenii : «Să fugim de la fața lui Israel, că Domnul se luptă pentru ei cu Egiptenii!» Iar Domnul a zis către Moise : «Întinde-ți mîna asupra mării, ca să se întoarcă apele asupra Egiptenilor, asupra carelor lor și asupra călăreților lor». Și și-a întins Moise mîna

asupra mării şi spre ziuă s-a întors apa la locul ei, iar Egiptenii fugeau împotriva apei. Şi aşa a înecat Dumnezeu pe Egipteni în mijlocul mării. Iar apele s-au tras la loc şi au acoperit carele şi călăreţii întregii oştiri a lui Faraon, care intrase după Israeliţi în mare, şi nu a mai rămas nici unul din ei. Fiii lui Israel însă au trecut prin mare ca pe uscat şi apa le-a fost la dreapta şi stînga lor. Aşa a izbăvit Domnul în ziua aceea pe Israeliţi din mîinile Egiptenilor ; şi au văzut fiii lui Israel pe Egipteni morţi pe malurile mării. Văzut-a Israel mîna cea tare pe care a întins-o Domnul asupra Egiptenilor, şi s-a temut poporul de Domnul şi a crezut în Domnul şi în Moise, sluga Lui."

Împreună cu Miryam, sora lui Moise şi Aaron, care profeţeşte, mi-ar plăcea să iau acum tamburinul meu să dansez şi să cînt slava lui YHWH, căci în acea mică dimineaţă de Paşte, toate femeile o însoţiră ; să cînt şi să dansez în slava lui Iisus, căci Numele Său împodobeşte ca într-un filigran totalitatea povestirii atunci cînd El „lucrează" şi „salvează" poporul lui Israel. (Numele lui Iisus, *Yeşua* în ebraică, este cuprins, cu cele patru litere ale sale şi la timpul folosit în povestire, în verbul „a lucra" *Assoh* şi „a salva" *Hosea*.) Eu mă strecor printre aceste femei, revendicîndu-mă din acest Israel, cu care noi, în calitate de creştini, nu ne putem identifica decît spiritual, şi bucurîndu-mă împreună cu ele în orizontul depăşirii oricărei norme, pentru a primi viaţa în Imposibilul devenit realitate! Căci ceea ce tocmai s-a petrecut este pur şi simplu uimitor.

Eu reiau acest cuvînt „minune" care, în text, defineşte ceea ce noi înţelegem în mod obişnuit prin „plagă", pentru

primele nouă încercări. Prin ele, deja, Dumnezeu a făcut să strălucească minunile Sale. În realitate, acestea sînt „semne" sau „manifestări". Noi le numim „minuni" pentru că ochii noștri, antene inflexibile ale inimilor noastre împietrite, nu văd decît evenimentul, „lucrul" obiectiv, pietrificat numai în spațiul–timpul pe care îl observă și față de care minunea este radical străină.

Minunea devine uimire sau scandal, revoltînd prin impactul său persoanele pe care le atinge : uimire pentru „Evreu", scandal pentru „Egiptean".

În ambele cazuri, evenimentul constrînge, dezorientează și cîteodată înspăimîntă, pentru a determina creșterea și eliberarea. Căci acesta este semnul irumperii transcendenței dumnezeiești în lume, atunci cînd ea pătrunde Omul prin Sabia Sa pentru „a-i cerceta rinichii și inima", pentru a-l privi ca pe o Mireasă și a-l iubi.

Transcendența nu se impune în mod constrîngător, ci se manifestă și pune la încercare neasemănătorul pentru a-l conduce la asemănare. Ea întîlnește pe unii și-i primește pe cale, pe alții îi îndepărtează și ei se refugiază în apele asemănării cu ei înșiși – cu inconștientul lor –, în care se îneacă.

Cu toate astea, orice om are nevoie de minuni. Universul său îl înăbușă. Sămînță a divinului, el cheamă divinul, dar face aceasta cu conștiința că divinul nu ar trebui să intervină în viața lui atunci cînd el nu dorește. Divinul nu ar trebui să interpeleze niciodată Omul în ființa sa, ce devine astfel iresponsabilă.

Cărturarilor și fariseilor, „intelectualilor" epocii care îi cereau lui Iisus „să facă minuni", El le răspunde :

„Nu se va da alt semn, decît semnul lui Iona. Precum a fost Iona în pîntecele chitului trei zile și trei nopți și Fiul Omului

va rămîne trei zile şi trei nopţi în inima pămîntului"[1].

Iona, profet în Israel, refuzînd misiunea sa redutabilă de profet, se îmbarcă pentru a merge spre Tarsis, departe de Ninive unde era trimis de Domnul. Sabia pătrunde în adîncul mării, ale cărei valuri se înalţă într-o înspăimîntătoare furtună, vasul fiind ameninţat cu scufundarea. Înspăimînţaţi, conducătorii vasului întreabă cerul şi descoperă că această dramă e cauzată de un călător necunoscut, ascuns în interiorul calei şi cuprins de un somn adînc pentru a încerca să uite de furtuna sa interioară.

„Adormitule, ridică-te, i-au spus ei, cine eşti tu? Ce ai făcut?" După ce Iona le-a mărturisit cine este el, ei l-au aruncat în mare. Un peşte mare l-a înghiţit şi în pîntecul său a stat trei zile şi trei nopţi. Atunci cînd Iona şi-a amintit de YHWH, peştele cel mare l-a aruncat pe pămîntul uscat.

Iona a mulţumit, cîntînd :

„Apele m-au cuprins pînă la suflet,
Adîncul m-a înconjurat.
Algele mi-au învăluit capul.
Am coborît pînă la rădăcinile munţilor.
Zăvoarele pămîntului au fost trase peste mine pentru totdeauna.
Dar tu m-ai ajutat să mă înalţ din prăpastie
YHWH Dumnezeul meu!"[2]

„Vouă nu vi se va da alt semn decît cel al lui Iona", le-a spus Iisus celor ai căror părinţi ieşiră din Egipt precum Iona din gura peştelui, şi care îşi povesteau minunea din generaţie în generaţie. Dar inimile lor se închiseseră şi nu mai vedeau în această minune decît o istorie îndepărtată, lipsită de actualitatea sa internă şi vie, de procesul lent al

transformării prin care trecuseră Evreii pentru a fi conduși, ca și Iona, „spre pămîntul uscat", lipsită. în sfîrșit. de orice cunoaștere a legilor creației!

De aceea Hristos trimite pe farisi, cu care ne identificăm și noi, spre a treia zi a Genezei, ce a urmat marelui întuneric din cea de a doua zi, și mai ales a treia zi a propriului său infern, în splendoarea Învierii Sale. Aceste două momente locuiesc „clipa" vieții noastre.

În a treia zi a Genezei, Dumnezeu a zis :

„Să se adune apele cele de sub cer la un loc și să se arate uscatul"[3].

Apele „care sînt sub cer" simbolizează inconștientul din interiorul nostru, care ne scapă total. Chemate de Dumnezeu, ele primesc porunca de a se aduna „într-un loc Unul", fiecare din aceste trei cuvinte semnificînd, în ebraică, un Nume divin[4]. Apele sînt chemate de Dumnezeu să devină „materie divină", lucru precizat în text, în partea a doua a imperativului dumnezeiesc : „și să se arate uscatul".

La nivelul acesta al interpretării, nu este vorba de o retragere a apelor pentru ca pămîntul (numit în text „uscat") să se arate, ci de o transformare a acestor ape în uscat ; este vorba de transformarea inconștientului în conștient. În termeni moderni, ar fi vorba de o „conștientizare".

În interiorul pîntecelui marelui pește, Iona a fost atins de această poruncă divină, din moment ce el și-a amintit de Domnul său. Atunci el a văzut și a reușit să dea un nume fricii sale, moliciunii sale, neascultării sale și atîtor energii negative de care el se căiește, adică se întoarce întru sine, se cunună cu „sine" și devine lumină. Și peștele îl aruncă „pe uscat", avînd un orizont nou al conștiinței, la care a ajuns prin amintirea lui YHWH și împreună cu

El. Este momentul învierii!

O putere nouă, cea a energiilor convertite, cucerite, invadează ființa profetului care, în curînd, ia calea spre Ninive și își împlinește misiunea sa.

Israel a traversat „apele sale" pe parcursul primelor nouă încercări, pe care le putem numi „chemări" divine pentru a se asemăna și confrunta cu Sabia. Cu fiecare chemare, ca într-o convertire, Israel și-a „coagulat" apele sale. La „plaga" a zecea, Egiptul îl aruncă pe Israel „pe uscat". Este momentul învierii! O putere imensă invadează ființa poporului și-l determină să-l urmeze pe Moise și să se angajeze pe acest „uscat"!

Nimic nu ne dovedește, totuși, după logica obișnuită, că aceste ape, în care acești bărbați și femei s-au zbătut atît de dureros patru sute treizeci de ani, nu-i vor înghiți din nou. Lor le este frică și se întorc împotriva lui Moise, care i-a angajat într-o aventură imposibilă și nebunească, după logica lor formată în Egipt :

> „Mai bine era pentru noi să fim sclavii Egiptenilor decît să murim în pustiu".

În momentul precis al mutației, care implică într-adevăr o moarte, tentația decăderii e teribilă! Dar puterea lui YHWH este mai mare și irezistibilă. Evreii se hotărăsc și fac acest lucru printr-un act de credință, printr-un salt într-un plan necunoscut, necrezut, și chiar imposibil. Dar legile ce stăpînesc acest nou cîmp al realității nu mai sînt aceleași. Imposibilul devine posibil, Necunoscutul devine sensibil și Omul, devenit Arbore al Cunoașterii, devine și un fruct nou, un „Fiu".

Evreii au luat, desigur, cu ei, așa cum le-a poruncit

YHWH[5], „toate obiectele de argint și de aur ale Egiptenilor", adică toate valorile care au luminat inteligența lor și au întemeiat înțelepciunea lor în țara sclaviei, cele la care ei aveau obiceiul să apeleze pentru că ele constituiau legea. Nu se punea problema de a aboli aceste legi, ci de a le „duce cu ei", adică de a le integra pentru a se lăsa conduși spre un alt nivel al lor.

„A părăsi pe tatăl și pe mama"[6] nu înseamnă a-i renega (Tu vei cinsti pe tatăl tău și pe mama ta)[7], ci a nu mai trăi relația cu ei într-o stare de dependență, căci faptul de a-i părăsi și a asuma această nesiguranță trimite pe cel care face o asemenea experiență spre unica „lumină", unica „stîncă", din „răsăritul" ființei sale, care e YHWH. Și el, YHWH, redă acestui om un nou „tată" și o nouă „mamă", soare și lună, aur și argint nou, mergînd spre pămîntul care i s-a promis.

Pentru Evreii care părăsesc Egiptul, YHWH devine „coloană de foc în timpul nopții, coloană de nor în timpul zilei". Noul registru de legi, în care prezidează acești doi luminători cu o intensitate deosebită față de cei naturali, este cel al unei realități ce nu o exclude pe prima, ci o include și începe să-i descopere semnificația sa. Evreii, totuși, n-au ajuns încă la unitatea promisă prin profetul Isaia : În acel timp

> „Nu vei mai avea soarele ca lumină în timpul zilei și strălucirea lunii nu te va mai lumina, căci YHWH va fi pentru tine o lumină veșnică și Dumnezeul tău va fi slava ta"[8].

Această profeție va fi confirmată de Apostolul Ioan în viziunea sa apocaliptică despre Ierusalimul ceresc :

> „Și cetatea nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o

lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, şi făclia ei este Mielul".

Evreii se hrănesc încă cu roadele dualităţii şi YHWH se face „coloană de foc" pentru a lumina coborîrile lor necesare în întuneric. El se face „coloană de nor" pentru a cerne incandescenţa luminii Sale, de care Israel se va apropia din naştere în naştere.

Israel străbate cu picioare uscate inima „Mării Roşii", călăuzit de Numele Sfînt „Eu voi fi" revelat lui Moise, pentru a continua drumul său spre ţara liberă şi a merge pînă la capătul sinelui său şi a naşte pe „Eu sînt", pe Mesia, la care va ajunge în Ierusalimul terestru. Dar atunci norul va fi atît de puternic, încît mulţi nu îl vor recunoaşte ; cîţiva Îl vor recunoaşte, dar nu îl vor urma şi doar un „rest" Îl va urma... Însă acest „rest" este „drojdia" care dospeşte toată frămîntătura! (joc de cuvinte ebraice).

„Marea Roşie" este în realitate, în textul ebraic *Yam Soph*, „marea limitei" sau „marea stufurilor" - stuful fiind o plantă care creşte la limita dintre uscat şi umed şi „uneşte" uscatul cu umedul.

Ea nu e numită „roşie" decît pentru faptul că înghite, o dată cu caii lui Faraon, pe „Omul al cărui sînge este vărsat pentru că el varsă sîngele"[10], pe „Egipteanul" peste care marea se închide atunci cînd el vrea să-l urmărească pe Israel.

O minune nemaiîntîlnită!

Ea poate fi trăită ca a „unsprezecea plagă" pentru Egipteni.

După moartea celor dintîi născuţi ai lor, dintre oameni şi animale, urmează acum moartea cavaleriei lui Faraon, ce simbolizează puterea Omului investită într-un scop total străin vocaţiei sale :

„Nu în puterea calului este voia Lui, nici în cel iute la picior bunăvoința Lui"[11],

căci picioarele trebuiau să asculte de demersul lăuntric. Și atunci cînd această putere a Egiptenilor a fost zdrobită, ea a făcut din Israel „primul născut al lui YHWH"[12], dăruind primul său rod : Paștele!

Și Miryam cîntă :

„Să cîntăm Domnului, căci cu Slavă s-a preaslăvit.
[...]
Călăuzit-ai cu mila Ta acest popor și l-ai izbăvit.
Tu l-ai povățuit cu puterea Ta spre locașul sfințeniei Tale.
[...]
Tu l-ai condus și l-ai sădit în muntele moștenirii Tale.
În locul ce Ți l-ai făcut sălășluire, Doamne (YHWH).
În locașul sfînt cel zidit de mîinile Tale.
Împărăți-va Domnul (YHWH) în veac și în veacul veacului!"[13]

Trecerea evreilor nu s-ar fi putut realiza, „nașterile" noastre personale la fel și nici trecerea spre care este condusă inexorabil umanitatea întreagă nu s-ar putea împlini fără Paștele lui YHWH însuși, cel pentru care Iisus îi pregătea pe ucenicii săi cînd le vorbea de Iona.

Căci Dumnezeu însuși s-a închis într-o „limită" creată de El însuși și în care s-a întrupat, începînd cu pîntecul Mariei ce „mai vast decît cerurile fiind a devenit Tronul său"[14] și pînă la mormîntul ce păstra căpățîna lui Adam, Golgota. Și aceasta, o dată spartă pînă la rădăcină, lasă să țîșnească imediat slava lui Dumnezeu nesfîrșit de bogată și, cu toate astea, îmbogățită de cea a Omului, unită de

acum înainte cu a Sa.

Ioan Botezătorul „cel mare printre fiii femeii", cel ce recunoscuse pe Mielul lui Dumnezeu, era pe punctul de a fi decapitat. Umanitatea feminină, în dimensiunea sa masculină, cea a lui Israel, dobîndise un „fiu" prin el, dar acest fiu se retrăgea acum din faţa „Fiului Omului".

Iisus din Nazaret, Fiul Omului şi Fiul lui Dumnezeu, „recapitulează" pe Adam, Omul integral. Răstignit în lume, aşezat pe cea mai mare înălţime a Arborelui, Fruct al Arborelui Cunoaşterii, copt în mod deplin, El se desprinde atunci şi cade în noaptea ultimei sale matrice, cea a „căpăţînii".

Nimeni nu cunoaşte misterul acestor ultime nunţi, cele ale fiului desăvîrşit, de care eu m-am apropiat prin semnele ce ne sînt dăruite şi care călăuzesc pe Omul ce a devenit dumnezeu să devină „nimic" în deschiderea strălucitoare a nucleului fiinţei sale, transformînd în „nimic" pulberea luminii sale!

Pe culmea muntelui Sinai, în centrul experienţei pustiului ce va urma după Paşte, Evreii îl vor vedea pe Moise urcînd şi primind de la YHWH Tora „gură către gură"[15], într-o îmbrăţişare.

Mult mai sus încă, pentru că şi-a asumat Adîncul, Iisus călăuzeşte pe om să primească un lucru mai presus decît Tora, printr-o îmbrăţişare care uneşte fiinţa sa cu ne–Fiinţa, Numele său cu Cel Nenumit, lumina sa cu non–lumina... prin trăsnetul Arborelui Vieţii.

Deschiderea mormîntului, mai discretă decît un hohot de rîs, nu este decît semnul cel mai voalat al ieşirii din „marea limitei", semnul Realităţii nerostite, atît de voalat încît scapă tuturor, în afară de Miryam. Miryam însă nu este sora lui Moise beată de cîntec şi de dans, ci e Maria

Magdalena, ecou al lui Miryam, care plînge cu inima tulburată dispariția Domnului său.

Mormîntul este deschis, gol : „Cineva l-a ridicat", își spune ea.

E momentul unei scurte dimineți, o dimineață „încă întunecată" și fragilă de primăvară. Toată lumea doarme și natura complice cu misterul păstrează tăcere. Nimeni nu va cunoaște acest lucru, decît cei doi apostoli cărora Maria le va împărtăși vestea ; ei nu vor să creadă, aleargă, constată și, încremeniți, ei se întorc. Maria, rămasă singură, plînge și se apleacă încă o dată spre mormînt, pentru a privi locul rămas gol. Deodată doi îngeri îmbrăcați în veșminte strălucitoare o strigă și îi spun :

„De ce cauți pe Cel viu printre cei morți? Nu este aici ; a înviat!"

Maria nu poate crede acest lucru.

Întorcîndu-se, vede un bărbat ; ea crede că ar fi grădinarul și-i spune :

„Dacă tu l-ai luat, spune-mi unde l-ai pus și eu îl voi lua".

„Marie!"

îi răspunde El[16].

Primul cuvînt al Celui înviat, rostind numele acestei femei, este numele mamei sale. Marie! Lacrimile Mariei se transformă în bucurie ; ea nu-L recunoscuse, dar prin glasul său Cuvîntul l-a descoperit. „Cel viu" atestă Biruința asupra morții. El a înviat cu adevărat.

Doar îngerii sînt martorii acestui eveniment și, o dată cu ei, Maria, care a păcătuit mult, a iubit mult ; Iisus a iertat-o

şi, participînd la „realităţile" vieţii, ea ajunge, de asemenea, la octavele ce ating „Logosul", acolo unde ea ascultă cîntînd neauzitul, vede strălucind nevăzutul pe care nu-l poate capta Istoria.

Istoria nu are putere decît asupra a ceea ce relevă din categoriile sale. Învierea zdrobeşte orice categorie ; ea irumpe în Istorie, depăşindu-i limitele ; ea întrerupe orice continuitate.

Atunci cînd Dumnezeu devine Om, El intră în categoriile Istoriei. Folosind cuvintele noastre umane neadecvate pentru El, eu aş spune că El „se frînge" pentru a se acomoda lor şi pentru a-şi ascunde Slava Sa. Istoria Îl percepe şi-L vesteşte prin ceea ce vede ; ea îl consemnează în arhivele sale aşa cum face cu înţelepţii şi profeţii ; ea se linişteşte vestind şi Moartea Sa, la care asistă o mulţime de bărbaţi şi femei, în urma unui proces care a reunit cele mai înalte autorităţi ale timpului. Dar faptul că are să învie este pentru istorie scandalos : a revizui normele şi legile sale, pentru a integra în ea acest fenomen nou, e un delir.

Iar pentru Omul care trebuie să sfărîme protecţiile betonate ale inimii sale, care în mod paradoxal îl fac prizonierul lui însuşi, pentru a îmbrăţişa o realitate nouă care-l eliberează, Învierea este imposibilă. Şi atunci cînd acest om crede că şi-a asumat ideea Învierii, în mod general el nu o acceptă decît la nivelul unei superstructuri intelectuale sau emoţionale de ordin religios, care nu schimbă nimic nici în inima, nici în viaţa sa. El crede că ceva neobişnuit s-a petrecut acum două mii de ani, realitate la care el doreşte să accepte că va ajunge după moartea sa, dar viaţa lui se identifică în continuare cu Istoria şi valorile sale. Nu există loc în el pentru Cel înviat! Nu există, de asemenea, nici un loc pentru respiraţia Duhului care face din

fiecare clipă a Istoriei un spațiu real al Învierii. Și, cu toate acestea, dacă realitatea actuală a Învierii nu e așezată ca postulat al fiecărei clipe, aceasta nu este decît moarte.

Învierea întemeiază și învinge orice moarte, ea dezvăluie taina morții, înlătură absurditatea sa, potolește revolta pe care ea o trezește, dă sens vieții, scoate din întuneric ; Învierea sparge mormintele și deschide inimile spre vederea spre o cu totul o altă realitate, spre experierea imposibilului care devine posibil, spre entuziasmul unei iubiri care participă la banchetul dumnezeiesc... Ea deschide apele Mării Roșii și strigătul lui Israel, copilul nou-născut, izbucnește ca un hohot de rîs!

Dar istoria, în ceea ce o privește, rămîne în Egipt și numeroși sînt astăzi creștinii care se întorc în Egipt și acolo o regăsesc. Rîsul dispare și lasă loc surîsului sau ironiei.

Poarta Înțelepciunii dumnezeiești este mai strîmtă decît urechea unui ac de cusut!

NOTE

[1] Matei 12, 39-40.
[2] Cf. Cartea lui Iona, ce face parte din cei 12 profeți mici
[3] Facerea 1, 9.
[4] Cf. L. de F., t. I, cap. 9.
[5] Ieșirea 11, 2 - citat folosit la p. 159.
[6] Cf. *supra* p. 155.
[7] Ieșirea 20, 12.
[8] Isaia 60, 19.
[9] Apocalipsa 21, 23.
[10] Facerea 9, 6.
[11] Ps. 146, 10.
[12] Ieșirea 4, 22.
[13] Ieșirea 15, 1-8.
[14] Troparul sărbătorii tuturor sfinților.
[15] Numerii 12, 8.
[16] Toate textele sînt luate de la cei patru evangheliști care relatează Învierea lui Hristos.

15
Rîsul

Şi totuşi....

Rîsul lui Israel este esenţial, este sacru. El e prezent în revelaţia biblică de la naşterea lui Isaac, fiul lui Avraam, pînă la Învierea lui Hristos, Fiul Omului şi Fiul lui Dumnezeu, cuprinzînd viaţa Evreilor şi mai ales ieşirea lor din Egipt. El nu poate fi confundat cu rîsetele noastre infantile sau ironice, care totuşi îi datorează lui funcţia organică ce le generează şi puterea eliberatoare pe care ele o determină. De aceea Sarah, maica întemeietoare a lui Israel, separă cu autoritate aceste două realităţi. Autoritatea sa va fi contestată de Avraam, dar va fi confirmată de Dumnezeu.

Primul „rîs" este Isaac însuşi, al cărui nume ebraic *Yitshaq* înseamnă „el rîde" ; al doilea rîs izbucneşte din gîtlejul de copil al fratelui său după tată, Ismael.

Avram – primul nume al lui Avraam – are 86 de ani cînd, într-o primă etapă, naşte pe Ismael din slujitoarea Agar, soţia sa Sara fiind sterilă. Numele Sara înseamnă „prinţesă", cel al lui Agar, „străină". În plus, Agar este egipteancă, aparţinînd ţării ce-i va reţine pe Evrei în sclavie.

Cuplul Avram–Agar este rodnic pe prima treaptă a fecundității, cea a oricărui „animal", a lui „Adam din a 6-a zi", a Omului–sclav capabil de a aduce imediat pe lume un copil într-un context al „neîmplinitului", exprimat în ebraică prin „impur", care va necesita, deci, în cea de a 40-a zi, un ritual de purificare.

Rodnic după trup la 86 de ani, Avram este încă steril în ființa sa interioară, al cărui simbol este Sara „prințesa".

Avram este steril în ceea ce-l face „prințul" însuși al ființei sale.

Cuplul Avram–Sara dobîndește în această perspectivă o dimensiune emoționantă căci el este prototipul lui Israel și, coextensiv cu el, al umanității și al fiecărei ființe umane chemată să devină „Fiu" în lucrarea tainică a îndumnezeirii.

De aceea istoria încetării imediate a sterilității sale îi permite să aducă pe lume un „fiu" care, mai mult, este „rîsul" ce ne atinge în adîncul ființei!

Avram are 99 de ani cînd primește în vizită pe YHWH care încheie cu el Legămîntul, numit „Legămîntul tăierii împrejur". În termenii acestui Legămînt – am avut deja ocazia să-l semnalez[1] – Avram făgăduiește că va tăia împrejur orice copil de parte bărbătească născut din el și din urmașii săi, în timp ce YHWH îi promite lui Avram rodnicie.

Tăierea împrejur reprezintă simbolic tăierea întunericului ce acoperă lumina, sexul fiind el însuși simbol al luminii, adică al Logosului la care este chemat să devină Omul.

În prima etapă a vieții sale, Omul este într-adevăr procreator prin sex, în a doua etapă el devine creator prin Cuvînt (Logos).

Între aceste două funcţii e o strînsă legătură care se manifestă chiar pe plan fiziologic şi rămîne, ca şi la Moise, de-a lungul întregii evoluţii a Omului, printr-o distribuire a energiilor ce privilegiază cînd o funcţie, cînd alta, atunci cînd se realizează o lucrare interioară.

Dar în momentul în care YHWH promite lui Avram fecunditatea, acesta rîde[2] !

„Este cu putinţă oare să mai aibă fiu cel de o sută de ani? Şi Sara cea de nouăzeci de ani e cu putinţă oare să mai nască?"

Rîsul său izbucneşte cum izbucneşte în Sara litera *Yod*, care are valoarea lui 10 şi care, la porunca dumnezeiască, se împarte atunci în doi *Hé*, cu valoarea lui 5, locuind cîte unul în cei doi soţi. Numele lor devin atunci Avraam şi Sara, supunîndu-se Arhetipului YHWH. Rîsul lui Avraam izbucneşte pentru că izbucneşte în Sara pecetea Numelui Sfînt, care a reţinut pînă atunci „sămînţa" încremenită şi în acel moment eliberează rodnicia arborelui.

Rîsul lui Avraam izbucneşte pentru că se sfîşie în el „haina de piele" a sclaviei[3]. El trăieşte cu Sara premisele ieşirii din Egipt – Avraam va trebui să părăsească pe slujnica egipteană. Dar pe moment acest „imposibil" nu atinge încă zonele profunde ale fiinţei sale. Mai tîrziu, cînd YHWH îl va vizita din nou, îl va interpela despre această profunzime :

„Unde este Sara, soţia ta?
— Iat-o, în cort"[4],

îi răspunde Avraam.

Cortul fiind simbolul sanctuarului interior, răspunsul lui Avraam semnifică faptul că, de această dată, el este

unit cu sine, pregătit să se cunune cu Sara despre care afirmase puțin mai înainte că îi este soră[5].

Apropiindu-se de cort, YHWH îi confirmă lui Avraam incredibila veste. Sara ascultă și rîde!

Primul rîs l-a cutremurat pe Avraam și a pus în ordine energiile în imediata sa apropiere.

Acest al doilea rîs merge mai departe.

„Sara a rîs în sine (în pîntecul său) și a zis : Să mai am eu oare această bucurie acum, cînd am îmbătrînit și cînd e bătrîn și stăpînul meu?"[6]

În grădina Edenului (grădină a bucuriei) întîlnirea oricărei ființe cu femininul său, mireasa din adîncuri, pentru a da naștere unui nou „fiu", provoacă bucurie, adică beție (beția lui Noe și cea a apostolilor din ziua Cincizecimii).

Bucuria este experierea unei stări deosebite, cu totul nouă, dăruită cu un surplus de viață ce zdruncină toate structurile celor două elemente, înainte străine unul de altul, și care, unindu-se, operează „trecerea" la această stare deosebită.

La nivelul biologic elementar la care, într-un prim nivel al lecturii, face referință Sara, orgasmul constituie un „rîs al pîntecelui". Dar într-un sens mai profund, acest rîs sădit în centrul organelor sale, pe care ea îl va exprima în momentul nașterii fiului său, este irumperea transcendenței în ea :

„Rîs mi-a pricinuit mie Dumnezeu ; că oricine va auzi aceasta, va rîde!"[7]

Nu este vorba aici nici de o glumă, nici de o ironie, ci de un mister atît de mare încît oricine va participa la el va

fi cuprins de acelaşi cutremur divin şi va deveni rodnic ca şi Sara, în Numele Său!

Israel va fi chemat la această „ascultare", ce face obiectul rugăciunii sale centrale : „Ascultă Israel!"

Ascultă fiul în tine!

Desigur, cel ce nu va asculta, va lua în derîdere acest lucru, căci bătaia de joc este rîsul celui ce nu rămîne la „uşa cortului", în respiraţia Numelui Sfînt ; el este un rîs „dezvăluit", „scos din grădina Edenului" într-un loc în care orice bucurie străină de rîsul esenţial reprezintă, în mod inconştient, o compensare.

Se înţelege atunci că rîsul lui Ismael, asemănător tuturor rîsetelor noastre inconştiente, intră în dizarmonie cu acest *Yitshaq*, fiul lui Sara, iar Sara, care intră în armonie directă cu maica sacră a adîncurilor, vrea imediat să le separe.

Ismael, alungat, atunci în pustiu, va plînge cu aceste lacrimi care sînt reversul rîsetelor noastre. Rîsul emoţional, însă, în sine este curat, fără revers, ceea ce nu înseamnă că Omul, ca şi Evreii, să nu cunoască, desigur, lacrimile, cu toate că acest rîs esenţial era deja rezonanţa sa în el.

Cîntecul lui Miryam, la ieşirea din Egipt, participă la acest rîs esenţial, pentru că Israel în totalitatea lui a devenit „Fiu", *Yitshaq*.

„YHWH a spus : Israel este fiul meu cel dintîi născut!"[8]

Dar acest rîs care sălăşluieşte în sînul Sarei, într-o incoerenţă fiziologică absolută, care izbucneşte din gîtlejul lui Miryam şi al însoţitoarelor sale în momentul eliberării „minunate" din sclavie, este prezent şi în Maria „preacurată"; El e Cuvîntul însuşi întrupat în umanitate.

La venirea îngerului Gavriil, Maria este cuprinsă de frică şi de cutremur, iar Îngerul, prin irumperea sa fulgurantă, le transformă în bucurie :

„Bucură-te Marie! Tu vei zămisli şi vei naşte un fiu şi-i vei pune numele Iisus".

Celei care „nu ştia de bărbat", Îngerul îi mai spune :

„Duhul Sfînt va coborî peste tine şi puterea Celui Prea Înalt te va umbri"[9].

Nebunie!

Dacă Iisus plînge păcatul lui Israel sau moartea lui Lazăr, nimeni nu l-a văzut vreodată rîzînd. Dar El este Rîsul, pe care-l vestea deja Isaac, care actualizează legile creaţiei, este „Logosul", Cuvîntul, Dumnezeu care se face Om, dar care răstoarnă şi distruge legile acestuia făcîndu-l să acceadă la tot ceea ce Omul nu putea concepe. Nebunie ce va merge pînă la nebunia crucii, care va face

„să se cutremure pămîntul şi să se despice pietrele"[10],

şi pînă la cea a Învierii, care va face să se deschidă mormîntul.

Această nebunie va zdrobi pe Omul angajat întru ea, pentru ca el să părăsească Egiptul său interior şi, parcurgînd cele 10 plăgi ale sale, să devină Dumnezeu. O alta, dar în acelaşi timp, aceeaşi nebunie!

În adîncul acestei duble „absurdităţi", faţă de care Istoria este „mută", se înrădăcinează totuşi întruparea Cuvîntului, taina Rîsului lui Isaac, şi al lui Miryam, profetesa, şi al Mariei „preacurata".

Acest Rîs se rostogoleşte astăzi peste o lume tragică, încă sclavă, care plînge pentru că nu-l poate integra, dar care e chemată să-şi trăiască Paştele!

NOTE

[1] Cf. *supra*, p. 37.
[2] Facerea 17, 17.
[3] Facerea 3, 21 - Haina de piele este simbolul condiţiilor animale în care regenerează Omul după „Cădere".
[4] Facerea 18, 9.
[5] Facerea 12, 13.
[6] Facerea 18, 12.
[7] Facerea 21, 6.
[8] Citat deja – Ieşirea 4, 22.
[9] Luca 1, 28–35.
[10] Matei 27, 51.